UCHWAŁA NR XIX/131/2016
RADY POWIATU RADOMSZCZAŃSKIEGO

z dnia 21 kwietnia 2016 r.

w sprawie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Radomszczańskiego na lata 2016-2022

Na podstawie art. 4 ust. 1 pkt 3, art. 12 pkt 11, art. 40 ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998r. o samorządzie powiatowym (t.j.Dz. U. z 2015r., poz. 1445, poz. 1045, poz. 1890), oraz art. 19 pkt 1, art. 112 ust. 13 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t. j.Dz.U. z 2015r., poz.163, poz. 693, poz. 1045, poz. 1240, poz. 1310, poz. 1359, poz. 1607**,** poz. 1830, z 2016r.,poz.195) **uchwala się co następuje:**

§ 1. Przyjmuje się Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Radomszczańskiego na lata 2016-2022 stanowiący załącznik Nr 1 do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu Radomszczańskiego.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia jej ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Łódzkiego.

Przewodniczący Rady
Powiatu Radomszczańskiego

Jacek Ciecióra

Załącznik do Uchwały Nr XIX/131/2016
Rady Powiatu Radomszczańskiego
z dnia 21 kwietnia 2016 r.

Strategia
Rozwiązywania Problemów Społecznych
Powiatu Radomszczańskiego
na lata 2016-2022

2016

S P I S T R E Ś C I

WSTĘP....3

I. CZĘŚĆ WPROWADZAJĄCA....4

1. STRUKTURA STRATEGII.... 4

II. CZĘŚĆ ANALITYCZNO-DIAGNOSTYCZNA....17

1. POŁOŻENIE, POWIERZCHNIA, PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY POWIATU.... 18
2. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA.... 20
3. KOMUNIKACJA I TRANSPORT.... 24
4. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA.... 24
5. SYTUACJA GOSPODARCZA.... 27
6. PROBLEMY NA RYNKU PRACY.... 29
7. ZASOBY I WARUNKI MIESZKANIOWE.... 33
8. EDUKACJA.... 35
9. KULTURA.... 39
10. SPORT I REKREACJA.... 43
11. TURYSTYKA.... 46
12. OCHRONA ZDROWIA.... 52
13. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE.... 53
14. POMOC SPOŁECZNA I PIECZA ZASTĘPCZA.... 53
14.1. POMOC SPOŁECZNA W GMINACH.... 54
14.2. POMOC SPOŁECZNA W POWIECIE.... 62
15. SYTUACJA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH.... 70
16. PROBLEMY SPOŁECZNE W OPINII ŚRODOWISKA LOKALNEGO.... 74
17. SEKTOR POZARZĄDOWY.... 80
18. ANALIZA SWOT.... 94
19. PODSUMOWANIE.... 102

III. CZĘŚĆ PROGRAMOWA....106

1. MISJA, CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE, KIERUNKI DZIAŁAŃ.... 106
2. WDROŻENIE STRATEGII, MONITOROWANIE JEJ REALIZACJI.... 119
3. RAMY FINANSOWE....120
4. PROGRAMY 121

IV. UWAGI KOŃCOWE....121

V. SPIS DIAGRAMÓW, TABEL I WYKRESÓW....121

WSTĘP

Strategia rozwiązywania problemów społecznych pozwala na racjonalizację lokalnej polityki społecznej, określa misję oraz wyznacza cele strategiczne i działania, których wdrożenie powinno w znaczny sposób przyczynić się do złagodzenia lub rozwiązania wielu problemów społecznych oraz zminimalizować skutki szeroko rozumianych kwestii społecznych. Dokument stanowi podstawę do realizacji stosunkowo trwałych wzorów interwencji społecznych, które zmierzają do poprawy warunków życia mieszkańców, w szczególności tych, którzy są zagrożeni marginalizacją i wykluczeniem społecznym, oraz prowadzą do integracji społecznej.

Powiatowa strategia rozwiązywania problemów społecznych jest dokumentem szczególnym. Zawierając, bowiem założenia polityki społecznej uwzględniające kompetencje samorządu powiatowego, bierze pod uwagę przesłanki wynikające z sytuacji panującej na szczeblu gminnym. Dlatego też dokument przygotowany dla powiatu sygnalizuje problemy społeczne występujące w gminach wchodzących w jego skład, zawierając rozwiązania o charakterze systemowym pozostające poza kompetencjami samorządu gminnego.

Niniejsza strategia została opracowana w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Radomsku przy merytorycznym wsparciu Ośrodka Kształcenia Służb Publicznych i Socjalnych – Centrum AV w Częstochowie. Pomoc zewnętrzna polegała głównie na doradztwie i systematyzacji układu głównych elementów wypracowanego dokumentu.

Strategia jest dokumentem uspołecznionym. W pracach nad nim uczestniczyli przedstawiciele samorządu lokalnego, środowisk pomocy społecznej, rynku pracy, oświaty, kultury, ochrony zdrowia, policji i sądownictwa, przedstawiciele organizacji pozarządowych, mieszkańcy powiatu. Na potrzeby opracowania niniejszego dokumentu przeprowadzono badania ankietowe wśród mieszkańców. Do analizy wykorzystano ankiety, w których do wybranych zagadnień dotyczących sytuacji społecznej w powiecie odnieśli się losowo wybrani mieszkańcy oraz osoby mające wpływ na kształt lokalnej polityki społecznej.

Dokument ma charakter kilkuletni; został przygotowany na lata 2016-2022. Jest zgodny z założeniami odnoszących się do polityki społecznej dokumentów strategicznych przygotowanych na poziomie europejskim, ogólnopolskim i samorządowym i umożliwia ubieganie się o środki zewnętrzne, m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.

Strategia stanowi materiał wyjściowy do opracowania szczegółowych programów i projektów pomocy społecznej. Skuteczność wyznaczonych w niej działań pomocowych będzie zależała zarówno od posiadanych i pozyskanych środków finansowych, jak i szerokiej, aktywnej i skoordynowanej współpracy przedstawicieli administracji samorządowej i partnerów społecznych, w tym organizacji pozarządowych.

I. CZĘŚĆ WPROWADZAJĄCA

1. STRUKTURA STRATEGII

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Radomszczańskiego składa się z trzech zasadniczych części, tj. części wprowadzającej, analityczno-diagnostycznej i programowej.

Część wprowadzająca zawiera informacje na temat organizacji strategii oraz uwarunkowań zewnętrznych (prawnych i strategiczno-programowych) tworzenia dokumentu.

Część analityczno-diagnostyczna zawiera informacje ogólne dotyczące powiatu oraz gmin wchodzących w jego skład oraz diagnozę sytuacji społeczno-gospodarczej w powiecie, która została oparta na badaniu źródeł zastanych, tj. danych pozyskanych z instytucji i organizacji działających w powiecie, identyfikacji mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń lokalnego systemu polityki społecznej (analiza SWOT), a także analizie ankiet skierowanych do reprezentantów środowiska lokalnego (liderzy lokalni, mieszkańcy).

Diagnoza została przeprowadzona w następujących obszarach:

- Infrastruktura techniczna;
- Komunikacja i transport;
- Demografia;
- Gospodarka;
- Rynek pracy;
- Zasoby i warunki mieszkaniowe;
- Edukacja;
- Kultura;
- Sport i rekreacja;
- Turystyka;
- Ochrona zdrowia;
- Bezpieczeństwo publiczne;
- Pomoc społeczna i piecza zastępcza;
- Sytuacja osób niepełnosprawnych;
- Działalność organizacji pozarządowych.

Część programowa zawiera najistotniejsze założenia polityki społecznej powiatu na najbliższe lata. Są one ujęte w formie misji, celów strategicznych, celów operacyjnych i kierunków działań. W części programowej są również wskazane podmioty realizujące strategię i współdziałające w jej realizacji, źródła finansowania i czas realizacji wyznaczonych w

dokumencie działań oraz jest zaprezentowana informacja na temat sposobu wdrożenia strategii oraz prowadzenia monitoringu jej realizacji. Dla realnej oceny stopnia wdrożenia dokumentu jest przygotowany wykaz wskaźników monitoringowych. Część programowa zawiera także omówienie projektów zaproponowanych przez przedstawicieli instytucji powiatu i organizacji pozarządowych działających w obszarze polityki społecznej.

Poniższy diagram prezentuje strukturę Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Radomszczańskiego.

Diagram 1. Struktura dokumentu strategii

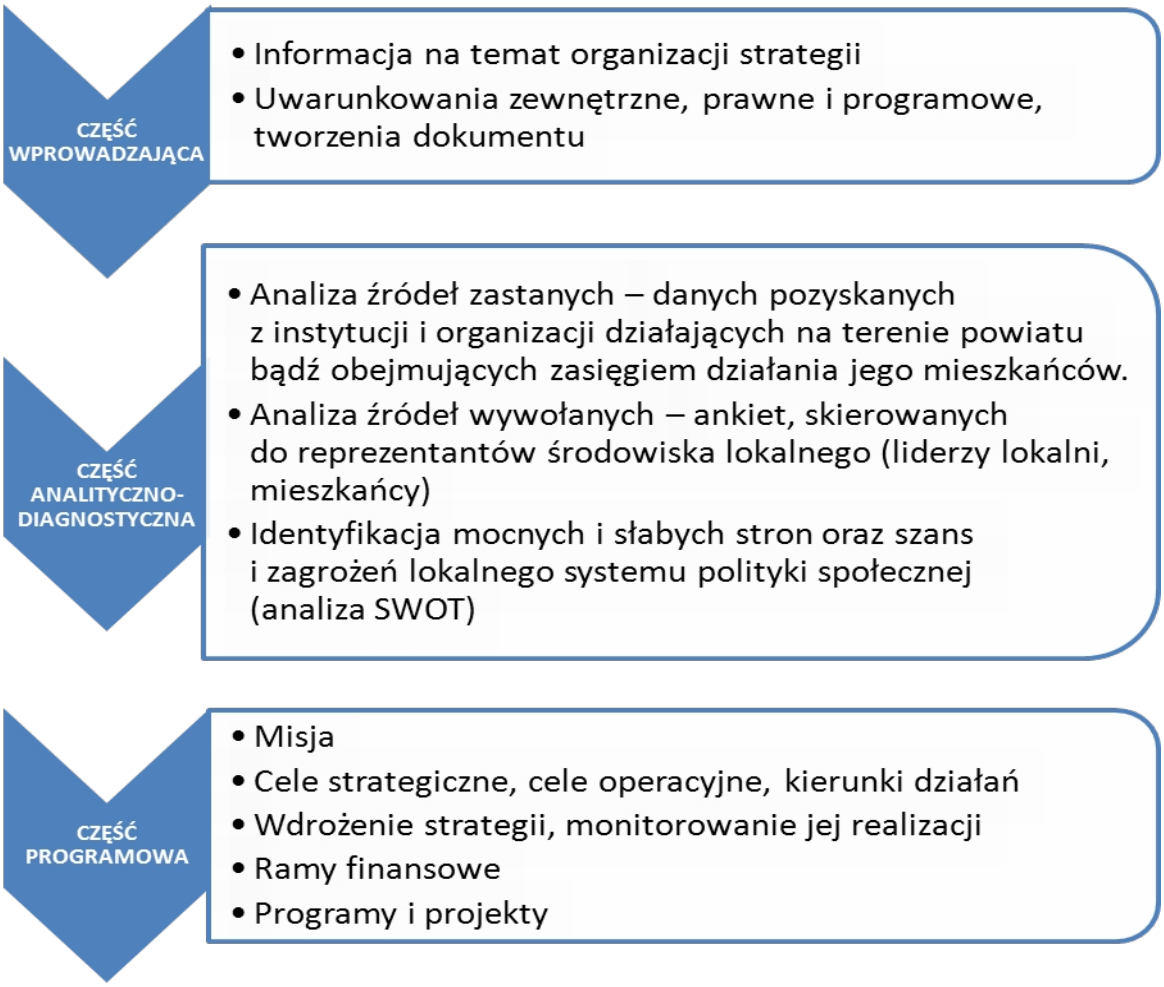

2. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE TWORZENIA STRATEGII

2.1. PODSTAWY PRAWNE

Powiatowa strategia rozwiązywania problemów społecznych, podobnie jak inne dokumenty strategiczne przygotowywane na różnych szczeblach administracji publicznej, jest dokumentem uwarunkowanym prawnie. Obowiązek jej opracowania wynika wprost z art. 19 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 163

z późn. zm.), który w ramach zadań własnych powiatu przewiduje „opracowanie i realizację powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, wspierania osób niepełnosprawnych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka – po konsultacji z właściwymi terytorialnie gminami".

Na treść i realizację powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych mają również wpływ inne akty prawne. Należą do nich:

- ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 1445),
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 332 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t.j. Dz. U. z 2011 r. Nr 127, poz. 721 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 149 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (t.j. Dz. U. z 2011 r. Nr 43, poz. 225 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 1286),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 1390),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2012 r., poz.124 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (t.j. Dz.U. z 2015 r., poz. 114 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 859 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 1457),
- ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (t.j. Dz. U. z 2011 r. Nr 231, poz. 1375),
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 966 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r. – Prawo energetyczne (t.j. Dz. U. z 2012 r., poz. 1059 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustalaniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów (Dz. U.

z 2014 r., poz. 567).

- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t.j. Dz. U. z 2014 r., poz. 1118 z późn. zm.).

2.2. PODSTAWY STRATEGICZNO-PROGRAMOWE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Radomszczańskiego na lata 2016-2022 jest dokumentem zgodnym z dokumentami strategicznymi i programowymi, które funkcjonują na poziomie europejskim, ogólnopolskim, wojewódzkim i powiatowym (poniżej przedstawiono te, które obowiązywały w trakcie prac nad strategią).

Dokumenty te tworzą warunki do podejmowania działań opartych na zasadzie pomocniczości państwa przy wykorzystaniu zasobów tkwiących w środowiskach lokalnych i aktywności środowisk zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym.

2.2.1. DOKUMENTY EUROPEJSKIE I KRAJOWE

Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu

Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu jest dokumentem, którego głównym celem jest wyjście z kryzysu, w jakim w ostatnich latach znalazła się gospodarka europejska, powrót na ścieżkę rozwoju, a następnie na niej pozostanie.

Strategia, której założeniem jest stworzenie większej liczby miejsc pracy i podniesienie standardu życia, obejmuje trzy wzajemnie ze sobą powiązane priorytety:

1. Rozwój inteligentny – rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji;
2. Rozwój zrównoważony – wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej;
3. Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu – wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną.

Dokument zawiera również kilka nadrzędnych celów Unii Europejskiej do 2020 roku:

- zwiększenie stopy zatrudnienia osób w wieku 20-64 lata z obecnych 69% do co najmniej 75%,
- osiągnięcie poziomu inwestycji w działalności badawczo-rozwojowej równego 3% PKB, przede wszystkim poprzez poprawę warunków inwestowania w B+R przez sektor prywatny i opracowanie nowego wskaźnika umożliwiającego śledzenie procesów innowacji,

- ograniczenie emisji dwutlenku węgla co najmniej o 20% w porównaniu z poziomem z 1990 r. lub, jeśli pozwolą na to warunki, o 30%,
- zwiększenie udziału odnawialnych źródeł energii w całkowitym zużyciu energii do 20% oraz zwiększenie efektywności wykorzystania energii o 20%,
- ograniczenie liczby osób przedwcześnie kończących naukę szkolną do 10% z obecnych 15% oraz zwiększenie odsetka osób w wieku 30-34 lata posiadających wyższe wykształcenie z 31% do co najmniej 40%,
- ograniczenie liczby Europejczyków żyjących poniżej krajowej granicy ubóstwa o 25% poprzez wydobycie z ubóstwa 20 mln osób.

W ramach trzech priorytetów tematycznych przygotowano siedem projektów przewodnich. Projekt „**Unia innowacji**" ma na celu poprawę warunków ramowych i dostępu do finansowania badań i innowacji, co powinno wzmocnić rolę łańcucha innowacji i zwiększyć poziom inwestycji w całej Unii. Z kolei projekt „**Młodzież w drodze**" służy poprawie wyników systemów kształcenia oraz podniesieniu atrakcyjności europejskiego szkolnictwa wyższego na arenie międzynarodowej, a projekt „**Europejska agenda cyfrowa**" zakłada upowszechnienie szybkiego Internetu oraz umożliwienie gospodarstwom domowym i przedsiębiorstwom czerpanie korzyści z jednolitego rynku cyfrowego.

Projekt „**Europa efektywnie korzystająca z zasobów**" ma na celu uniezależnienie wzrostu gospodarczego od wykorzystania zasobów poprzez zmniejszenie udziału emisji węgla w europejskiej gospodarce, większe wykorzystanie odnawialnych źródeł energii, modernizację transportu i propagowanie efektywności energetycznej, natomiast projekt „**Polityka przemysłowa w erze globalizacji**" służy poprawie otoczenia biznesu, szczególnie w odniesieniu do MŚP, oraz wspieraniu rozwoju silnej i zrównoważonej bazy przemysłowej, przygotowanej do konkurowania na rynkach światowych.

Celem projektu „**Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia**" jest modernizacja rynków pracy poprzez zwiększanie mobilności siły roboczej oraz rozwijanie kwalifikacji przez całe życie, co powinno podnieść współczynnik aktywności zawodowej i lepiej dopasować do siebie popyt i podaż na rynku pracy, a projekt „**Europejski program walki z ubóstwem**" zakłada zapewnienie spójności społecznej i terytorialnej, tak aby korzyści płynące ze wzrostu gospodarczego i zatrudnienia były szeroko dostępne, a osoby ubogie i wykluczone społecznie mogły żyć godnie i aktywnie uczestniczyć w życiu społecznym.

Wieloletnie Ramy Finansowe na lata 2014-2020

Wieloletnie Ramy Finansowe (WRF) na lata 2014-2020 określają priorytety Unii Europejskiej na najbliższe lata, stanowiąc ramy zarówno polityczne, jak i budżetowe

(odpowiadając na pytanie „w jakich obszarach UE powinna inwestować mniej lub więcej w przyszłości").

Na wniosek Komisji Europejskiej objęto Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Europejski Fundusz Społeczny oraz Fundusz Spójności wspólnymi ramami strategicznymi, które obejmują również Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejski Fundusz Morski i Rybacki. Na podstawie przyjętych założeń w okresie programowania 2014-2020 Europejski Fundusz Społeczny zapewni finansowanie działań strukturalnych na rzecz spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej w ramach czterech głównych obszarów inwestycji: zatrudnienia, edukacji, włączenia społecznego i usprawniania administracji publicznej. Natomiast Europejski Fundusz Dostosowania do Globalizacji posłuży do finansowania pomocy na rzecz pracowników zwolnionych w następstwie poważnej zmiany strukturalnej oraz łagodzenia skutków, jakie dla rolników pociągają nowe umowy handlowe.

W dziedzinie wzrostu zatrudnienia i spójności wprowadzono nowy instrument, jakim jest zarządzany centralnie program **„Łącząc Europę"**, który ma na celu finansowanie priorytetowych przedsięwzięć infrastrukturalnych w dziedzinie energii, transportu oraz technologii informacyjno-komunikacyjnych, których realizacja leży w interesie całej Unii Europejskiej.

Nowy program **„Zdrowie na rzecz wzrostu"** będzie ukierunkowany na działania o wyraźnej unijnej wartości dodanej, zgodnie z celami Strategii „Europa 2020". Głównym celem programu jest współpraca z państwami członkowskimi UE w celu ochrony obywateli przed transgranicznymi zagrożeniami zdrowotnymi, osiągnięcia większej stabilności usług opieki zdrowotnej oraz poprawy stanu zdrowia społeczeństwa, przy jednoczesnym zachęcaniu do innowacji w dziedzinie ochrony zdrowia.

Strategia Rozwoju Kraju 2020

Strategia Rozwoju Kraju 2020 (ŚSRK), przyjęta uchwałą Nr 157 Rady Ministrów z dnia 25 września 2012 r. (M.P. z 2012 r. Nr 84, poz. 882), wytycza obszary strategiczne, w których koncentrują się główne działania oraz określa, jakie interwencje są niezbędne w perspektywie średniookresowej w celu przyspieszenia procesów rozwojowych. Stanowi tym samym odniesienie dla dokumentów strategicznych przygotowywanych w Polsce na potrzeby programowania środków Unii Europejskiej na lata 2014-2020. ŚSRK wskazuje działania polegające na usuwaniu barier rozwojowych, swoistych „wąskich gardeł", w tym słabości polskiej gospodarki ujawnionych przez kryzys gospodarczy, jednocześnie koncentrując się na potencjałach społeczno-gospodarczych i przestrzennych, które odpowiednio wzmocnione będą stymulowały rozwój.

Założenia polityki społecznej ujęto w ramach obszaru strategicznego III oraz służących

jego osiągnięciu celów.

Obszar strategiczny III Spójność społeczna i terytorialna

Cel 1 Integracja społeczna

- zwiększenie aktywności osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym,
- zmniejszenie ubóstwa w grupach najbardziej nim zagrożonych

Cel 2 Zapewnienie dostępu i określonych standardów usług publicznych.

- podnoszenie jakości i dostępności usług publicznych,
- zwiększenie efektywności systemu świadczenia usług publicznych.

Cel 3 Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju oraz integracja przestrzenna dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych

- tworzenie warunków instytucjonalnych, prawnych i finansowych dla realizacji działań rozwojowych w regionach,
- wzmacnianie ośrodków wojewódzkich,
- tworzenie warunków dla rozwoju ośrodków regionalnych, subregionalnych i lokalnych oraz wzmacniania potencjału obszarów wiejskich,
- zwiększenie spójności terytorialnej.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie (KSRR) jest dokumentem określającym cele i sposób działania podmiotów publicznych, a w szczególności rządu i samorządów województw, w odniesieniu do polskiej przestrzeni dla osiągnięcia strategicznych celów rozwoju kraju. Dokument wyznacza cele polityki rozwoju regionalnego, w tym wobec obszarów wiejskich i miejskich, oraz definiuje ich relacje w odniesieniu do innych polityk publicznych o wyraźnym terytorialnym ukierunkowaniu.

W KSRR zostały ustalone następujące cele polityki regionalnej do 2020 roku:

1. Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów.
2. Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych.
3. Tworzenie warunków do skutecznej, efektywnej i partnerskiej realizacji działań rozwojowych ukierunkowanych terytorialnie.

Pierwszy cel polityki regionalnej do 2020 roku dotyczy całego obszaru Polski. W jego ramach podstawowymi kierunkami działań są:

- jak najlepsze wykorzystanie potencjału terytoriów cechujących się największą zdolnością

do kreowania wzrostu gospodarczego,

- budowanie mechanizmów służących rozprzestrzenianiu procesów rozwojowych z biegunów wzrostu przy jednoczesnej budowie potencjału absorpcyjnego i wykorzystanie potencjału endogenicznego innych obszarów takich jak ośrodki subregionalne, obszary wiejskie i inne obszary funkcjonalne o wyraźnej specjalizacji przestrzennej.

W ramach drugiego celu, ukierunkowanego na promowanie spójności w różnych wymiarach przestrzennych, zaplanowano pomoc polityki regionalnej w przezwyciężeniu trudności rozwojowych silnie skoncentrowanych terytorialnie, które zlokalizowane są na obszarach charakteryzujących się najsłabszymi w skali kraju wskaźnikami gospodarczymi, społecznymi, instytucjonalnymi i wyposażenia infrastrukturalnego. Obszary te zagrożone są marginalizacją, czyli stałym pogarszaniem się perspektyw rozwojowych. Powoduje to, że potencjały endogeniczne tych obszarów nie mogą zostać wykorzystane w procesach rozwojowych kraju bez dodatkowego, zewnętrznego wsparcia. Kierunki działań w ramach celu drugiego obejmują przede wszystkim wsparcie dla przyspieszenia procesów restrukturyzacyjnych i poprawy sytuacji mieszkańców tych obszarów w zakresie dostępu do podstawowych dóbr i usług publicznych mających pierwszorzędne znaczenie rozwojowe w obecnych warunkach społeczno-gospodarczych.

Cel trzeci KSRR nakierowany jest na kreowanie warunków instytucjonalno-prawnych dla realizacji działań prorozwojowych, w tym w szczególności ukierunkowanych terytorialnie, poprzez wzmacnianie wymiaru strategicznego polityki regionalnej, poprawę jakości zarządzania politykami publicznymi, zapewnianie odpowiednich mechanizmów kooperacji i koordynacji w systemie wielopoziomowego zarządzania oraz poprzez tworzenie sieci współpracy między różnymi podmiotami zaangażowanymi w realizację tej polityki, co służyć ma zarazem wzmacnianiu odpowiednich kompetencji i zdolności do zarządzania rozwojem oraz budowaniu kapitału społecznego. Tylko dzięki wprowadzeniu widocznych zmian jakościowych w wyżej wymienionych obszarach, w tym zmian prawnych i organizacyjnych, możliwe jest utworzenie sprawnego i efektywnego systemu zarządzania i wdrażania polityk publicznych o wyraźnym wpływie terytorialnym, a tym samym pełna realizacja celu 1 i 2.

Narodowa Strategia Integracji Społecznej

Narodowa Strategia Integracji Społecznej jest dokumentem, którego celem jest pomoc w procesie włączania się Polski w realizację drugiego z celów Strategii Lizbońskiej stawiającego na modernizację europejskiego modelu socjalnego, inwestowanie w ludzi oraz zwalczanie wykluczenia społecznego. Działania w tym zakresie mają przyczynić się do:

- dostosowania edukacji i szkolenia do wymogów życia i pracy w społeczeństwie opartym na wiedzy,

- rozwijania aktywnej polityki zatrudnienia przyczyniającej się do tworzenia większej liczby lepszych miejsc pracy,
- modernizacji systemu ochrony socjalnej, w tym systemów emerytalnych i ochrony zdrowia, m.in. w celu zapewnienia ich finansowej stabilności oraz odpowiedniej koordynacji z celami polityki edukacyjnej i polityki zatrudnienia,
- wspierania integracji społecznej, aby uniknąć pojawienia się trwale zmarginalizowanej klasy ludzi niezdolnych do funkcjonowania w społeczeństwie opartym na wiedzy.

W ramach kilkunastu obszarów życia społecznego wyznaczonych w Narodowej Strategii Integracji Społecznej sformułowano następujące priorytety:

- wzrost uczestnictwa dzieci w wychowaniu przedszkolnym,
- poprawa jakości kształcenia na poziomie gimnazjalnym i średnim,
- upowszechnienie kształcenia wyższego i jego lepsze dostosowanie do potrzeb rynku pracy,
- rekompensowanie deficytów rozwoju intelektualnego i sprawnościowego dzieci,
- radykalne ograniczenie ubóstwa skrajnego,
- ograniczenie tendencji do wzrostu różnic dochodowych,
- ograniczenie bezrobocia długookresowego,
- zmniejszenie bezrobocia młodzieży,
- zwiększenie poziomu zatrudnienia wśród osób niepełnosprawnych,
- zwiększenie liczby uczestników w aktywnej polityce rynku pracy – ALMP,
- upowszechnienie kształcenia ustawicznego,
- wydłużenie przeciętnego dalszego trwania życia w sprawności,
- powszechne ubezpieczenie zdrowotne,
- kobiety i dzieci objęte programami zdrowia publicznego,
- wzrost dostępu do lokali (mieszkań) dla grup najbardziej zagrożonych bezdomnością,
- dostęp do pracowników socjalnych,
- rozwój pomocy środowiskowej – zwiększenie liczby osób objętych usługami pomocy środowiskowej,
- zaangażowanie obywateli w działalność społeczną,
- realizacja NSIS przez samorządy terytorialne,
- dostęp do informacji obywatelskiej i poradnictwa.

Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020 (PO WER)

W nowej perspektywie finansowej 2014-2020 Europejski Fundusz Społeczny będzie współfinansował krajowy Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój na lata 2014-2020 (PO

WER), który został przyjęty uchwałą Rady Ministrów RP w dniu 8 stycznia 2014 roku.

Program powstał w odpowiedzi na potrzeby reform w obszarach zatrudnienia, włączenia społecznego, edukacji, szkolnictwa wyższego, zdrowia i dobrego rządzenia. PO WER będzie również wspierać innowacje społeczne oraz współpracę ponadnarodową w wyżej wymienionych obszarach, a także wdrażanie w naszym kraju „Inicjatywy na rzecz zatrudnienia osób młodych".

Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój jest ukierunkowany na następujące obszary:

- realizację działań skierowanych do młodych, bezrobotnych osób w wieku od 15-go do 24-go roku życia i poprawę ich sytuacji na rynku pracy w ramach **„Inicjatywy na rzecz zatrudnienia osób młodych"** i **„Gwarancji dla młodzieży"**,
- wdrożenie reform systemów i struktur w wybranych obszarach polityk publicznych, kluczowych z punktu widzenia Strategii „Europa 2020" i krajowych programów reform,
- wspieranie jakości, skuteczności i otwartości szkolnictwa wyższego jako instrumentu budowy gospodarki opartej o wiedzę,
- poszukiwanie nietypowych, innowacyjnych, stosowanych w innych krajach metod rozwiązywania problemów społecznych,
- realizację programów w zakresie mobilności ponadnarodowej.

Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój wraz z 16 współfinansowanymi z Europejskiego Funduszu Społecznego regionalnymi programami operacyjnymi stanowi spójną całość, obejmującą interwencje w obszarach zatrudnienia, włączenia społecznego, edukacji oraz dobrego rządzenia. Przy tym PO WER obejmuje 32% przyznanych Polsce środków Europejskiego Funduszu Społecznego, natomiast dla 16 regionalnych programach operacyjnych przeznaczono łącznie 68% tych środków.

2.2.2. DOKUMENTY REGIONALNE I LOKALNE

Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2020

Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2020 zakłada skoncentrowanie działań rozwojowych w 14 obszarach priorytetowych, zgrupowanych w 3 sferach; społecznej, ekonomicznej i funkcjonalno-przestrzennej. Dokument ten, wskazując wizję, cele rozwojowe województwa oraz sposoby ich osiągania w kontekście występujących uwarunkowań, pełni rolę kierunkową i stanowi najważniejszy plan działania dla władz samorządowych .

Założenia polityki społecznej ujęto w II Filarze – Spójność społeczna, działu Polityka Horyzontalna, w jednym celu strategicznym oraz służących jego osiągnięciu celach operacyjnych.

Cel strategiczny : Aktywne społeczeństwo obywatelskie, z dobrym dostępem do usług publicznych, sprzyjające włączeniu społecznemu grup wykluczonych.

Cel operacyjny 4: Wysoki poziom kapitału społecznego i silne społeczeństwo obywatelskie:

- Rozwój społeczności lokalnych.
- Wzmacnianie tożsamości regionalnej.

Cel operacyjny 5: Wysoki standard i dostęp do usług publicznych.

- Rozwój usług i poprawa dostępu do sektora edukacji.
- Rozwój usług i poprawa dostępu do sektora ochrony zdrowia, pomocy społecznej i pieczy zastępczej.
- Rozwój usług i poprawa dostępu do sektora kultury, sportu, turystyki i rekreacji.
- Rozwój cyfryzacji i usług cyfrowych w sektorze publicznym.

Cel operacyjny 6: Reintegracja społeczna grup wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym.

- Przeciwdziałanie ubóstwu ekonomicznemu.
- Reintegracja zawodowa i przeciwdziałanie dyskryminacji i wykluczeniom społecznym.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Łódzkiego na lata 2014 – 2020

Przygotowanie Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego 2014-2020 poprzedziła weryfikacja strategicznych celów rozwojowych województwa łódzkiego pod kątem ich zgodności z obranymi celami przez Polskę i celami Wspólnoty w Strategii Europa 2020. Podczas aktualizacji strategii rozwoju województwa oszacowano powtórnie jego zasoby, potrzeby i główne kierunki działań. Program wykorzystuje dorobek tego procesu.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020 realizował będzie cele unijnej strategii, dążąc do zwiększenia konkurencyjności regionu oraz gwarantując poprawę jakości życia mieszkańców, poprzez niwelowanie barier rozwojowych. Planowane działania w zakresie osiągnięcia celów rozwojowych województwa, wpłyną na rozwój regionalnego potencjału, w zakresie zasobów ludzkich i w ramach realizacji projektów infrastrukturalnych. Regionalny Program Operacyjny Województwa Łódzkiego osiągał będzie rezultaty wskazane w Umowie Partnerstwa poprzez koncentrację tematyczną i terytorialną wsparcia na przedsięwzięciach odnoszących się do następujących osi priorytetowych:

1. Badania, rozwój i komercjalizacja wiedzy.
2. Innowacyjna i konkurencyjna gospodarka.
3. Transport.
4. Gospodarka niskoemisyjna.
5. Ochrona środowiska.

6. Rewitalizacja i potencjał endogeniczny regionu.
7. Infrastruktura dla usług społecznych.
8. Zatrudnienie.
9. Włączenie społeczne.
10. Adaptacyjność pracowników i przedsiębiorstw w regionie.
11. Edukacja, Kwalifikacje, Umiejętności.
12. Pomoc techniczna

Wojewódzka Strategia w Zakresie Polityki Społecznej na lata 2007-2020

Wojewódzka Strategia w Zakresie Polityki Społecznej na lata 2007-2020 jest dokumentem, określającym główne działania samorządu województwa łódzkiego w zgodzie z przypisanymi mu zadaniami z zakresu pomocy społecznej. Zawiera diagnozę społeczną województwa (ocenę stanu pomocy społecznej i istniejącej infrastruktury socjalnej), priorytety oraz misję polityki społecznej, za którą uznano „podnoszenie jakości życia wśród mieszkańców regionu, szczególnie tych, którzy ze względu na trudną sytuację życiową nie są w stanie samodzielnie zaspokoić podstawowych potrzeb bytowych, a przez to nie mogą uczestniczyć lub mają ograniczony udział w życiu rodzinnym, zawodowym i społecznym".

Na podstawie wyznaczonych priorytetów polityki społecznej oraz sformułowanej misji określono następujące cele strategiczne i operacyjne:

1. Wdrażanie aktywnej polityki społecznej
   - Zwiększenie wiedzy dotyczącej problemów społecznych
   - Stymulowanie i wspomaganie lokalnych inicjatyw
   - Wprowadzanie i wspieranie innowacyjnych rozwiązań
   - Zwiększenie dostępności kształcenia i szkoleń dla służb
   - Rozwój sektora pozarządowego
2. Systemowa pomoc osobom i rodzinom
   - Rozwój usług socjalnych
   - Wzmacnianie rozwiązań służących harmonijnemu funkcjonowaniu rodzin
   - Wyrównywanie szans dzieci i młodzieży
   - Rozwój usług socjalnych dla osób niepełnosprawnych i starszych
   - Rozwój infrastruktury pomocy społecznej
3. Tworzenie warunków sprzyjających uczestnictwu w życiu społecznym osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym
   - Wsparcie osób bezrobotnych i poszukujących pracy
   - Rozwój wolontariatu i społecznej inicjatywności

- Propagowanie aktywnych metod wychodzenia z wykluczenia
- Zapobieganie sytuacjom kryzysowym związanych z wykluczeniem

4. Zapobieganie i przeciwdziałanie problemom uzależnień
   - Zwiększenie poziomu świadomości społeczeństwa na temat zagrożeń społecznych związanych z używaniem substancji psychoaktywnych
   - Zwiększenie dostępności świadczeń w zakresie leczenia, rehabilitacji i ograniczenia szkód zdrowotnych osób uzależnionych
   - Rozwój systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie
   - Monitorowanie stanu problemów uzależnień w województwie
5. Zwiększenie samodzielnego funkcjonowania osób niepełnosprawnych
   - Zwiększenie dostępności edukacji
   - Zwiększenie dostępności rehabilitacji leczniczej, społecznej
   - Wyrównywanie szans w zatrudnieniu
   - Uczestnictwo w życiu kulturalnym i promowanie aktywnego stylu życia
6. Propagowanie aktywnego trybu życia i wsparcie osób w wieku poprodukcyjnym
   - Zwiększenie oddziaływania instytucji zajmujących się osobami starszymi
   - Promocja aktywnych form spędzania czasu przez osoby starsze
   - Zmniejszenie poczucia izolacji
   - Upowszechnianie działań instytucji zajmujących się osobami starszymi

II. CZĘŚĆ ANALITYCZNO-DIAGNOSTYCZNA

1. POŁOŻENIE, POWIERZCHNIA, PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY POWIATU

Powiat Radomszczański położony jest w południowej części województwa łódzkiego. Zajmuje obszar 1.442,78 km^2, a na koniec 2014 r. zamieszkiwało w nim 115.832 mieszkańców. Średnia gęstość zaludnienia w powiecie wynosiła 80 osób na km^2. Sieć osadnicza powiatu związana jest od początków ze szlakami komunikacyjnymi oraz rzeką Pilicą i Wartą. Siedziba władz powiatu, Radomsko, mieści się w zachodniej części powiatu nad rzeką Radomką, przy drodze krajowej A1, łączącej północ z południem kraju. Ponadto ważnymi szlakami komunikacyjnymi, przebiegającymi przez obszar powiatu są droga krajowa nr 42 Namysłów-Starachowice i droga krajowa nr 91 Głuchów-Częstochowa.

Powiat Radomszczański usytuowany jest na terenie Wzgórz Radomszczańskich i Niecki Włoszczowskiej. Charakteryzuje się on niezwykle zróżnicowanym krajobrazem terenu. Rekreacyjny charakter powiatu podkreślają liczne kompleksy leśne, rzeki Warta i Pilica, liczne szlaki turystyczne, między innymi Szlak Doliny Pilicy, a także trasa kajakowa, ośrodki sportowe i agroturystyczne. Niewielki obszar zachodniej części powiatu zajmuje Przedborski Park Krajobrazowy, natomiast na terenie powiatu znajdują się również rezerwaty przyrody takie jak: Czarna Rózga, Dębowiec, Góra Chełmo, Jasień, Kobiele Wielkie i Piskorzeniec. W skład powiatu wchodzą: gmina miejska Radomsko, gminy miejsko-wiejskie Przedbórz i Kamieńsk oraz jedenaście gmin wiejskich – Dobryszyce, Gidle, Gomunice, Kobiele Wielkie, Kodrąb, Lgota Wielka, Ładzice, Masłowice, Radomsko, Wielgomłyny i Żytno. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1. Podział administracyjny powiatu na koniec 2014 roku

lp.	nazwa gminy	typ	powierzchnia (w ha)
1.	Dobryszyce	wiejska	5.082
2	Gidle	wiejska	11.598
3.	Gomunice	wiejska	6.245
4.	Kamieńsk	miejsko-wiejska	9.644
5.	Kobiele Wielkie	wiejska	10.172
6.	Kodrąb	wiejska	10.583
7.	Lgota Wielka	wiejska	6.307
8.	Ładzice	wiejska	8.277
9.	Masłowice	wiejska	11.597
10.	Przedbórz	miejsko-wiejska	18.970
11.	Radomsko	wiejska	8.563
12.	Wielgomłyny	wiejska	12.315

13.	Żytno	wiejska	19.761
14.	Miasto Radomsko	miejska	5.143

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

2. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

Na terenie powiatu radomszczańskiego infrastruktura techniczna jest bardzo dobrze rozwinięta. Największe zadowolenie budzi sieć wodociągowa. Dane dotyczące sieci wodociągowej, kanalizacyjnej, gazowej, elektrycznej, cieplnej i drogowej, a także gospodarki ściekami i odpadami w powiecie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 2. Infrastruktura techniczna w powiecie w 2014 roku

sieć wodociągowa	
długość czynnej rozdzielczej sieci wodociągowej (w km)	1.410,1
połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	26.662
ludność korzystająca z sieci wodociągowej	108.848
% ogółu ludności korzystającej z sieci wodociągowej	93,7%
sieć kanalizacyjna	
długość czynnej sieci kanalizacyjnej (w km)	363,3
połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	9.851
ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej	58.750
% ogółu ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej	51,6%
sieć gazowa	
długość czynnej sieci gazowej (w m)	151.806
liczba ludności korzystającej z sieci gazowej	28.422
sieć elektryczna	
liczba odbiorców energii elektrycznej na niskim napięciu	41.814
sieć cieplna	
długość sieci cieplnej przesyłowej (w km)	37,2
długość sieci cieplnej przyłączeń do budynków i innych obiektów (w km)	24,6
liczba kotłowni	54
sieć drogowa	
długość dróg publicznych gminnych ogółem (w km)	1.339,1
długość dróg publicznych powiatowych (w km)	848,8
gospodarka ściekami i odpadami	
liczba komunalnych oczyszczalni ścieków	17
liczba ludności korzystających z oczyszczalni	65.171

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

W uzupełnieniu danych dotyczących infrastruktury technicznej warto przedstawić informacje na temat najważniejszych inwestycji, jakie zrealizowano bądź realizuje się obecnie w powiecie. Inwestycje te, poza sferą techniczną, obejmują takie obszary, jak: edukacja, zdrowie,

administracja, sport i rekreacja. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 3. Najważniejsze inwestycje zrealizowane przez gminy i powiat w latach 2012-2014.

a) Najważniejsze inwestycje zrealizowane przez powiat w ostatnich trzech latach

Rok 2012

Nazwa zadania	Zakres prac
Modernizacja Domu Pomocy Społecznej w Radziechowicach Pierwszych	Termomodernizacja Domu Pomocy Społecznej w Radziechowicach Pierwszych (etap II)
Budowa Szpitala Powiatowego w Radomsku	- Instalacja kolektorów słonecznych dla Szpitala Powiatowego w Radomsku wraz z rozbudową kotłowni - przebudowa kanalizacji sanitarnej wraz z montażem stacji dezynfekcji ścieków - przebudowa pomieszczeń na Oddziale Pulmonologii dla potrzeb obszaru dla chorych na gruźlicę

Rok 2012 - 2013

Nazwa zadania	Zakres prac
Budowa Szpitala Powiatowego w Radomsku	- zmiana sposobu użytkowania budynku kuchni Zaplecza Szpitala Powiatowego w Radomsku na Zakład Pielęgnacyjno – Opiekuńczy wraz z wyposażeniem
Modernizacja Domu Pomocy Społecznej w Radziechowicach Pierwszych	Termomodernizacja

Rok 2013 – 2014

Nazwa zadania	Zakres prac
Modernizacja Domu Pomocy Społecznej w Radomsku	Termomodernizacja

Rok 2013 – 2015

Nazwa zadania	Zakres prac
Budowa Powiatowej Hali Sportowej w Radomsku	- budowa Hali Sportowej - instalacja pomp ciepła

Rok 2014

Nazwa zadania	Zakres prac
Budowa Szpitala Powiatowego w Radomsku	Przebudowa pomieszczeń w budynku Szpitala wraz ze zmianą sposobu użytkowania pomieszczeń ZP-O na Dzienny Oddział Uzależnień, Poradnię Zdrowia Psychicznego, Poradnię Leczenia Uzależnień i Dzienny Oddział Rehabilitacji Kardiologicznej
Modernizacja Domu Pomocy Społecznej w Radomsku	- modernizacja systemu grzewczego - wymiana źródła ciepła na biomasę

Zmiana sposobu użytkowania pomieszczeń w budynku ZSE w Radomsku	Zmiana sposobu użytkowania części pomieszczeń (pomieszczenia po byłej siedzibie PCK) w budynku ZSE w Radomsku z przeznaczeniem na pomieszczenia biurowe

Najważniejsze inwestycje zrealizowane przez gminy w ostatnich trzech latach

Nazwa gminy	Zakres prac
Dobryszyce	- budowa boiska wielofunkcyjnego z ogrodzeniem w Dobryszycach - budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Blok Dobryszyce wraz z infrastrukturą towarzyszącą w tym przepompownią ścieków - remont świetlicy gminnej w miejscowości Borowiecko oraz budowa boiska wielofunkcyjnego w miejscowości Zdania - budowa boiska wielofunkcyjnego z ogrodzeniem oraz placu zabaw w miejscowości Wiewiórów - modernizacja świetlicy wiejskiej w miejscowości Rożny - kształtowanie przestrzeni publicznej miejscowości Dobryszyce poprzez budowę chodnika wraz z oświetleniem solarnym - budowa postaw ekologicznych poprzez utworzenie ogródka ekologicznego oraz organizację festynu i konferencji o tematyce ekologicznej - budowa siłowni zewnętrznych w miejscowości Blok Dobryszyce, Dobryszyce, Biała Góra oraz placu zabaw w Białej Górze z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii oraz oznakowanie trasy trekkingowej - budowa kanalizacji sanitarnej wraz z infrastrukturą towarzyszącą w tym przepompownie ścieków w Blok Dobryszyce - remont budynku świetlicy wiejskiej w mc. Galonki oraz Zdania wraz z zakupem wyposażenia świetlic - urządzenie pracowni garncarskiej przy świetlicy środowiskowej w Dobryszycach - remont świetlicy wiejskiej w Hucie Brudzkiej
Gidle	- budowa sieci wodociągowej wraz z przyłączami w miejscowościach: Gidle, Skrzypiec, Borowa, Zabrodzie, Piaski oraz budowa sieci kanalizacji sanitarnej wraz z przykanalikami oraz przepompowniami ścieków w miejscowości Zagórze, Niesulów i Pławno, ul. Przedborska (część nieskanalizowana) - przebudowa ul. Piaski w Gidlach na łącznym odcinku długości 145m. - przebudowa drogi gminnej – ul. Sobieskiego w Pławnie - budowa dwóch wiat targowych i budynku zaplecza oraz remont budynku magazynowego targowicy na istniejącym placu targowym w miejscowości Pławno - budowa sieci wodociągowej oraz przyłączy wodociągowych w miejscowości Wygoda - budowa boisk rekreacyjnych o nawierzchni naturalnej trawiastej w Gidlach - rozbudowa Publicznej Szkoły Podstawowej w Gidlach – rozbiórka i budowa wiatrołapu - termomodernizacja budynku OSP Ciężkowice - budowa sieci wodociągowej z przyłączami w miejscowości: Zabrodzie, Graby, Spalastry, Michałopol - budowa zaplecza sportowo – gospodarczego w Gidlach - remont drogi powiatowej nr 3900E w msc. Pławno - rozbudowa kompleksu sportowego w Gidlach i Pławnie o dodatkowe elementy: bieżnia do biegania, skok w dal, ogrodzenie

Gomunice	- budowa chodnika ul. Dworcowa w Gomunicach - budowa świetlicy wiejskiej w Chruścinie - remont oczyszczalni ścieków tupy NEBRASKA w Kocierzewach - doposażenie placu zabaw w Gomunicach - budowa chodnika w Kletni - termomodernizacja budynku UG w Gomunicach
Kamieńsk	- rozbudowa oczyszczalni ścieków w Kamieńsku - modernizacja Uścia wody w Kamieńsku - rozbudowa oczyszczalni ścieków w Gołkowicach Starych - modernizacja świetlic w Ochocicach, Aleksandrowie, Pytowicach, Koźniewicach - budowa placów zabaw w Kamieńsku, Gorzędowie, Koźniewicach, Ochocicach i Aleksandrowie
Kobiele Wielkie	- budowa kompleksu boisk sportowych w miejscowości Kobiele Wielkie - remont dróg gminnych - budowa kanalizacji sanitarnej w Kobielach Wielkich - budowa drogi gminnej Cadów – Orzechów - budowa parkingu w Kobielach Wielkich - budowa placów zabaw - budowa ujęcia wody w miejscowości Orzechów
Kodrąb	- termomodernizacja budynków Zespołu Szkolno – Gimnazjalnego w Kodrębie - budowę kanalizacji sanitarnej w rejonie ulic A. Ludowej i Leśnej w Kodrębie - przebudowę ulic A. Krajowej, Ogrodowej i Witosa w Kodrębie - budowa boiska wielofunkcyjnego, ogólnodostępnego w Dmeninie - budowa ścieżki dla pieszych w Kodrębie - budowa sieci wodociągowej w rejonie ulicy Górnej i Słonecznej w Kodrębie - budowa pompowni wodociągowej w miejscowości Frachowiec - remont drogi gminnej Józefów – Masłowice - remont sanitariatów w budynku ZSzG w Kodrębie
Lgota Wielka	- budowa sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowości Krzywanice i Wola Blakowa - wymiana dachu i docieplenie budynku mieszkalnego w Woźnikach - przebudowa remizy OSP w Woźnikach z przeznaczeniem na Centrum Inicjatyw Kultury Lokalnej Wsi Woźniki - adaptacja budynku szkoły w Woźnikach na mieszkania komunalne - budowa budynku garażowo – gospodarczego w Lgocie Wielkiej - termomodernizacja budynku Zespołu Szkolno – Gimnazjalnego w Lgocie Wielkiej wraz z częściową wymianą stolarki okiennej i drzwi oraz przebudową instalacji centralnego ogrzewania - przebudowa Stacji Uzdatniania Wody Wiewiórów - wymiana dachu i docieplenie budynku komunalnego w Krzywanicach - rozbudowa Sali gimnastycznej o pomieszczenie rekreacyjno – świetlicowe w miejscowości Wola Blakowa - utworzenie Wiejskiego Domu Kultury w Krzywanicach - rozbudowa świetlicy wiejskiej w Wiewiórowie

	- budowa Sali sportowej z zapleczem w Brudzicach - zakup autobusu do przewozu osób niepełnosprawnych na potrzeby Środowiskowego Domu Samopomocy w Krępie - przebudowy dróg gminnych oraz dróg lokalnych na terenie gminy Lgota Wielka - gmina Lgota Wielka udzieliła również dotacji celowych na zakup samochodów dla OSP Krępa, OSP Lgota Wielka i OSP Krzywanice oraz dotacji na zakup samochodu dla Policji .rozbudowa budynku świetlicy wiejskiej w miejscowości Długie -Ocieplenie budynku Środowiskowego Domu Samopomocy w Krępie -odbudowa sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowości Lgota Wielka, Kolonia Lgota i Woźniki
Ładzice	- przebudowa drogi w miejscowości: Adamów, Wola Jedlińska, Stobiecko Szlacheckie, - budowa dróg w miejscowościach: Stobiecko Szlacheckie, Jedlno Pierwsze, Wierzbica, - budowa wodociągu w miejscowości Jedlno Pierwsze i Wierzbica - budowa chodników w miejscowościach: Jedlno Pierwsze, Zakrzówek Szlachecki, Radziechowice Pierwsze i Radziechowice Drugie - budowa placu zabaw w Jedlnie Pierwszym i Radziechowicach Drugich - budowa oświetlenia ulicznego w Jedlnie Pierwszym - budowa boiska w Stobiecku Szlacheckim
Masłowice	- budowa dwóch odcinków chodnika i 2 zatok autobusowych w pasie drogi powiatowej Nr DP 3917 E w miejscowościach Kraszewice i Chełmo - budowa studni głębinowej, hydroforni i stacji uzdatniania wody w miejscowości Masłowice - remont drogi dojazdowej do pól w miejscowości Koconia - budowa linii kablowej oświetlenia ulicznego Masłowice – Strzelce Małe - przebudowa drogi dojazdowej do gruntów rolnych w miejscowości Kalinki - przebudowa dróg gminnych w miejscowości Strzelce Małe – Będzin, Strzelce Małe – łąki, Chełmo, Krery, Korytno, Ochotnik – Korytno - rozbudowa i nadbudowa Gminnej Biblioteki Publicznej w Strzelcach Małych - budowa odcinka chodnika przy drodze powiatowej Nr DP 3915 E w Przerębie

	- modernizacja kotłowni w Publicznym Zespole Szkolno – Gimnazjalnym w Strzelcach – Małych - budowa placu zabaw przy Publicznym Zespole Szkolno – Gimnazjalnym w Strzelcach Małych w ramach rządowego programu „Radosna Szkoła” - budowa kompleksu sportowego w miejscowości Masłowice - przebudowa drogi dojazdowej do pól w miejscowości Kalinki - przebudowa dróg gminnych w miejscowości: Granice, Chełmo, Korytno, Łączkowice, Borki – Huta Przerębska, Bartodzieje, Koconia - budowa 2 odcinków chodnika przy drodze powiatowej Nr DP 3918 E w miejscowościach Ochotnika i Masłowice - budowa odcinka chodnika przy drodze gminnej Granice – Tworowice - budowa czterech ogólnodostępnych placów zabaw dla dzieci w miejscowościach: Chełmo, Kraszewice, Korytno i Ochotnik.
Przedbórz	- zagospodarowanie turystyczne terenu wokół zbiornika wodnego w Przedborzu - podniesienie atrakcyjności turystycznej i rewitalizacja miasta - modernizacja obiektu Miejskiego Domu Kultury wraz z jego przebudową i zakupem technologii teatralno – artystycznej - budowa kanalizacji sanitarnej w Aglomeracji Przedbórz - budowa przyłączy kanalizacyjnych - budowa dróg gminnych
Wielgomłyny	- kanalizacja i oczyszczanie ścieków w Krzętowie - budowa Fili Gminnego Ośrodka Kultury i Sportu w Zagórzu - Budowa Drogi Wola Kuźniewska – Myśliwców - budowa wodociągu w Sokolej Górze - remont mostu w Krzętowie - remont mostu w Niedośpielinie - budowa chodników w Niedośpielinie, Kruszynie, Sokolej Górze - budowa wodociągu w Woli Zylińskiej i Błonie - budowa sieci wodociągowej w Wielgomłynach na ul. Radomszczańskiej - przebudowa i modernizacja drogi w Trzebcach, Myśliwczowie i Kolonia Myśliwczów - budowa drogi w Bratkowicach - budowa drogi między Rudką a Borowcem - budowa drogi na ul. Rolnej w Krzętowie - remont drogi pomiędzy Krzętowem a Rogami
Żytno	- przebudowa dróg gminnych miejscowościach Barycz, Żytno, Kępa - zakup autobusu szkolnego - remont oczyszczalno ścieków i przepompowni w Żytnie - modernizacja studni głębinowej w Sinicy - przebudowa drogi gminnej w miejscowości Pierzaki - adaptacja i remont Przedszkola w Maluszynie - remont świetlic wiejskich - przebudowa drogi w miejscowości Mała Wieś - wyposażenie planu zabaw w Maluszynie - remont elewacji zabytkowego Przedszkola w Maluszynie, zakup kotła C.O., bramki do piłki nożnej, zestaw multimedialny

Radomsko	- budowa kanalizacji sanitarnej w Płoszowie – II i III etap - remont infrastruktury sportowej w Kielinie z przeznaczeniem na ogólnodostępne funkcje sportowe i społeczno - kulturowe - termoizolacja budynku PSZzG w Płoszowie - zbiornik wodny w Kielinie – renowacja - Biblioteka w Strzałkowie – termomodernizacja - budowa boiska wielofunkcyjnego w Strzałkowie wraz z placem zabaw - budowa boiska sportowego w Szczepocicach - budowa kanalizacji w Dziepółci – etap III

Dane z gmin powiatu radomszczańskiego i Starostwa Powiatowego.

3. KOMUNIKACJA I TRANSPORT

Powiat radomszczański posiada dobrze rozbudowaną sieć dróg. Obszar powiatu obsługiwany jest przez drogi kategorii krajowej, wojewódzkiej, powiatowej i gminnej. Najważniejszymi ciągami komunikacyjnymi w powiecie są: droga krajowa NR 1 Gdańsk-Cieszyn, droga krajowa NR 42 Namysłów-Starachowice, droga krajowa NR 91 Głuchów-Częstochowa oraz linia kolejowa NR 001 Warszawa-Katowice.

Na terenie powiatu w 2014 roku znajdowało się około 1339,1 km dróg publicznych gminnych oraz około 848,8 km dróg publicznych powiatowych. Ponadto w ostatnich trzech latach na terenie powiatu przeprowadzono liczne budowy i remonty dróg, w celu poprawienia jakości sieci drogowej. Dokonano przebudowy dróg gminnych w gminie Gidle, Lgota Wielka, Ładzice, Masłowice, Wielgomłyny oraz Żytno. W gminie Gidle przeprowadzono remont drogi powiatowej, natomiast na terenach gmin Kobiele Wielkie, Ładzice, Przedbórz oraz Żytno wybudowano odcinki nowych dróg. Usługi komunikacyjne w powiecie świadczą: Przedsiębiorstwo PKS SP. Z O.O. W RADOMSKU

Miejskie Przedsiębiorstwo Komunikacyjne SP. Z O.O. W RADOMSKU , PKP Radomsko,

PRYWATNI PRZWOŹNICY

Dobre połączenia komunikacyjne mają mieszkańcy Radomska, Gomunic i Kamieńska. Natomiast trudności komunikacyjne mają mieszkańcy gmin położonych z dala od głównych szlaków komunikacyjnych, szczególnie na obrzeżach powiatu.

4. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA

Z końcem 2014 roku powiat radomszczański liczył 115.832 mieszkańców, w tym 59.074 kobiety, które stanowiły 50,9% ogółu ludności (na 100 mężczyzn przypadało 104 kobiety). Gęstość zaludnienia w powiecie wynosiła 80 osób na km^2. Dane szczegółowe w tym zakresie w

odniesieniu do poszczególnych gmin powiatu przedstawia poniższa tabela.

Tabela 4. Ludność w poszczególnych gminach powiatu na koniec 2014 roku

lp.	nazwa gminy	liczba ludności	gęstość zaludnienia (liczba osób na km²)
1.	Dobryszyce	4.392	86
2.	Gidle	6.292	54
3.	Gomunice	5.948	95
4.	Kamieńsk	6.107	63
5.	Kobiele Wielkie	4.471	44
6.	Kodrąb	4.649	44
7.	Lgota Wielka	4.359	69
8.	Ładzice	4.855	59
9.	Masłowice	4.294	37
10.	Przedbórz	7.361	39
11.	Radomsko	5.631	66
12.	Wielgomłyny	4.738	38
13.	Żytno	5.336	27
14.	Miasto Radomsko	47.399	922

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

Na koniec 2014 roku 40% ludności powiatu mieszkało w Radomsku, w którym gęstość zaludnienia była najwyższa (922 osoby na km²). W przypadku gmin wiejskich największą gęstością zaludnienia charakteryzowała się gmina Gomunice (95 osób na 1 km²).

W latach 2012-2014 struktura wiekowa mieszkańców powiatu ulegała zmianom. W okresie tym miał miejsce spadek liczby dzieci i młodzieży przy jednoczesnym wzroście liczby osób starszych. Należy podkreślić, że generalnie powiat radomszczański charakteryzuje się znacznym odsetkiem mieszkańców w wieku produkcyjnym, natomiast młode społeczeństwo to potencjał na przyszłość. Umiejętne jego wykorzystanie może zaowocować dynamicznym rozwojem powiatu.

Dane szczegółowe na temat struktury wiekowej mieszkańców powiatu oraz poszczególnych gmin wchodzących w jego skład przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 5. Struktura wiekowa ludności powiatu w latach 2012-2014

	2012 r.	2013 r.	2014 r.
liczba osób w wieku przedprodukcyjnym	17.116	16.793	16.541
liczba osób w wieku produkcyjnym	77.061	76.218	75.513
liczba osób w wieku poprodukcyjnym	22.704	23.305	23.778
ogółem	116.881	116.316	115.832

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

Tabela 6. Struktura wiekowa ludności poszczególnych gmin powiatu w 2014 roku

lp.	nazwa gminy	liczba mieszkańców według wieku i w %		
		przedprodukcyjny	produkcyjny	poprodukcyjny
1.	Dobryszyce	706 (16,1%)	2.958 (67,3%)	728 (16,6%)
2.	Gidle	816 (13%)	4.159 (66,1%)	1.317 (21%)
3.	Gomunice	898 (15,1%)	3.919 (65,9%)	1.131 (19%)
4.	Kamieńsk	960 (15,7%)	4.042 (66,2%)	1.105 (18,1%)
5.	Kobiele Wielkie	690 (15,4%)	2.956 (66,1%)	825 (18,5%)
6.	Kodrąb	731 (15,7%)	2.949 (63,4%)	969 (20,8%)
7.	Lgota Wielka	662 (15,2%)	2.896 (66,4%)	801 (18,4%)
8.	Ładzice	757 (15,6%)	3.174 (65,4%)	924 (19%)
9.	Masłowice	647 (15,1%)	2.743 (64%)	904 (21,1%)
10.	Przedbórz	1036 (14,1%)	4.876 (66,2%)	1.449 (19,7%)
11.	Radomsko	802 (14,2%)	3.758 (66,1%)	1.071 (19%)
12.	Wielgomłyny	700 (14,8%)	3.059 (64,6%)	979 (20,7%)
13.	Żytno	746 (14%)	3.355 (62,9%)	1.235 (23,1%)
14.	Miasto Radomsko	6.390 (13,5%)	30.669 (64,8%)	10.340 (21,8%)

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

W latach 2012-2014 liczba mieszkańców powiatu ulegała nieznacznym wahaniom. Proces starzenia w największym stopniu dotykał mieszkańców gminy Żytno, w której na koniec 2014 roku osoby w wieku poprodukcyjnym stanowiły 23,1%. Najlepiej pod tym względem wyglądała sytuacja w gminie Dobryszyce, w której udział seniorów w ogóle mieszkańców wynosił 16,6%.

Jeśli chodzi o osoby w wieku przedprodukcyjnym, największy ich udział w ogóle ludności odnotowano w gminach Kamieńsk (15,7%) i Kodrąb (15,%), najmniejszy natomiast w gminie Gidle (13%). Z kolei największy procent ludności w wieku produkcyjnym zamieszkiwało gminę Dobryszyce (67,3%).

Generalnie na koniec 2014 roku liczba dzieci i młodzieży w każdej gminie wchodzącej w skład powiatu była niższa od liczby osób starszych.

Wpływ na sytuację demograficzną w powiecie miały m.in. takie wskaźniki, jak kształtowany przez liczbę urodzeń żywych i zgonów przyrost naturalny oraz migracja, odbywająca się zarówno w ruchu wewnętrznym, jak i zagranicznym. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 7. Ruch naturalny ludności powiatu w latach 2012-2014

	2012 r.	2013 r.	2014 r.
liczba urodzeń żywych	1087	982	959
liczba zgonów	1390	1396	1351

przyrost naturalny	-303	-414	-392

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

Tabela 8. Ruch migracyjny ludności powiatu w latach 2012-2014

	2012 r.	2013 r.	2014 r.
saldo migracji w ruchu wewnętrznym	-145	-268	-133
saldo migracji w ruchu zagranicznym	-33	-40	1
saldo migracji ogółem	-178	-308	-132

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

W latach 2012-2014 liczba urodzeń żywych była najwyższa w roku 2012 i wynosiła 1087. Znacznie mniejszą liczbę urodzeń żywych odnotowano w latach kolejnych (982 w 2013r., 959 w 2014r.). Wahała się natomiast liczba zgonów w powiecie. W 2012r. wynosiła 1390, następnie 1396 w 2013r., a w 2014r. 1351.

Na liczbę mieszkańców w powiecie miał również wpływ ruch migracyjny. W analizowanym okresie saldo migracji ulegało wahaniom i było ujemne (-178 w 2012 r., -308 w 2013 r., -132 w 2014 r.). Migracja ludności powiatu odbywała się głównie w ruchu wewnętrznym.

Biorąc pod uwagę powyższe dane i próbując dokonać prognozy ludności powiatu na najbliższe lata, należy zwrócić uwagę na dwie istotne, wcześniej odnotowane, kwestie. Pierwsza z nich dotyczy spadającej liczby dzieci i młodzieży. Druga z kolei odnosi się do systematycznego wzrostu liczby osób starszych. W przyszłości ta ostatnia grupa będzie zasilana przez liczne obecnie grono osób w wieku produkcyjnym, które zakończą aktywność zawodową.

Powyższe tendencje demograficzne będą wymagały dostosowania usług społecznych, w większym stopniu niż dotychczas, do potrzeb seniorów, którym trzeba będzie udzielić stosownej pomocy materialnej i rzeczowej, ułatwić im korzystanie z usług medycznych, opiekuńczych i rehabilitacyjnych oraz różnorodnych form aktywnego spędzania czasu wolnego.

5. SYTUACJA GOSPODARCZA

Rolnictwo stanowi ważny dział gospodarki powiatu radomszczańskiego. Wysoka pozycja rolnictwa wynika z ukształtowania powierzchni oraz korzystnych warunków klimatycznych i glebowych.

Tabela 9. Użytki rolne, lasy i grunty leśne, pozostałe grunty i nieużytki

powierzchnia użytków rolnych ogółem (w ha)		90.462
w tym:	grunty orne (w ha)	64.296
	sady (w ha)	1.117

łąki i pastwiska (w ha)	20.967
powierzchnia lasów i gruntów leśnych (w ha)	45.951
powierzchnia pozostałych gruntów i nieużytków (w ha)	7.844

Dane Starostwa Powiatowego w Radomsku.

Powiat radomszczański należy do obszarów przeciętnie uprzemysłowionych. Działają tu podmioty gospodarcze o charakterze handlowym, usługowym i wytwórczym. W większości są to podmioty małe i średnie. Na terenie powiatu radomszczańskiego przeważają jednostki gospodarcze należące do sektora prywatnego. W latach 2012-2014 liczba podmiotów gospodarczych funkcjonujących na terenie powiatu ulegała wahaniom. Najwięcej podmiotów zarejestrowano w 2013r. (8.912 podmiotów). Z roku na rok spadała liczba podmiotów w sektorze publicznym (333 w 2012r., 327 w 2013r., 317 w 2014r.). Dane szczegółowe przedstawia poniższa tabela.

Tabela 10. Podmioty gospodarcze w powiecie w latach 2012-2014

	2012 r.	**2013 r.**	**2014 r.**
liczba podmiotów w sektorze publicznym	333	327	317
liczba podmiotów w sektorze prywatnym	8.456	8.585	8.560
liczba podmiotów ogółem	8.789	8.912	8.877

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

Na koniec 2014 roku podmioty gospodarcze funkcjonujące w powiecie działały przede wszystkim w takich sekcjach, jak: przetwórstwo przemysłowe (1314 podmiotów), handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (2412 podmiotów), budownictwo (827 podmiotów), działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (504 podmioty) oraz transport i gospodarka magazynowa (470 podmiotów). Dane szczegółowe na temat podmiotów gospodarczych w powiecie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 11. Podmioty gospodarcze w powiecie w poszczególnych sekcjach Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007) na koniec 2014 roku

sekcja	**liczba podmiotów**
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	151
górnictwo i wydobywanie	13
przetwórstwo przemysłowe	1314
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	7
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	11
budownictwo	827
handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	2412

transport i gospodarka magazynowa	470
działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	166
informacja i komunikacja	126
działalność finansowa i ubezpieczeniowa	173
działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	64
działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	504
działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	148
edukacja	117
opieka zdrowotna i pomoc społeczna	299
działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	32
inne sekcje	296

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

W latach 2012-2014r. na terenie powiatu radomszczańskiego powstały nowe zakłady, tworzące miejsca pracy:

- PressGlass – zakład produkcji szyb zespolonych – 200 nowych miejsc pracy
- VPK Packaging – zakład produkcji opakowań – 30 nowych miejsc pracy
- PRT Radomsko – zakład produkcji granulatu – 70 nowych miejsc pracy
- FON SKB – odlewnia żeliwa – 100 nowych miejsc pracy.

Na terenie powiatu znajduje się podstrefa Łódzkiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej, w obrębie której działalność gospodarczą prowadzi wiele firm na preferencyjnych warunkach.

W powiecie można wyróżnić dwa główne kierunki produkcji. Jednym z nich jest produkcja meblarska, drugim kierunkiem jest przetwórstwo metalu. W sektorze rolno-spożywczym największym przedsiębiorstwem jest Okręgowa Spółdzielnia Mleczarska w Radomsku. Do dynamicznie rozwijających się należą także sektory budownictwa i elektroniki.

Znaczenie dla rozwoju gospodarczego powiatu ma działalność Regionalnej Izby Przemysłowo-Handlowej w Radomsku, zrzeszającej ok. 50 przedsiębiorców z terenu powiatu oraz Cechu Rzemieślników i Przedsiębiorców w Radomsku, zrzeszającego ok. 280 zakładów.

6. PROBLEMY NA RYNKU PRACY

Problemy na rynku pracy, objawiające się niedostateczną liczbą miejsc pracy, prowadzą do obniżenia standardu życia ludności. Długotrwałe pozostawanie bez zatrudnienia ogranicza szanse na podjęcie pracy, przyczynia się do ubożenia ludności, a nawet prowadzi do wykluczenia społecznego.

Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Radomsku, w latach 2012-2014 liczba osób bezrobotnych w powiecie radomszczańskim sukcesywnie zmniejszała się (w 2012r. 7 562

osoby bezrobotne, w 2013r. 7.309 osób bezrobotnych i w 2014 r. 6.116 osób bezrobotnych). Wśród pozostających bez pracy większość stanowiły kobiety, choć z roku na rok i ta liczba zmniejszała się (odpowiednio: 4.112, 3.901 i 3.418). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 12. Bezrobotni w powiecie według płci i ich udział w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w latach 2012-2014

	2012 r.	**2013 r.**	**2014 r.**
liczba bezrobotnych w powiecie	7.562	7.309	6.116
udział bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym	9,8%	9,6%	13,4%
liczba bezrobotnych kobiet w powiecie	4.112	3.901	3.418
udział kobiet w liczbie bezrobotnych	54,4%	53,4%	55,9%

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Radomsku.

Nieco odmiennie kształtował się poziom bezrobocia w poszczególnych gminach powiatu. Na koniec 2014 roku największy udział osób pozostających bez pracy w ogóle będących w wieku produkcyjnym odnotowano w gminie Przedbórz (11,8%), a najmniejszy w gminie Lgota Wielka (6,4%). Szczegóły w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 13. Bezrobotni w gminach powiatu na koniec 2014 roku

lp.	**nazwa gminy**	**liczba bezrobotnych**	**udział bezrobotnych w ogóle ludności w wieku produkcyjnym**
1.	Miasto Radomsko	2.595	8,9%
2.	Dobryszyce	222	8,1%
3.	Gidle	350	8,9%
4.	Gomunice	290	7,8%
5.	Kamieńsk	270	7,0%
6.	Kobiele Wielkie	186	6,6%
7.	Kodrąb	225	8,0%
8.	Lgota Wielka	175	6,4%
9.	Ładzice	228	7,6%
10.	Masłowice	249	9,5%
11.	Przedbórz	546	11,8%
12.	Radomsko	318	9,0%
13.	Wielgomłyny	191	6,6%
14.	Żytno	271	8,5%

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Radomsku i Głównego Urzędu Statystycznego.

Uzupełnienie powyższych danych stanowią przedstawione w kolejnej tabeli informacje na temat stopy bezrobocia, jaką odnotowano w latach 2012-2014 w powiecie radomszczańskim, województwie łódzkim i w kraju.

Tabela 14. Stopa bezrobocia w powiecie, województwie i w kraju w latach 2012-2014

	2012 r.	2013 r.	2014 r.
stopa bezrobocia w powiecie radomszczańskim	16,8%	16,5%	13,8%
stopa bezrobocia w województwie łódzkim	14,0%	14,1%	11,8%
stopa bezrobocia w kraju	13,4%	13,4%	11,4%

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

W latach 2012-2013 stopa bezrobocia w powiecie pozostawała na podobnym poziomie (odpowiednio 16,8% i 16,5%), podobnie stopa bezrobocia w województwie łódzkim niemalże nie zmieniała się (14% i 14,1%). Dopiero w roku 2014 zmniejszyła się stopa bezrobocia zarówno w powiecie radomszczańskim (13,8%), w województwie (11,8%), a także w kraju (11,4%).

Dla scharakteryzowania problemu bezrobocia w powiecie ważna jest analiza danych dotyczących podziału bezrobotnych według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy i wykształcenia, a także rodzaju działalności ostatniego miejsca pracy oraz oferty pracy. Dane szczegółowe w tym zakresie na koniec 2014 roku przedstawia poniższa tabela.

Tabela 15. Bezrobotni w powiecie na koniec 2014 roku według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy i wykształcenia

wiek	liczba bezrobotnych		udział kobiet (w %)
	ogółem	kobiet	
18-24 lat	917	565	61,61
25-34 lat	1.549	988	63,78
35-44 lat	1.393	835	59.94
45-54 lat	1.259	696	55,28
55 i więcej lat	998	334	33,47
czas pozostawania bez pracy	**liczba bezrobotnych**		**udział kobiet (w %)**
	ogółem	**kobiet**	
do 1 miesiąca	472	206	43,64
1-3 miesiące	1.148	609	64,63
3-6 miesięcy	766	425	65,48
6-12 miesięcy	880	448	50,91
12-24 miesiące	1.042	569	64,61
pow. 24 miesięcy	1.808	1.161	64,29
staż pracy	**liczba bezrobotnych**		**udział kobiet (w %)**
	ogółem	**kobiet**	
bez stażu	1.029	721	70,07
do 1 roku	915	568	62,08
1-5 lat	1.405	783	65,73
5-10 lat	958	514	53,65
10-20 lat	987	491	49,75

20-30 lat	586	255	43,52
30 lat i więcej	236	86	36,44
wykształcenie	**liczba bezrobotnych**		**udział kobiet (w %)**
	ogółem	**kobiet**	
wyższe	699	528	75,54
policealne i śr. zawodowe	1.341	883	65,85
średnie ogólnokształcące	582	436	74,91
zasadnicze zawodowe	1.676	739	44,09
gimnazjalne i niższe	1.818	832	45,76

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Radomsku.

Na koniec 2014 roku wśród bezrobotnych w powiecie najliczniejszą grupą były osoby w wieku 25-34 lata, (1.549 osób), w wieku 35-44 lata (1.393 osób), w wieku 45-54 (1.259 osób), osoby pozostające bez zatrudnienia powyżej 24 miesięcy (1.808 osób), osoby ze stażem pracy od roku do 5 lat (1.405 osób), a także osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym (1.676 osób) oraz gimnazjalnym i niższym (1.818 osób).

Liczne grupy wśród będących bez zatrudnienia stanowiły również osoby pozostające bez pracy od 1 do 3 miesięcy (1.148 osób), osoby pozostające bez pracy od 12 do 24 miesięcy (1.042 osoby), osoby z wykształceniem policealnym i zawodowym (1.341 osób) oraz osoby bez stażu pracy (1.029 osób).

Tabela 16. Bezrobotni w powiecie na koniec 2014 roku według wybranych rodzajów działalności ostatniego miejsca pracy oraz oferty pracy

rodzaj działalności ostatniego miejsca pracy	**liczba bezrobotnych**	**liczba ofert pracy**
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	34	1
górnictwo i wydobywanie	3	0
przetwórstwo przemysłowe	456	187
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektr., gaz, parę wodną, gorącą wodę, powietrze do układów klimatyzacyjnych	10	0
dostawa wody; gospodarowanie ściekami odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	18	8
budownictwo	88	126
handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	282	281
działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	29	11
działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	45	44
administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe zabezpieczenie społeczne	105	113
transport i gospodarka magazynowa	39	54
informacja i komunikacja	4	8
działalność finansowa i ubezpieczeniowa	10	7
organizacje i zespoły eksterytorialne	1	0

działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	20	1
działania w zakresie usług administracji	189	160
edukacja	61	39
opieka zdrowotna i pomoc społeczna	43	12
działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	8	6
pozostała działalność usługowa	32	18
działalność niezidentyfikowana	1320	X

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Radomsku.

Na koniec 2014 roku wśród bezrobotnych w powiecie dominowały osoby, dla których ostatnimi miejscami pracy były podmioty gospodarcze prowadzące działalność w takich działach, jak: przetwórstwo przemysłowe (456 osób), handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (282 osoby), działania w zakresie usług administracji (189 osób) oraz działalność niezidentyfikowana (1320 osób).

Na koniec 2014 r. liczba ofert pracy dla bezrobotnych z powiatu wynosiła ogółem 1076 i dotyczyła możliwości zatrudnienia w zakresie działalności związanej z usługami administrowania i działalnością wspierającą (160 ofert), przetwórstwie przemysłowym (187 ofert), budownictwie (126 ofert) oraz w handlu hurtowym i detalicznym; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (281 ofert).

Z powyższych danych wynika, że programami aktywizującymi osoby bezrobotne z powiatu należy objąć przede wszystkim osoby z krótkim stażem pracy lub bez stażu pracy, którym powinno się zapewnić możliwość poszerzenia doświadczenia zawodowego lub podjęcia pierwszej pracy.

Nie należy również zapominać o osobach mających za sobą od 10 do 20 lat pracy, którym powinno się zapewnić możliwość przekwalifikowania, aby wzmocnić ich konkurencyjność na rynku pracy. W szczególności dotyczy to tych, którzy przed zwolnieniem z pracy byli zatrudnieni w przetwórstwie przemysłowym, handlu hurtowym i detalicznym; naprawie pojazdów samochodowych, włączając motocykle oraz w budownictwie.

Ze względu na to, że problem bezrobocia w powiecie w największym stopniu dosięgał osoby z wykształceniem gimnazjalnym i niższym oraz zasadniczym zawodowym, warto nadal zachęcać młodzież do zdobywania wykształcenia, natomiast w przypadku osób pozostających na rynku pracy bez zatrudnienia, szczególny nacisk należy położyć na dokształcanie oraz podniesienie lub zmianę kwalifikacji zawodowych.

7. ZASOBY I WARUNKI MIESZKANIOWE

Zasoby i warunki mieszkaniowe ludności determinują w znacznym stopniu jakość jej bytowania. Niejednokrotnie zakreślają również granice możliwości realizowania własnych

aspiracji życiowych.

W latach 2012-2014 liczba budynków mieszkalnych w powiecie radomszczańskim zwiększała się z roku na rok (z 29.597 w 2012 r. do 29.907 w 2014 r.). Z kolei liczba nowo oddanych mieszkań w latach 2013-2014 była znacznie niższa niż w 2012 roku (311 w 2012 r., 264 w 2013 r., 273 w 2014 r.). Wraz ze spadkiem liczby nowych mieszkań oddanych do użytkowania, zmniejszała się również liczba nowych izb oddanych do użytkowania (1.668 w 2012 r., 1.306 w 2013 r., 1.322 w 2014r.) i powierzchnia użytkowa tych mieszkań (42.971 w 2012 r. do 37.139 w 2014 r.).

Jeśli chodzi o budownictwo niemieszkalne, w analizowanym okresie liczba nowych budynków niemieszkalnych oddanych do użytkowania wahała się (109 w 2012 r., 121 w 2013 r., 109 w 2014 r.). Niezwykle wysokie różnice odnotowano również w kwestii powierzchni użytkowej tych budynków. Największą powierzchnię użytkową budynków niemieszkalnych odnotowano w 2012r. i wynosiła ona 73.805m^2. Następnie w 2013r. liczba ta spadła do 17.165m^2, a w 2014r. wzrosła do 38.533m^2.

Dane szczegółowe na temat zasobów mieszkaniowych w powiecie przedstawia kolejna tabela.

Tabela 17. Zasoby mieszkaniowe w powiecie w latach 2012-2014

	2012 r.	**2013 r.**	**2014 r.**
liczba budynków mieszkalnych w powiecie	29.597	29.753	29.907
liczba nowych mieszkań oddanych do użytkowania	311	264	273
liczba nowych izb oddanych do użytkowania	1.668	1.306	1.322
powierzchnia użytkowa oddanych mieszkań (w m^2)	42.971	35.857	37.139
liczba nowych budynków niemieszkalnych oddanych do użytkowania	109	121	109
powierzchnia użytkowa budynków niemieszkalnych oddanych do użytkowania (w m^2)	73.805	17.165	38.533

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

Gospodarstwom domowym, które ze względu na swoją trudną sytuację ekonomiczną nie są w stanie pokrywać całości kosztów związanych z utrzymaniem mieszkania, wypłacane są dodatki mieszkaniowe. Jest to forma pomocy świadczona przez gminy, a realizowana przez Ośrodek Pomocy Społecznej lub Urząd Gminy. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 18. Dodatki mieszkaniowe przyznane w gminach powiatu w latach 2012-2014

	2012 r.	**2013 r.**	**2014 r.**
liczba przyznanych dodatków mieszkaniowych	9.100	9.695	9.578
wartość przyznanych dodatków mieszkaniowych (w zł)	1.230.615	1.369.250	1.411.986

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

W latach 2012-2014 liczba przyznanych przez gminy w powiecie radomszczańskim dodatków mieszkaniowych wahała się (9.100 w 2012 r., 9.695 w 2013 r., 9.578 w 2014 r.). Stale wzrastała natomiast wartość przyznawanych dodatków mieszkaniowych. W roku 2012 gminy przekazały na ten cel 1.230.615 złotych, w 2013 1.369.250 złotych, a w 2014r. 1.411.986 złotych.

8. EDUKACJA

Edukacja, rozumiana jako wychowanie, wykształcenie, nauka oraz zdobywanie wiedzy, umiejętności i kształcenie, pełni zasadniczą rolę w rozwoju człowieka. Jako proces trwający od dzieciństwa jest sposobem na podniesienie jakości zasobów ludzkich, a tym samym poziomu konkurencyjności gospodarki i przyspieszenia tempa rozwoju gospodarczego.

Głównym problemem edukacji jest nierówny dostęp do niej przez całe życie, efektem czego są zróżnicowane szanse życiowe poszczególnych grup ludności, np. młodzieży mieszkającej na wsi i w mieście, dziewcząt i chłopców, dorosłych bez wykształcenia i z wykształceniem.

W roku szkolnym 2013/2014 w powiecie radomszczańskim działały 83 placówki oświatowo-wychowawcze. Na tę liczbę składało się 45 szkół podstawowych, do których uczęszczało 6.626 uczniów, 28 szkół gimnazjalnych, w których uczyło się 3.626 uczniów, oraz 11 szkół ponadgimnazjalnych, w których naukę pobierało 4.529 uczniów. w powiecie funkcjonowało także 55 przedszkoli, do których uczęszczało 2.930 dzieci. Dane na temat ww. placówek przedstawia poniższa tabela.

Tabela 19. Placówki oświatowo-wychowawcze w powiecie w roku szkolnym 2013/2014

lp.	nazwa i adres placówki	miejscowość
1.	Zespół Szkolno-Gimnazjalny ul. Przedborska 4, 97-540 Gidle	Pławno
2.	Publiczne Gimnazjum ul. Szkolna 7, 97-540 Gidle	Gidle
3.	Publiczna Szkoła Podstawowa ul. Szkolna 7, 97-540 Gidle	Gidle
4.	Publiczna Szkoła Podstawowa Ciężkowice 36, 97-540 Gidle	Ciężkowice
5.	Publiczne Przedszkole ul. Częstochowska 1, 97-540 Gidle	Gidle
6.	Publiczne Przedszkole ul. Radomszczańska 32, 97-540 Pławno	Pławno
7.	Publiczne Gimnazjum ul. Radomszczańska 9, 97-525 Wielgomłyny	Wielgomłyny
8.	Publiczna Szkoła Podstawowa ul. Radomszczańska 9, 97-525 Wielgomłyny	Wielgomłyny
9.	Publiczna Szkoła Podstawowa ul. Stodolna 22, 97-525 Wielgomłyny	Krzętowo

10	Publiczna Szkoła Podstawowa Zagórze 30, 97-525 Wielgomłyny	Zagórze
11.	Publiczny Zespół Szkolno-Gimnazjalny	Strzelce Małe
12.	Publiczny Zespół Szkolno-Gimnazjalny Filia w Przerębie	Przerąb
13.	Publiczny Zespół Szkolno-Gimnazjalny Filia w Kraszewicach	Kraszewice
14.	Publiczne Samorządowe Przedszkole	Masłowice
15.	Zespół Szkolno-Przedszkolny ul. Leśna 1, Dobryszyce	Dobryszyce
16.	Publiczne Gimnazjum ul. Leśna 1, Dobryszyce	Dobryszyce
17.	Szkoła Podstawowa ul. Kolejowa 24, Blok Dobryszyce	Blok Dobryszyce
18.	Zespół Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego ul. Szkolna 4, Dobryszyce	Dobryszyce
19.	Zespół Szkolno-Gimnazjalny ul. Leśna 2, 97-512 Kodrąb	Kodrąb
20.	Publiczna Szkoła Podstawowa Rzejowice 91 9-512 Kodrąb	Kodrąb
21.	Publiczny Zespół Szkolno-Gimnazjalny ul. K. Kolumba 2, 97-500 Radomsko	Strzałków
22.	Publiczny Zespół Szkolno-Gimnazjalny Dziepółć 97, 97-500 Radomsko	Dziepółć
23.	Publiczny Zespół Szkolno-Gimnazjalny ul. Radomszczańska 61 9-500 Radomsko	Kietlin
24.	Publiczny Zespół Szkolno-Gimnazjalny ul. Radomszczańska 41, 97-500 Radomsko	Płoszów
25.	Publiczny Zespół Szkolno-Gimnazjalny Szczepocice Rządowe 19c, 97-500 Radomsko	Szczepocice
26.	Publiczne Przedszkole nr 1 im. Jana Brzechwy ul. Miła 13, 97-500 Radomsko	Radomsko
27.	Publiczne Przedszkole nr 2 im. Janusza Korczaka ul. Targowa 7, 97-500 Radomsko	Radomsko
28.	Publiczne Przedszkole nr 3 ul. Sierakowskiego 19, 97-500 Radomsko	Radomsko
29.	Publiczne Przedszkole nr 4 pod Zielonym Ludkiem ul. Kołłątaja 12, 97-500 Radomsko	Radomsko
30.	Publiczne Przedszkole nr 5 ul. 11-go Listopada 33, 97-500	Radomsko
31.	Publiczne Przedszkole nr 6 im. Marii Konopnickiej ul. Rolna 2, 97-500 Radomsko	Radomsko
32.	Publiczne Przedszkole nr 9 im. Jasia i Małgosi ul. Sokola 2, 97-500 Radomsko	Radomsko
33.	Publiczne Przedszkole nr 10 ul. Armii Krajowej 13, 97-500 Radomsko	Radomsko
34.	Przedszkole Specjalne ul. Piastowska 10a, 97-500 Radomsko	Radomsko
35.	Zespół Szkolno-Gimnazjalny nr 1; • Publiczna Szkoła Podstawowa nr 1 im. Bolesława Chrobrego • Publiczne Gimnazjum nr 1 im. Jana Pawła II ul. Piastowska 17, 97-500 Radomsko	Radomsko
36.	Zespół Szkolno-Gimnazjalny nr 2;	Radomsko

	• Publiczna Szkoła Podstawowa nr 2 im. Tadeusza Kościuszki • Publiczne Gimnazjum nr 4 ul. Piłsudskiego 22, 97-500 Radomsko	
37.	Zespół Szkolno-Gimnazjalny nr 3; • Publiczna Szkoła Podstawowa nr 3 im. Władysława St. Reymonta • Publiczne Gimnazjum nr 2 im. Władysława St. Reymonta ul. Szkolna 4, 97-500 Radomsko	Radomsko
38.	Zespół Szkolno-Gimnazjalny nr 4; • Publiczna Szkoła Podstawowa nr 6 im. Władysława Broniewskiego • Publiczne Gimnazjum nr 5 im. Polskich Olimpijczyków ul. Św. Jadwigi Królowej 20, 97-500 Radomsko	Radomsko
39.	Zespół Szkolno-Gimnazjalny nr; • Publiczna Szkoła Podstawowa nr 9 im. Henryka Sienkiewicza • Publiczne Gimnazjum nr 6 im. Bohaterów Katynia ul. Rolna 65, 97-500 Radomsko	Radomsko
40.	Zespół Szkolno-Gimnazjalny nr 6; • Publiczna Szkoła Podstawowa nr 10 • Publiczne Gimnazjum nr 7 ul. Makuszyńskiego 25, 97-500 Radomsko	Radomsko
41.	Zespół Szkolno-Gimnazjalny nr 7; • Publiczna Szkoła Podstawowa im. Romualda Traugutta • Publiczne Gimnazjum nr 3 im. Marszałka J. Piłsudskiego ul. 11-go Listopada 16, 97-500 Radomsko	Radomsko
42.	Publiczna Szkoła Podstawowa nr 3 im. Mieszka I ul. Dąbrowskiego 27, 97-500 Radomsko	Radomsko
43.	Publiczna Szkoła Podstawowa nr 5 im. Mikołaja Kopernika ul. Narutowicza 207, 97-500 Radomsko	Radomsko
44.	Publiczna Szkoła Podstawowa nr 8 ul. Reja 81, 97-500 Radomsko	Radomsko
45.	Publiczne Gimnazjum Stowarzyszenia Przyjaciół Szkół Katolickich ul. Ks. Antoniego Tuleja 9/13, 97-500 Radomsko	Radomsko
46.	Gimnazjum dla Dorosłych „Sokrates” ul. Bugaj 3, 97-500 Radomsko	Radomsko
47.	Centrum Edukacji dla Dzieci „SKRZAT” ul. Krakowska 180, 97-500 Radomsko	Radomsko
48.	Edukacyjne Centrum Dla Dzieci „Bajkowa Kraina” ul. Narutowicza 3, 97-500 Radomsko	Radomsko
49.	I Liceum Ogólnokształcące ul. Armii Krajowej 30, 97-500 Radomsko	Radomsko
50.	II Liceum Ogólnokształcące Ul Bugaj 3, 97-500 Radomsko	Radomsko
51.	Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych nr 1 ul. Brzeźnicka 20, 97-500 Radomsko	Radomsko
52.	Zespół Szkół Drzewnych i Ochrony Środowiska ul. Brzeźnicka 22, 97-500 Radomsko	Radomsko
53.	Zespół Szkół Elektryczno-Elektronicznych ul. Narutowicza 12, 97-500 Radomsko	Radomsko
54.	Zespół Szkół Ekonomicznych ul. Przedborska 39/41, 97-500 Radomsko	Radomsko
55.	Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy	Radomsko

	ul. Piastowska 12, 97-500 Radomsko	
56.	Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych ul. Piotrkowska 1, 97-500 Radomsko	Radomsko
57.	Szkoła Podstawowa Góry Mokre 94a, 97-570 Przedbórz	Góry Mokre
58.	Zespół Szkolno-Gimnazjalny ul. Mostowa 35, 97-570 Przedbórz	Przedbórz
59.	Niepubliczne Przedszkole „Gumie” ul. Mostowa 37, 97-570 Przedbórz	Przedbórz
60.	Samorządowe Przedszkole ul. Mostowa 39, 97-570 Przedbórz	Przedbórz
61.	Zespół Szkolno-Gimnazjalny ul. Szkolna 3, 97-565 Lgota Wielka	Lgota Wielka
62.	Publiczna Szkoła Podstawowa Wola Blakowa 39, 97-565 Lgota Wielka	Wola Blakowa
63.	Publiczna Szkoła Podstawowa ul. Radomszczańska 1 Brudzice	Brudzice
64.	Przedszkole Samorządowe ul. Szkolna 3 Lgota Wielka	Lgota Wielka
65.	Zespół Szkolno-Przedszkolny Stobiecko Szlacheckie 24a	Stobiecko Szlacheckie
66.	Publiczne Gimnazjum Radziechowice Drugie 170	Radziechowice Drugie
67.	Publiczna Szkoła Podstawowa Jedlno Pierwsze 33a	Jedlno
68.	Publiczna Szkoła Podstawowa ul. Sportowa 8, 97-360 Kamieńsk	Kamieńsk
69.	Publiczne Gimnazjum ul. Sportowa 5, 97-360 Kamieńsk	Kamieńsk
70.	Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych ul. Sportowa 4, 97-360 Kamieńsk	Kamieńsk
71.	Zespół Szkolno-Przedszkolny ul. Słowackiego 12, 97-545 Gomunice	Gomunice
72.	Zespół Szkolno-Przedszkolny ul. Łuckiego 16 Chrzanowice	Chrzanowice
73.	Publiczne Gimnazjum ul. Słowackiego 12, 97-545 Gomunice	Gomunice
74.	Publiczna Szkoła Podstawowa im. Henryka Sienkiewicza ul. Ogrodowa 16, 97-532 Żytno	Żytno
75.	Gimnazjum Publiczne im. K. I. Gałczyńskiego ul. Ogrodowa 16 9-532 Żytno	Żytno
76.	Publiczna Szkoła Podstawowa ul. Szkolna 12, 97-532 Żytno	Borzykowa
77.	Publiczna Szkoła Podstawowa Silniczka 163, 97-532 Żytno	Silniczka
78.	Publiczne Przedszkole ul. Ogrodowa 16, 97-532 Żytno	Żytno
79.	Przedszkole Publiczne Maluszyn, 97-532 Żytno	Maluszyn
80.	Publiczna Szkoła Podstawowa im. Henryka Sienkiewicza Orzechów 2, 97-524 Kobiele Wielkie	Orzechów
81.	Publiczna Szkoła Podstawowa im. Władysława St. Reymonta ul. Szkolna 4, 97-524 Kobiele Wielkie	Kobiele Wielkie
82.	Publiczne Gimnazjum im. Władysława St. Reymonta	Kobiele Wielkie

	ul. Szkolna 4, 97-524 Kobiele Wielkie	
83.	Zespół Wychowania Przedszkolnego ul. Szkolna 4, 97-524 Kobiele Wielkie	Kobiele Wielkie

Dane Urzędów Gmin i Starostwa Powiatowego w Radomsku.

W uzupełnieniu powyższych danych warto odnotować, iż wymienione placówki zatrudniały w sumie 1.992 pracowników – nauczycieli i wychowawców; 1.335 osób pracowało w szkołach podstawowych i gimnazjach, 443 osoby w szkołach ponadgimnazjalnych, a 214 osób było zatrudnionych w przedszkolach.

9. KULTURA

Korzystanie z dóbr kultury ma niezmienny wpływ na jakość życia ludności i świadczy o poziomie rozwoju społecznego. Powiat radomszczański jest stosunkowo aktywnym rejonem na mapie kulturalnej Polski. Powodzeniem cieszą się odbywające się w czerwcu „Dni Radomska", podczas których organizowane są koncerty z udziałem gwiazd, różnego rodzaju wystawy, wernisaże, pokazy mody, kiermasze książek. To okazja również dla przedsiębiorców z terenu powiatu do promowania swoich firm. Niezwykle popularny stał się sierpniowy festiwal międzynarodowy pn. „Festiwal Twórczości Marii Konopnickiej" organizowany w gminie Przedbórz. Podczas tej imprezy spotykają się miłośnicy twórczości Marii Konopnickiej oraz rodacy kultywujący tradycje i język przodków. W trakcie festiwalu uczestnicy mogą prezentować autorskie programy artystyczne, biorą udział w warsztatach artystycznych i ognisku. Wykonawcami programów są osoby różnego pokolenia, między 5. a 80. rokiem życia.

Przy współpracy Starostwa Powiatowego w Radomsku oraz Urzędu Marszałkowskiego w Łodzi, w gminie Kobiele Wielkie organizowany jest Ogólnopolski Konkurs Literacki „O Pióro Reymonta". W trakcie dwóch zorganizowanych dotychczas edycji konkursu, wyłoniono kilkadziesiąt prac obrazujących przywiązanie do rodzinnych stron, własnej tradycji i kultury.

Młodzieżowy Dom Kultury organizuje Ogólnopolski Konkurs Plastyczny Malarstwo – Rzeźba oraz Przegląd Małych Form Teatralnych. W przeglądzie biorą udział teatry dramatyczne: żywego słowa, lalkowe, gestu i ruchu oraz teatry poezji prezentowanej przez uczniów szkół podstawowych, gimnazjalistów i uczniów szkół ponadpodstawowych. Kolejnym konkursem jest Konkurs Mikrofon dla solistów polskiej muzyki rozrywkowej (w trzech kategoriach wiekowych: 7-10 lat, 11-14 lat, powyżej 15 lat). Prócz konkursów wokalnych, organizowane są, w ramach Artystycznego Festiwalu Harcerskiego „OPAL", konkursy plastyczne, fotograficzne, recytatorskie i literackie. Festiwal ma charakter otwarty, co pozwala wziąć w nim udział zarówno harcerzom, jak i dzieciom i młodzieży niezrzeszonej w ZHP.

Kolejną atrakcją dla mieszkańców powiatu są maratony filmowe tzw. „Noc Kinożerców". W każdym maratonie wyświetlane są trzy zróżnicowane w formie i nastroju filmy. Tradycją jest,

że mieszkańcy zbierają się także podczas Pikniku Świętojańskiego. Inną formą imprez plenerowych jest Kino Letnie, a także festyny szkolne i rodzinne.

Od roku 2007 organizowany jest festyn powiatowy – Lato z Powiatem Radomszczańskim. Dotychczasowe festyny organizowane były w: Krzętowie (gm. Wielgomłyny). Impreza cieszy się dużą popularnością ze względu na liczne atrakcje artystyczne, a także przyczynia się do integracji społeczności powiatu. Ciekawostką festynu jest Parada Gmin, w której prezentują się wszystkie chętne miasta i gminy powiatu radomszczańskiego. Podczas imprezy odbywa się Jarmark Powiatowy, w którym promują się gminy oraz Przegląd Zespołów Ludowych i Orkiestr Dętych. Do imprez towarzyszących należą zawody strzeleckie, pokazy teatru „Animagia" czy Stowarzyszenia Rekonstrukcji Historycznych „Zadruga Wierczan"

Atrakcją kulturalną w powiecie radomszczańskim są także muzea. W Radomsku mieści się Muzeum Regionalne, którego siedzibą jest zabytkowy budynek ratusza miejskiego. Zbiory muzeum liczą ponad 16 tysięcy eksponatów, zgromadzonych w działach: Archeologicznym, Historycznym, Etnograficznym i Sztuki. Najciekawsze eksponaty prezentowane są na stałych wystawach: „Pradzieje ziemi radomszczańskiej", „Życie wsi radomszczańskiej", „Z dziejów miasta Radomska", „Zbiory sztuki w radomszczańskim muzeum". Ponadto w muzeum oglądać można ok. 200 wystaw czasowych. Muzeum posiada archiwum historyczne oraz bibliotekę naukową.

Jednym z piękniejszych muzeów w kraju jest Muzeum Ludowe Ziemi Przedborskiej. Muzeum mieści się obecnie w pochodzącym z XVII wieku budynku przy ul. Kieleckiej. Jego założycielem jest nauczyciel mgr Tadeusz Michalski, który w latach osiemdziesiątych ubiegłego wieku, pracując w Szkole Rolniczej w Przedborzu, zachęcał uczniów do zbierania wszelkich starych przedmiotów, nieprzydatnych w gospodarstwach rodziców i sąsiadów, zalegających strychy i komórki i do przynoszenia ich do szkoły. W zbiorach znalazły się więc przeróżne przedmioty: narzędzia rolnicze, meble, ubiory, nakrycia głowy, wełniaki, dokumenty, zapiski i stare pieniądze zgromadzone w kilkunastu ekspozycjach: podwórze wiejskie z wystawą dawnych narzędzi rolniczych; kącik macewami po przedborskich Żydach, plenerowymi rzeźbami ludowymi i ruchomą rzeźbą traczy oraz ekspozycją przedstawiającą bogactwo lokalnej przyrody; kuźnia, warsztat bednarski wyposażone w tradycyjne narzędzia; sień z kłodą na kapustę, żarnami, stępą, skrzynią z XVIII wieku; izba ludowa urządzona w XIX-wiecznym stylu, a w niej komin, piec z zapieckiem, czynne krosno, dawne sprzęty i meble charakterystyczne dla Ziemi Przedborskiej; sala upamiętniająca zanikające rzemiosło; sala z wyrobami tkactwa przedborskiego; sala prezentująca bogatą historię Przedborza i okolicznych wiosek, z dużą kolekcją rzeźb ludowych, obrazów, haftów i fotografii; bunkier partyzancki; sala dziejów Żydów przedborskich z judaikami; sala zasłużonych dla Ziemi Przedborskiej; galeria obrazów sakralnych (ok. 200 eksponatów) pochodzących z dawnych chat wiejskich.

Dodać należy, że Muzeum Ludowe jest także współorganizatorem „Bryczkowycieczek", które przebiegają po trasach powiatu mających znaczenie kulturowe i historyczne.

Odwiedzający ziemię radomszczańską turyści mogą skosztować miodu pszczelego w mieszczącym się we wsi Wygoda Skansenie Pszczelarskim. Ciekawe eksponaty obrazujące tradycje pszczelarskie zgromadzone są w małym muzeum.

W powiecie radomszczańskim funkcjonuje wiele placówek kulturalnych. Dane szczegółowe na ich temat przedstawia poniższa tabela.

Tabela 20. Placówki kultury w powiecie w 2014 roku

lp.	nazwa i adres placówki	gmina
1.	Gminna Biblioteka Publiczna ul. Szkolna 4, Dobryszyce	Dobryszyce
2.	Świetlica Środowiskowa ul. Szkolna 3, Dobryszyce	Dobryszyce
3.	Świetlica Wiejska ul. Krótka 3, Borowiecko	Dobryszyce
4.	Świetlica Wiejska Rożny	Dobryszyce
5.	Świetlica Wiejska Huta Brudzka	Dobryszyce
6.	Gminny Ośrodek Kultury ul. Pławińska 22, 97-540 Gidle	Gidle
7.	Świetlica Wiejska Gowarzów, 97-540 Gidle	Gidle
8.	Świetlica Wiejska Ludwików, 97-540 Gidle	Gidle
9.	Świetlica Wiejska Stęszów 69, 97-540 Gidle	Gidle
10.	Świetlica Wiejska Pławno, Plac Wolności 17a, 97-540 Gidle	Gidle
11.	Świetlica Wiejska Włynice, 97-540 Gidle	Gidle
12.	Gminna Biblioteka Publiczna ul. Pławińska 22, 97-540 Gidle	Gidle
13.	Gminna Biblioteka Publiczna Filia w Pławnie Pławno, Plac Wolności 17a, 97-540 Gidle	Gidle
14.	Gminna Biblioteka Publiczna, Filia w Ciężkowicach Ciężkowice 36a, 97-540 Gidle	Gidle
15.	Gminna Biblioteka Publiczna ul. Armii Krajowej 32, 97-545 Gomunice	Gomunice
16.	Filia Biblioteczna ul. Żeromskiego 30, Chrzanowice	Gomunice
17.	Punkt Biblioteczny ze Świetlicą Wiejską Wąglin 15	Gomunice
18.	Klub Muzyczny „Bogart” Wojciechów, ul. Fabryczna 13	Gomunice
19.	Miejska Biblioteka Publiczna ul. Mickiewicza 23, 97-360 Kamieńsk	Kamieńsk
20.	Miejska Biblioteka Publiczna Filia	Kamieńsk

	Gorzędów, ul. Mickiewicza 3, 97-360 Kamieńsk	
21.	Gminny Ośrodek Kultury i Sportu ul. Reymonta 75, 97-524 Kobiele Wielkie	Kobiele Wielkie
22.	Gminna Biblioteka Publiczna ul. Szkolna 1, 97-524 Kobiele Wielkie	Kobiele Wielkie
23.	Świetlica Wiejska ul. Szkolna 3, Lgota Wielka	Lgota Wielka
24.	Świetlica Wiejska Woźniki 74	Lgota Wielka
25.	Świetlica Wiejska Długie 50	Lgota Wielka
26.	Świetlica Wiejska ul. Radomszczańska 1, Brudzice	Lgota Wielka
27.	Świetlica Wiejska Krzywanice 142	Lgota Wielka
28.	Świetlica Wiejska Wiewiórów 50a	Lgota Wielka
29.	Świetlica Wiejska Krępa 23	Lgota Wielka
30.	Świetlica Wiejska Wola Blakowa 39	Lgota Wielka
31.	Świetlica Wiejska Kolonia Lgota 19	Lgota Wielka
32.	Gminna Biblioteka Publiczna Ul. Szkolna 1, 97-565 Lgota Wielka	Lgota Wielka
33.	Gminna Biblioteka Publiczna ul. Wyzwolenia 36, 97-561 Ładzice	Ładzice
34.	Gminna Biblioteka Publiczna Strzelce Małe	Masłowice
35.	Miejski Dom Kultury ul. Rynek 15, 97-570 Przedbórz	Przedbórz
36.	Muzeum Ludowe ul. Kielecka 9, 97-570 Przedbórz	Przedbórz
37.	Miejska Biblioteka Publiczna ul. Mostowa 29, 97-570 Przedbórz	Przedbórz
38.	Gminna Biblioteka Publiczna Strzałków ul. Kopernika 2a, 97-500 Radomsko	Radomsko
39.	Filia Biblioteki, Płoszów, ul. Radomszczańska 41 97-500 Radomsko	Radomsko
40.	Miejski Dom Kultury	Radomsko
41	Miejska Biblioteka Publiczna	Radomsko
42.	Muzeum Regionalne	Radomsko
43.	Gminny Ośrodek Kultury i Sportu ul. Rynek 1, 97-525 Wielgomłyny	Wielgomłyny
44.	Filia Gminnego Ośrodka Kultury i Sportu Zagórze, 97-525 Wielgomłyny	Wielgomłyny
45.	Gminna Biblioteka Publiczna	Wielgomłyny

	ul. Radomszczańska, 97-525 Wielgomłyny	
46.	Świetlica Wiejska Krzętów, ul. Stodolna 22, 97-525 Wielgomłyny	Wielgomłyny
47.	Świetlica Wiejska Rudka, 97-525 Wielgomłyny	Wielgomłyny
48.	Świetlica Wiejska Rogi, 97-525 Wielgomłyny	Wielgomłyny
49.	Świetlica Wiejska Myśliwczów, 97-525 Wielgomłyny	Wielgomłyny
50.	Świetlica Wiejska Pratkowice, 97-525 Wielgomłyny	Wielgomłyny
51.	Świetlica Wiejska Trzebce, 97-525 Wielgomłyny	Wielgomłyny
52	Świetlica Wiejska Kruszyna, 97-525 Wielgomłyny	Wielgomłyny
53.	Świetlica Wiejska Karczów, 97-525 Wielgomłyny	Wielgomłyny
54.	Gminny Ośrodek Kultury Silnica 77, 97-532 Żytno	Żytno
55.	Gminna Biblioteka Publiczna ul. Ogrodowa 16, 97-532 Żytno	Żytno

Dane z gmin powiatu radomszczańskiego.

10. SPORT I REKREACJA

Propagowany w dzisiejszych czasach zdrowy styl życia obejmuje m.in. właściwe odżywianie, aktywny wypoczynek oraz uprawianie różnorodnych dyscyplin sportowych. Sport wpływa bowiem nie tylko na kondycję zdrowotną człowieka, ale również na jego cechy charakteru, postawę, relacje z innymi ludźmi, umiejętność współpracy i asertywność.

Koordynacją działań w zakresie krzewienia kultury fizycznej i sportu wśród dzieci i młodzieży oraz dorosłych mieszkańców powiatu zajmuje Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Radomsku. Poszczególne zadania realizuje w oparciu o własną infrastrukturę sportowo-rekreacyjną, w składzie której znajdują się: kryta pływalnia, siłownia, sauna, korty tenisowe, basen odkryty.

Na boiskach Orlik 2012 odbywają się rozgrywki m.in. Radomszczańskiej Ligi Mini Piłki Nożnej, Amatorskiej Ligi Szóstek Dzieci i Młodzieży oraz Turniej Piłki Nożnej Radomszczańskich Zakładów Pracy. W okresie wakacyjnym organizowane są liczne turnieje piłki nożnej, siatkowej i koszykowej prowadzone przez instruktorów. Animator sportowy koordynuje zajęciami z zakresu podstaw gry w piłkę nożną, siatkową oraz różnego rodzaju grami i zabawami sportowymi.

Bazę MOSiR-u tworzą także korty tenisowe, których nawierzchnię stanowi mączka ceglana. Lokalizacja kortów sprzyja aktywnemu spędzaniu wolnego czasu na świeżym powietrzu. Korty tenisowe wyposażone są w sztuczne oświetlenie, umożliwiające grę

w godzinach wieczornych. W kompleksie zaś budynków Krytej Pływalni, znajduje się siłownia, zapewniająca wysoką jakość i różnorodność sprzętu. Dużym zainteresowaniem dzieci i młodzieży cieszy się boisko asfaltowe, przystosowane na skatepark. Znajduje się na nim także boisko do koszykówki.

Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji jest także zarządcą Stadionu Sportowego, na którym odbywają się mecze piłki nożnej rundy wiosennej i jesiennej III i IV ligi oraz inne imprezy piłkarskie. Trenują tu także zawodnicy UKS „Mechanik".

MOSiR jest inicjatorem wielu imprez sportowo-rekreacyjnych, których celem jest promocja aktywnego wypoczynku zarówno dla dzieci i młodzieży, jak i osób dorosłych. Największą popularnością cieszą się coroczne imprezy typu: „Zima w mieście", Lato w mieście", Radomszczańska Liga Mini Piłki Nożnej, Amatorska Liga Piłki Siatkowej, Halowe Mistrzostwa Radomska – piątek piłkarskich, Zawody Łucznicze i wiele innych.

Liczne emocje wzbudza spartakiada samorządowców w różnych dyscyplinach sportowych: halowej piłce nożnej, piłce siatkowej, strzelectwie, piłce plażowej itp. Inicjatorem tejże imprezy jest Starostwo Powiatowe w Radomsku, Zrzeszenie LZS oraz urzędy gmin. W spartakiadzie udział biorą radni, prezydenci, burmistrzowie, wójtowie, sołtysi oraz pracownicy urzędów.

Miejscem uprawiania sportów zimowych w powiecie radomszczańskim jest Zwałowisko kopalniane – „Góra Kamieńsk". Jest to najwyższy sztuczny obiekt tego typu w Europie. Znajdują się na nim dwie oświetlone trasy narciarskie wyposażone w wyciąg krzesełkowy oraz tor saneczkowy. Na terenie zaś gminy Przedbórz mieści się Ośrodek Japońskich Sztuk Walki DOJO służący uprawianiu takich sztuk walki jak: karate tradycyjne, kendo juda oraz sumo. Innymi dyscyplinami sportowymi w Ośrodku są: łucznictwo, jazda konna, gra w piłkę nożna, koszykówka i siatkówka.

Działalność sportową w powiecie radomszczańskim prowadzoną także 23 uczniowskie kluby sportowe. W klubach tych uprawiane są różnorodne dyscypliny sportowe, tj. piłka nożna, piłka siatkowa, koszykówka, tenis stołowy, tenis ziemny, akrobatyka sportowa i karate. Szczegółowy wykaz obiektów sportowo-rekreacyjnych w powiecie radomszczańskim zawiera poniższa tabela.

Tabela 21. Obiekty sportowo-rekreacyjne w powiecie w 2014 roku

Lp.	wykaz obiektów	gmina
1.	Hala Sportowa przy Publicznym Gimnazjum	Dobryszyce
2.	Boisko wielofunkcyjne z siłownią zewnętrzną	Dobryszyce
3.	Boisko uniwersalne wielofunkcyjne	Dobryszyce
4.	Boisko uniwersalne wielofunkcyjne Wiewiórów	Dobryszyce
5.	Boisko uniwersalne wielofunkcyjne Zdania	Dobryszyce
6.	Boisko uniwersalne wielofunkcyjne Blok Dobryszyce	Dobryszyce

7.	Siłownia zewnętrzna Blok Dobryszyce	Dobryszyce
8.	Stadion	Dobryszyce
9.	Ośrodek Wypoczynkowy Malutkie Resort	Dobryszyce
10.	Kompleks Boisk Sportowych	Gidle
11.	Boisko piłkarskie LKS „VIS" Gidle	Gidle
12.	Boisko piłkarskie LKS Warta – „Carbo" Pławno	Gidle
13.	Boisko Sportowe przy Publicznej Szkole Podstawowej	Gidle
14.	Boisko Sportowe przy Zespole Szkolno-Gimnazjalnym	Gidle
15.	Boisko Sportowe przy Publicznej Szkole Podstawowej	Gidle
16.	Stadion Sportowy	Gomunice
17.	Stadion Sportowy w Chrzanowice	Gomunice
18.	Hala Sportowa	Gomunice
19.	Boisko wielofunkcyjne	Gomunice
20.	Napoleońska Zagroda, Aneta Ostrowska Napoleonów	Kamieńsk
21.	Krzysztof Frątczak Gospodarstwo agroturystyczne Napoleonów	Kamieńsk
22.	Barbara Stępień Gospodarstwo agroturystyczne	Kamieńsk
23.	Dariusz Wojtan Dom Weselny	Kamieńsk
24.	Stadion Sportowy	Kamieńsk
25.	Boisko Orlik	Kamieńsk
26.	Korty tenisowe	Kamieńsk
27.	Boisko wielofunkcyjne w Gorzędowie	Kamieńsk
28.	Boisko wielofunkcyjne w Hucie Porajskiej	Kamieńsk
29.	Boisko wielofunkcyjne w Danielowie	Kamieńsk
30.	Boisko wielofunkcyjne w Ochociach	Kamieńsk
31.	Place zabaw	Kamieńsk
32.	Plac zabaw w Gorzędowie	Kamieńsk
33.	Plac zabaw w Barczkowicach	Kamieńsk
34.	Plac zabaw w Ochocicach	Kamieńsk
35.	Plac zabaw w Aleksandrowie	Kamieńsk
36.	Plac zabaw w Gołkowicach Starych	Kamieńsk
37.	Plac zabaw w Koźniewicach	Kamieńsk
38.	Plac zabaw w Pytowicach	Kamieńsk
39.	Gminny Kompleks Boisk Sportowych	Kobiele Wielkie
40.	Sala Sportowa Brudzice	Lgota Wielka
41.	Sala Gimnastyczna przy ZSG	Lgota Wielka
42.	Sala Gimnastyczna przy PSP w Woli Blakowej	Lgota Wielka
43.	Sala Gimnastyczna przy Świetlicy Wiejskiej w Woźnikach	Lgota Wielka
44.	Boisko Szkolne przy ZSG	Lgota Wielka
45.	Boisko przy świetlicy w Woźnikach	Lgota Wielka
46.	Boisko przy PSP w Woli Blakowej	Lgota Wielka
47.	Boisko przy świetlicy w Krzywanicach	Lgota Wielka
48.	Gminne Boisko Sportowe	Ładzice
49.	Boisko Sportowe	Masłowice

50.	Moje Boisko Orlik 2012	Przedbórz
51.	Miejski Klub Sportowy Pilica	Przedbórz
52.	Obiekt Sportowo-Rekreacyjny przy zbiorniku wodnym	Przedbórz
53.	Kort tenisowy	Przedbórz
54.	Hala Sportowa	Przedbórz
55.	Centrum Japońskich Sportów i Sztuk Walki „Dojo-Stara Wieś”	Przedbórz
56.	Hala sportowa przy PZSG w Strzałkowie	Radomsko
57.	Boisko wielofunkcyjne w Strzałkowie	Radomsko
58.	Boisko wielofunkcyjne w Szczepocicach Rządowych	Radomsko
59.	Ośrodek Wypoczynkowo-Szkoleniowy Dolina Warty	Radomsko
60.	Basen Miejski, korty tenisowe, skate park	Radomsko
61.	Stadion Miejski	Radomsko
62.	Boisko Orlik	Radomsko
63.	Boisko i sala treningowa	Radomsko
64.	Boisko wielofunkcyjne przy ZSG nr 7	Radomsko
65.	Plac zabaw i boisko ul. Miła	Radomsko
66.	Plac zabaw i boisko ul. Grodzka	Radomsko
67.	Hala widowiskowo-sportowa	Wielgomłyny
68.	Szkolne boisko sportowe w Krzętowie	Wielgomłyny
69.	Szkolne boisko sportowe w Zagórzu	Wielgomłyny
70.	Ludowy Klub Sportowy „Zapał” w Krzętowie	Wielgomłyny
71.	Gminny Klub Sportowy GKS Rogi	Wielgomłyny
72.	Agroturystyka „Nad Pilicą” Adam Liczberski „Chata u Brata”	Wielgomłyny
73.	Gospodarstwo agroturystyczne Paweł Bakalarz	Wielgomłyny
74.	Gospodarstwo agroturystyczne Aleksandra Jędrzejczyk	Wielgomłyny
75.	Gospodarstwo agroturystyczne „Pod klonami” Bożena Norberczyk	Wielgomłyny
76.	Smażalnia ryb, Agroturystyka Andrzej Nabiałek	Żytno
77.	Obiekt rekreacyjno-wypoczynkowy w Maluszynie	Żytno

Dane z gmin powiatu radomszczański.

11. TURYSTYKA

Powiat radomszczański posiada wiele walorów turystyczno-wypoczynkowych. O atrakcyjności powiatu decydują m.in. sąsiedztwo Przedborskiego Parku Krajobrazowego, Rezerwatu Cisów, liczne kompleksy leśne, rzeki, ośrodki agroturystyczne i sportowe, a także szlaki turystyczne łączące większość gmin. Szczególne zainteresowanie wśród turystów wzbudzają rezerwaty i pomniki przyrody. Perełką powiatu radomszczańskiego jest najdłuższy w centralnej Polsce kompleks narciarski Góra Kamieńsk. Długość głównej trasy wynosi 760 m, stok jest oświetlony i na potrzeby turystów naśnieżany. Dodatkową atrakcją jest grawitacyjny tor saneczkowy z wózkami 1-2 osobowymi. Ponadto na górze Kamieńsk istnieje nowoczesna elektrownia wiatrowa, a także 42 km tras rowerowych.

Najczęściej odwiedzanym miejscem w powiecie jest Sanktuarium Matki Boskiej

Gidelskiej. W kaplicy bowiem, znajduje się słynąca z cudów dziewięciocentymetrowa figurka Matki Boskiej z Dzieciątkiem. Przybywający do Niej pielgrzymi wierzą, że Matka Boska Gidelska jest lekarką ciał. Każdego roku w pierwszą niedziele po 17-stym sierpnia odbywa się w Gidlach odpust św. Jacka, połączony z błogosławieństwem dzieci. Wtedy też pielgrzymi modlą się do Matki Bożej, którą uosabia cudowna figurka umieszczona w rzeźbionym ołtarzu.

Odwiedzając miejscowości powiatu można skorzystać z wielu atrakcji jakie przygotowały dla turystów poszczególne gminy. Ponadto ziemia radomszczańska zachwyca licznymi zabytkowymi obiektami architektury sakralnej i świeckiej. Bogactwo krajobrazu kształtowali wielcy właściciele ziemscy mający tu swoje posiadłości rodowe (dworki i pałace).

Wśród ważniejszych zabytków gminy Gidle wyszczególnić należy: późnogotycki Kościół pw. św. Marii Magdaleny z przełomu XV i XVI w.; barokowy, trójnawowy, bazylikowy Pokartuski Kościół pw. Najświętszej Maryi Panny Bolesnej z 1754 r.; barokowy Kościół i Klasztor oo. Dominikanów (Sanktuarium Matki Bożej Gidelskiej) – Kościół pw. Wniebowzięcia NMP (wybudowany w latach 1632-1644). W Ciężkowicach odwiedzanym jest Zespół Dworsko-Parkowy z drugiej połowy XIX w. Z kolei w miejscowości Pławno znajduje się Kościół Parafialny pw. św. Stanisława BM z 1881 r., który zasłynął w Europie tzw. tryptykiem z Pławna (wg hipotez zaliczany do szkoły Wita Stwosza), Zespół Pałacowo-Parkowy – pałac oraz budynki gospodarcze z drugiej połowy XIX w. w stylu neorenesansowym.

W gminie Dobryszyce wyróżnić warto klasycystyczny Kościół Parafialny pw. św. Bartłomieja z lat 1829-1830; murowany Spichlerz Podworski z lat 30 XX w.; Cmentarz Rzymskokatolicki z drugiej połowy XIX w. oraz Chałupy drewniane z 1920 r.

Walorem poznawczym gminy Gomunice są historyczne domy wielorodzinne zwane familokami, zbudowane na zlecenie fabryki mebli giętych, które pochodzą z przełomu XIX i XX w. W południowej części gminy znajduje się obszar chronionego krajobrazu, należący do Radomszczańsko-Piliczańskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu (OCHK). Godny uwagi jest są także rezerwat florystyczny „Wójcik", gdzie występują chronione obiekty przyrody, takie jak rosiczka okrągłolistna i turzyce oraz „Zielony Dukt" biegnący od Gomunic do miejscowości Ruda. W Gomunicach znajdują się dwa zabytkowe młyny: we Fryszerce (pochodzący z 1920 r.) oraz w Chrzanowicach, (rok budowy 1945) będące w rękach prywatnych właścicieli.

Wśród zabytków Kamieńska, zwracającym uwagę turystów, jest neogotycki Kościół Parafialny pw. św. Piotra i Pawła Apostołów – z lat 1899-1904, wybudowany wg projektu Feliksa Nowickiego, oraz Pomnik Tadeusza Kościuszki z lat 1917-1923, zburzony w 1941 r., a następnie odbudowany w 1991 r.

Do wielu cennych zabytków gminy Kodrąb należy późnogotycki kościół parafialny pw. św. Jadwigi Śląskiej, z elementami renesansowymi pochodzący z 1517 r. Znaczącymi pod względem historycznym są kościelne inskrypcje, które są jednymi z najstarszych w okolicy. Do zabytkowych budowli związanych z młynarstwem należą: Wola Malowana (młyn motorowy z

1916 r.), Kodrąb (obecny młyn powstał w latach 1923-25) i Rzejowice (młyn z 1918 r.). Ważnymi zabytkami gminy są także: Zespół pałacowo-parkowy w Zakrzewie, Kościół w Rzejowicach z lat 1708-1711, Kościół w Bugaju z końca XVII w., Kościół w Dmeninie ufundowany przez biskupa Franciszka Kobielskiego w 1748 roku (w kościele współwystępują elementy XV-wieczne i barokowe).

Gmina Kobiele Wielkie to dawna osada dworsko-plebańska, gniazdo rodowe rodziny Kobielskich herbu Poraj. Spośród wielu atrakcji turystycznych, wymienić należy: zabytkowy dworek z 1905 roku wraz z otaczającym parkiem i aleją modrzewiową, należący niegdyś do rodziny Tymowskich, a od 1937 r. do Marii Teresy Sobańskiej; pomnik upamiętniający miejsce urodzin Władysława Stanisława Reymonta; neogotycki kościół z 1909 roku wyposażony w zabytkowe dzwony z XVI w.; pomnik upamiętniający miejsce śmierci polskich lotników w miejscowości Karsy oraz pomnik upamiętniający bitwę oddziału przed Niemcami, angielską misję o krypt. „Freston" w miejscowości Katarzynów; dworek Przyborów z początku XX wieku. Jednym z dwóch, znajdujących się w Kobielach Wielkich, rezerwatów przyrody jest florystyczno-leśny „Jesień" o powierzchni 14,5 ha, który został utworzony w roku 1958 dla ochrony naturalnego cisa. Drugim jest rezerwat leśny „Kobiele Wielkie" zajmujący powierzchnię 63,87 ha, którego celem jest ochrona wyżynnego boru jodłowego z elementami flory górskiej.

Wśród obiektów zabytkowych gminy Lgota Wielka należy wymienić drewniane kościółki – jeden z nich to Kościół Parafialny pw. św. Klemensa z 1767 r., drugi znajdujący się w miejscowości Krępa, Kościół Parafialny pw. św. Urszuli z 1760 r. W Ładzicach, w miejscowości Jedlno Pierwsze rozpościera się zabytkowy Park Podworski z przełomu XVIII i XIX w., z dwoma 600-letnimi cisami. W Radziechowicach Drugich turyści odwiedzają Kościół Parafialny pw. św. Rozalii z lat 1939-1942 oraz murowaną Kaplicę pw. św. Rozalii, z lat dwudziestych XX w.

Szczególne znaczenie dla gminy Masłowice ma, znajdujący się w miejscowości Chełmno, neorenesansowy pałac, pochodzący z około 1600 r., przebudowany około połowy XVII w. Do innych obiektów architektury należą: Kościół Parafialny pw. św. Mikołaja z 1847 r., w których wybudowano pięć barokowych ołtarzy z XVIII w. i renesansowy nagrobek Jana Leżeńskiego; murowana, cmentarna Kaplica z 1863 r., w której podziemiach znajdują się grobowce rodziny Siemieńskich; Figurka św. Jana Nepomucena z XVIII w.

Miasto i gmina Przedbórz w swej architekturze może poszczycić się: barokowym Kościołem Parafialnym pw. św. Aleksego z lat 1640-1695, z cudownym obrazem Matki Boskiej Serdecznej; Ruinami Zamku z XIV w. z fundacji Kazimierza Wielkiego; Zespołem kapliczek cholerycznych z XVIII w. oraz Muzeum Ludowym (ul. Kielecka 9) mieszczącym się w budynku dawnej karczmy z XVII w. Muzeum jest niewielkim skansenem, w którym można zobaczyć m.in.: podwórze wiejskie z wystawą dawnych narzędzi rolniczych, rzeźby ludowe, wystrój dawnej izby ludowej, salę prezentującą historię Przedborza, salę dziejów Żydów przedborskich z licznymi judaikami. W Woli Przedborskiej znajduje się Dwór z lat 1816-1818 wybudowany przez

Ferdynarda Lange, w którym obecnie siedzibę ma Ośrodek Szkoleniowo-Rekreacyjny Dworek nad Stawami. Innym zabytkiem sakralnym gminy jest, znajdujący się w Żeleźnicy, Kościół Parafialny pw. św. Mikołaja z lat 1869-1870.

Zabytkowe Kościoły urozmaicają krajobraz gminy Radomsko – w miejscowości Dziepółć znajduje się neogotycki Kościół Parafialny pw. Miłosierdzia Bożego z 1913 r., drewniano-murowany Dwór z połowy XIX w., a także Zabytkowy Park Podworski; w Strzałkowie – barokowy Kościół Parafialny pw. Nawiedzenia NMP z 1750 r., Pałac po malarzu Henryku Siemiradzkim, rozbudowany w pierwszej połowie XX w. oraz Zabytkowy Park Podworski z pomnikiem przyrody – Lipą Siemiradzkiego.

W mieście Radomsko warto zobaczyć, najstarszy z miejskich zabytków, gotycki Kościół i Klasztor oo. Franciszkanów (Sanktuarium Matki Bożej Bolesnej) – Kościół pw. Podwyższenia Krzyża Świętego (prawdopodobnie z XIV w). W latach 1631 i 1728-1737 kościół został przebudowany w stylu barokowym. Dziś w wystroju wnętrz kościelnych zwraca uwagę bogactwo złoceń, mnogość postaci aniołków, ażurowe rzeźby i liczne motywy roślinne. Przy kościele znajduje się cmentarz z parkanem i dzwonnicą. Wśród zabytkowych obiektów architektury sakralnej i świeckiej na uwagę zasługują także: drewniany Kościół Parafialny pw. Św. Marii Magdaleny z 1789 r., wielokrotnie przebudowywany; neobarokowy, bazylikowy, z trójwieżową fasadą Kościół Parafialny pw. św. Lamberta z lat 1869-1876; Kościół Parafialny pw. św. Rocha w Stobiecku Miejskim z 1502 r. – drewniany, konstrukcji zrębowej, jednonawowy; Ratusz z 1857 r., klasycystyczny, piętrowy z wieloboczną wieżą zwieńczoną krenelażem. Obecnie w Ratuszu mieści się Muzeum Regionalne im. Stanisława Sankowskiego.

W gminie Wielgomłyny najcenniejszym zabytkiem jest Klasztor oo. Paulinów, ufundowany w latach 1465-1466 przez kanonika gnieźnieńskiego i proboszcza parafii w Krakowie – Jakuba Koniecpolskiego oraz jego matkę Dorotę z Sienna. Jednonawowa, pierwotnie gotycka budowla została przebudowana w stylu barokowym. Wśród zachowanych, najstarszych zabytków oraz fragmentów architektonicznych znajdują się: kamienne nadproże nad wejściem do refektarza, ozdobione herbem Koniecpolskich „Pobóg", kamienna chrzcielnica, ozdobiona licznymi ornamentami i herbami, oraz drewniana rzeźba „Pieta" z początku XV w. Wewnątrz klasztoru znajduje się wykonana z brązu płyta nagrobna Jana Koniecpolskiego i jego synów z 1475 r., a także portret trumienny na blasze Elżbiety Sawińskiej z 1660 r. Obok zespołu klasztornego, w murowanej dzwonnicy umieszczone zostały dwa dzwony z XV wieku. W ogrodzie klasztornym rośnie 900-letni dąb, stanowiący obecnie pomnik przyrody. W Sokolej Górze odwiedzanym jest Dworek z XIX w., otoczony parkiem. We wschodniej części parku usytuowana jest kolumna z popiersiem Matki Boskiej, z kolei za dworem stoi obelisk popiersiem Tadeusza Kościuszki.

Na terenie gminy Żytno znajdują się: neoromański kościół pw. Niepokalanego Poczęcia NMP, wybudowany w latach 1860–1874 wg projektu Stanisława Gołębiowskiego;

klasycystyczny zespół dworko-parkowy z pierwszej połowy XIX w. z dobudowanym neorenesansowym skrzydłem w Żytnie; dwór z przełomu XIX i XX w. we wsi Borzykówka; murowany kościół pw. Św. Piotra i Pawła Apostołów z XIX w. z zabytkowym dzwonem z XVI w. w Borzykowie; leśniczówka w Budzowie; jednonawowy kościół pw. św. Mikołaja z XVIII w. z późnogotyckimi rzeźbami z początku XVI i XVIII w. oraz chrzcielnicą w kształcie łodzi z drugiej połowy XVIII w. w Maluszynie; neoromańska kaplica pw. św. Barbary z 1895 r. oraz pozostałości zespołu pałacowo-parkowego rodziny Potockich w Maluszynie. Ciekawostką turystyczną na terenie Silniczki jest Zbór Ariański z początku XVII w., który został wybudowany dla Braci Polskich. Na terenie gminy rozpościera się rezerwat leśny „Dębowiec" o powierzchni 47 ha, mający na celu ochronę grądu z lipą szerokolistną oraz łęgu wiązowo-jesionowego.

Walorem turystycznym powiatu radomszczańskiego jest Przedborski Park Krajobrazowy utworzony w 1988 r. Powierzchnia parku wynosi 16.640 ha, a otuliny 14.490 ha. PPK jest ważnym składnikiem Ekologicznego Systemu Obszarów Chronionych w Polsce. Zadaniem parku jest stworzenie systemu skutecznej ochrony najcenniejszych obiektów tj. rezerwatów i pomników przyrody. O atrakcyjność Parku decydują przede wszystkim malowniczość krajobrazu, korzystne warunki bioklimatyczne, ustronność położenia, obecność wielu punktów widokowych, przewaga tradycyjnych form gospodarki rolnej oraz obecność kultury ludowej. Na terenie Parku występują chronione gatunki roślin m.in.: cisa pospolitego, wierzby borówko listnej, wiśni karłowatej, bluszcza pospolitego, pełnika europejskiego, zawilca bezłodygowego. Wśród bogatej fauny Parku stwierdzono występowanie m.in.: bociana czarnego, łabędzia niemego, bąka, kropiatki, a także bobrów.

Największą atrakcją dla turystów są rezerwaty przyrody, obszary chronionego krajobrazu oraz liczne pomniki przyrody. Wśród ważniejszych rezerwatów powiatu wymienić należy: Czarną Rózgę (rezerwat leśny o pow. 185,6 ha), Dębowiec (rezerwat leśny o pow. 47 ha), Górę Chełmno (rezerwat archeologiczno-leśny o pow. 41,44 ha), Jasień (rezerwat florystyczno-leśny o pow. 14,5 ha), Kobiele Wielkie (rezerwat leśny o powierzchni 63,87 ha), Piskorzeniec (rezerwat torfowiskowy o pow. 409,19 ha) oraz Wójcik (rezerwat florystyczny).

Przedborski Park Krajobrazowy posiada ciekawe szlaki turystyczne, ścieżki edukacyjno-dydaktyczne, tereny przeznaczone dla rowerzystów i pieszych, a czystość wód Czarnej Włoszczowskiej i Pilicy wpływa na rozwój kajakowego ruchu turystycznego. Do szlaków turystycznych powiatu należą: Szlak Zielony (Rączki – Wojciechów o dł. 25 km), Szlak Czarny (Mrowina – Bukowa Góra – Biały Brzeg o dł. 11 km), Szlak Czerwony (Szlak Przedborskiego Parku Krajobrazowego o dł. 37,5 km), Szlak Niebieski (Szlak królewskich łowów Kazimierza Wielkiego dł. 44 km), Szlak Żółty (Szlak Pasma Przedborsko-Małogoskiego o dł. 64,4 km), Szlak Doliny Pilicy przebiegający przez Przedbórz – Chałupy – Biały Brzeg – Błota – Stoczyska – Gęsiarnię – Krzętów – Bobrowniki – Ciemiętniki – Praczkę – Kluczewsko. Trasa kajakowa (Maluszyn – Ciemiętniki – Bobrowniki – Krzętów – Biały Brzeg – Przedbórz) liczy ok. 25 km

długości.

Ścieżka edukacyjno-ekologiczna rozpościera się na terenie Nadleśnictwa Gidle, zaczyna się w pobliżu leśniczówki Żytno, prowadząc prze atrakcyjne miejsca występowania chronionych gatunków flory i fauny. Prowadzi do wsi Ewina, składa się z 6 punktów obserwacyjnych: Oczko Wodne „Parking", Żabie Oczko, Żurawina, Kacza Smuga, Ostoja Zwierząt, Ewina. Ścieżka Edukacyjna Nadleśnictwa Przedbórz składa się z 8 przystanków i jest przeznaczona głównie dla uczestników „zielonych szkół". Zaczyna się ok. 7 km od Przedborza a kończy w pobliżu rezerwatów Bukowa Góra i Murawy Dobromierskie. Na terenie ścieżek rowerowych na Górze Kamieńsk, odbywają się często spotkania eliminacyjne z cyklu SUPERLIGA – ogólnopolskie zawody kolarstwa ekstremalnego. W sumie na Górze Kamieńsk i wokół niej wyznaczono 42 km tras rowerowych.

Turystyka jest jedną z najszybciej rozwijających się dziedzin gospodarki powiatu radomszczańskiego i stwarza możliwości powstawania nowych miejsc pracy. Powiat dysponuje, prężnie rozwijającą się, bazą noclegową i gastronomiczną. Turyści mogą skorzystać z oferty agroturystyki, choć ilość pojedynczych gospodarstw jest niewielka.

12. OCHRONA ZDROWIA

Styl życia i zachowania zdrowotne wpływają w największym stopniu na stan zdrowia ludności. Do czynników zagrażających zdrowiu należą przede wszystkim: mała aktywność fizyczna, nieprawidłowości w sposobie żywienia, palenie tytoniu, nadmierne spożycie alkoholu, używanie narkotyków, zły stan środowiska naturalnego, niewłaściwe warunki bezpieczeństwa pracy, wypadki drogowe oraz brak powszechnej profilaktyki.

Na koniec 2014 roku w powiecie radomszczańskim funkcjonowało 18 Publicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej oraz 10 Niepublicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej. Poniższa tabela zawiera dane na ich temat.

Tabela 22. Jednostki służby zdrowia w powiecie radomszczańskim w 2014 roku

Lp.	nazwa i adres placówki	gmina
Publiczne Zakłady Opieki Zdrowotnej na terenie powiatu		
1.	Szpital Powiatowy w Radomsku z Ośrodkiem Zdrowia w Dobryszycach	Miasto Radomsko
2.	Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej PRO FAMILIA w Radomsku	Miasto Radomsko
3.	Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Masłowicach	Masłowice
4.	Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Gidlach	Gidle
5.	Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Przedborzu ul. Częstochowska 25 97-570 Przedbórz	Przedbórz
6.	Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Górach Mokrych	Góry Mokre
7.	Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Kamieńsku	Kamieńsk
8.	Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Gomunicach	Gomunice
9.	Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Kobielach Wielkich ul. Reymonta 79 94-524 Kobiele Wielkie	Kobiele Wielkie
10.	Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Kodrębie	Kodrąb
11.	Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Dmeninie	Dmenin
12.	Samodzielny publiczny Gminny Ośrodek Zdrowia w Lgocie Wielkiej	Lgota Wielka
13.	Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Ładzicach	Ładzice
14.	Samodzielny publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Wielgomłynach	Wielgomłyny
15.	Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Żytnie	Żytno
16.	Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Borzykowej	Żytno
17.	Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Maluszynie	Żytno
18.	Gminny Ośrodek Zdrowia w Dobryszycach ul. Wolności 13a 97-505 Dobryszyce	Dobryszyce
Niepubliczne Zakłady Opieki Zdrowotnej na terenie powiatu		
1.	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „MEDICUS” ul. Leśna 18c 97-570 Przedbórz	Przedbórz

2.	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „ALFA” ul. Mostowa 45 97-570 Przedbórz	Przedbórz
3.	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Przychodnia Lekarza Rodzinnego” s.c. „MEDYK”	Miasto Radomsko
4.	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Przychodnia Lekarska MEDYK” s.c. - filia	Miasto Radomsko
5.	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „MEDAX”	Miasto Radomsko
6.	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „PROMED”	Miasto Radomsko
7.	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „MEDiFARM” Olejniczakowie Sp. Jawna	Miasto Radomsko
8.	Specjalistyczny Gabinet Alergologiczny	Miasto Radomsko
9.	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „COGITO”	Miasto Radomsko
10.	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej EGODENT	Masłowice

Dane Urzędów Gmin i Starostwa Powiatowego w Radomsku.

13. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

Bezpieczeństwu publicznemu zagraża przestępczość, która jest zjawiskiem dynamicznym i podobnie jak społeczeństwo, podlega rozwojowi. Choć stanowi margines życia społecznego, poprzez swą intensywność i częstotliwość może mieć wpływ na formowanie się postaw i zachowań ludności oraz odciskać dotkliwe piętno na jej funkcjonowaniu.

Według danych Komendy Powiatowej Policji w Radomsku, w 2014 roku w powiecie radomszczańskim stwierdzono 2229 przestępstw. Warto wspomnieć, że 1326 przestępstw to przestępstwa o charakterze kryminalnym, 92 to przestępstwa o charakterze narkotykowym i 393 to przestępstwa o charakterze gospodarczym. W 2014 roku odnotowano 19 przestępstw popełnionych przez sprawców nieletnich. Według Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej Wykonującego Orzeczenia w Sprawach Rodzinnych i Nieletnich w Sądzie Rejonowym w Radomsku w 2014 roku odnotowano 384 sprawy prowadzone przez Kuratorów Rodzinnych, w tym 187 spraw to nadzory dotyczące wydania zarządzeń opiekuńczych, 124 nadzory dotyczyły zobowiązań do podjęcia leczenia odwykowego i 74 nadzory to te nad nieletnimi z tytułu demoralizacji lub czynu karalnego. Łącznie postępowaniami objętych było 847 osób. Warto również wspomnieć o czynach popełnianych na drogach powiatu. W badanym okresie zatrzymano 271 kierujących pojazdem w stanie nietrzeźwości. Ponadto odnotowano 241 wypadków i 1063 kolizje drogowe, w których liczba rannych osób to 290, a zabitych 18.

14. POMOC SPOŁECZNA I PIECZA ZASTĘPCZA

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne

uprawnienia, zasoby i możliwości. Instytucja ta wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka

14.1. POMOC SPOŁECZNA W GMINACH

Zadania pomocy społecznej w gminach wchodzących w skład powiatu radomszczańskiego wykonuje czternaście Ośrodków Pomocy Społecznej, w tym: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kamieńsku, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Radomsku, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Przedborzu oraz Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej w Dobryszycach, Gidlach, Gomunicach, Ładzicach, Radomsku, Wielgomłynach, Kodrębie, Żytnie, Mysłowicach, Lgocie Wielkiej i Kobielach Wielkich. Do ich podstawowych obowiązków należy: prowadzenie diagnostyki jednostkowej i środowiskowej, bezpośrednie i pośrednie udzielanie świadczeń, aktywizowanie środowiska lokalnego oraz współpraca z instytucjami i organizacjami, a zwłaszcza z samorządem lokalnym. Na koniec 2014 roku kadrę Ośrodków Pomocy Społecznej funkcjonujących w powiecie stanowiło łącznie 301 osób, w tym 74 pracowników socjalnych. Dane szczegółowe na temat stanu zatrudnienia w poszczególnych ośrodkach przedstawia poniższa tabela.

Tabela 23. Stan zatrudnienia w Ośrodkach Pomocy Społecznej w powiecie na koniec 2014 roku

lp.	nazwa jednostki	liczba pracowników ogółem	liczba pracowników socjalnych	liczba mieszkańców przypadająca na 1 pracownika socjalnego
1.	GOPS Dobryszyce	8	3	1.464
2.	GOPS Gidle	11	4	1.573
3.	GOPS Gomunice	11	3	1.982
4.	MOPS Kamieńsk	10	3	2.035
5.	GOPS Kodrąb	8	3	1.549
6.	GOPS Kobiele Wielkie	11	3	1.490
7.	GOPS Lgota Wielka	7	2	2.179
8.	GOPS Ładzice	6	2	2.427
9.	GOPS Masłowice	16	3	1.431
10.	MGOPS Przedbórz	11	4	1.840
11.	GOPS Radomsko	4	3	1.877
12.	MOPS Radomsko	176	41	1.156
13.	GOPS Wielgomłyny	13	3	1.579
14.	GOPS Żytno	9	3	1.778

Dane ośrodków pomocy społecznej w powiecie radomszczańskim.

Na koniec 2012 roku prawie we wszystkich ośrodkach pomocy społecznej powiatu radomszczańskiego zrealizowany był zapis ustawy o pomocy społecznej nakładający obowiązek zatrudnienia jednego pracownika socjalnego na 2 tysiące mieszkańców, nie mniej jednak niż 3 pracowników. Przepis ten nie został zrealizowany w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Kamieńsku, w którym na jednego pracownika socjalnego przypadało 2.035 mieszkańców gminy. Podobnie w Gminnych Ośrodkach Pomocy Społecznej w Lgocie Wielkiej i Ładzicach, gdzie zatrudnionych było po 2 pracowników socjalnych, a na jednego pracownika socjalnego przypadało odpowiednio 2.179 i 2.427 mieszkańców gmin.

Ośrodki Pomocy Społecznej realizują zadania wynikające z kilkunastu ustaw, wśród których zasadniczą stanowi ustawa o pomocy społecznej. Prawo do wsparcia udzielanego na jej podstawie mają osoby i rodziny, które spełniają kryterium dochodowe. Obecnie jest ono ustalone na poziomie 634 zł miesięcznie w przypadku osoby samotnie gospodarującej i 514 zł na osobę w rodzinie.

Kolejna tabela przedstawia dane dotyczące kwot wydatkowanych przez Ośrodki Pomocy Społecznej na pomoc społeczną w 2014 roku.

Tabela 24. Środki finansowe wydatkowane przez Ośrodki Pomocy Społecznej na pomoc społeczną w 2014 roku

lp.	nazwa jednostki	wysokość wydatków na pomoc społeczną w gminie ogółem (w zł)	wysokość wydatków na pomoc społeczną na 1 mieszkańca gminy (w zł)
1.	GOPS Dobryszyce	2.074.260,86	472
2.	GOPS Gidle	3.789.289,86	602
3.	GOPS Gomunice	2.483.629,00	417
4.	MOPS Kamieńsk	2.503.319,21	409
5.	GOPS Kodrąb	359.449,00	77
6.	GOPS Kobiele Wielkie	652.298,89	145
7.	GOPS Lgota Wielka	154.235,00	35
8.	GOPS Ładzice	520.988,00	107
9.	GOPS Masłowice	2.751.439,88	640
10.	MGOPS Przedbórz	4.992.902,14	678
11.	GOPS Radomsko	701.469,80	124
12.	MOPS Radomsko	32.018.268,35	675
13.	GOPS Wielgomłyny	2.812.008,42	593
14.	GOPS Żytno	490.996,00	92

Dane Ośrodków Pomocy Społecznej w powiecie radomszczańskim.

Wielkość środków finansowych przeznaczonych w 2014 roku na pomoc społeczną w poszczególnych gminach powiatu radomszczańskiego była zróżnicowana. Stanowi ona

wypadkową różnych czynników. Częściowo wynika z zamożności jednostki samorządu terytorialnego, która może wyasygnować mniej lub więcej pieniędzy na wsparcie ludności, a częściowo jest odzwierciedleniem istniejącego ubóstwa mieszkańców i związanych z nim realnych potrzeb.

Kolejna tabela przedstawia dane dotyczące liczby mieszkańców poszczególnych gmin powiatu radomszczańskiego objętych wsparciem z zakresu pomocy społecznej w 2014 roku.

Tabela 25. Beneficjenci pomocy społecznej w gminach powiatu w 2014 roku

lp.	nazwa jednostki	liczba osób, którym decyzją przyznano świadczenie	liczba rodzin	liczba osób w rodzinach
1.	GOPS Dobryszyce	271	150	444
2.	GOPS Gidle	374	239	620
3.	GOPS Gomunice	283	174	503
4.	MOPS Kamieńsk	263	169	454
5.	GOPS Kodrąb	283	184	490
6.	GOPS Kobiele Wielkie	379	233	757
7.	GOPS Lgota Wielka	248	141	402
8.	GOPS Ładzice	211	139	421
9.	GOPS Masłowice	343	206	584
10.	MGOPS Przedbórz	965	504	1.483
11.	GOPS Radomsko	364	239	623
12.	MOPS Radomsko	3.769	1.828	3.784
13.	GOPS Wielgomłyny	387	232	663
14.	GOPS Żytno	417	265	780

Dane Ośrodków Pomocy Społecznej w powiecie radomszczańskim.

Liczba beneficjentów Ośrodków Pomocy Społecznej w poszczególnych gminach powiatu radomszczańskiego była zróżnicowana, podobnie jak wielkość środków finansowych przeznaczanych na pomoc społeczną. Najwięcej osób korzystających ze wsparcia w 2014 roku odnotowano w gminach: Miasto Radomsko (3.769 osób) oraz Przedbórz (965 osób). Generalnie liczba mieszkańców powiatu radomszczańskiego objętych pomocą społeczną w 2014 roku wyniosła 8.557. Zasadnicze powody korzystania ze wsparcia Ośrodków Pomocy Społecznej przedstawia poniższa tabela.

Tabela 26. Najczęstsze powody przyznawania pomocy społecznej w gminach powiatu w 2014 roku

lp.	nazwa jednostki	ubóstwo	potrzeba ochrony macierzyństwa	bezrobocie	niepełnosprawność	długotrwała lub ciężka choroba	bezradność w sprawach opiekuńczo-wych.	przemoc w rodzinie	alkoholizm	bezdomność	trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	zdarzenia losowe	sieroctwo
1.	GOPS Dobryszyce	391	162	214	105	122	57	5	16	9	0	9	0
2.	GOPS Gidle	207	214	333	136	238	135	0	64	4	3	9	3
3.	GOPS Gomunice	151	68	276	103	59	74	0	13	10	1	5	0
4.	MOPS Kamieńsk	392	121	342	95	110	39	23	26	2	3	3	0
5.	GOPS Kodrąb	400	119	232	116	146	111	0	0	5	0	0	2
6.	GOPS Kobiele Wielkie	563	71	346	186	130	116	0	90	3	4	0	8
7.	GOPS Lgota Wielka	290	61	186	146	62	170	7	16	2	11	10	0
8.	GOPS Ładzice	0	11	68	46	58	25	0	6	0	8	3	1
9.	GOPS Masłowice	10	0	17	78	37	74	0	0	4	2	2	
10.	MGOPS Przedbórz	1.111	229	822	119	469	194	3	54	1	5	8	0
11.	GOPS Radomsko	522	203	378	181	168	151	19	31	2	3	1	0
12.	MOPS Radomsko	3.334	87	2.549	1.417	587	1.775	95	283	100	68	10	1
13.	GOPS Wielgomłyny	545	316	241	176	443	157	0	75	0	8	35	0

14.	GOPS Żytno	56	247	287	139	300	5	8	22	4	4	9	0

Dane ośrodków pomocy społecznej w powiecie radomszczańskim.

Najczęstszymi przyczynami przyznawania pomocy społecznej w gminach powiatu radomszczańskiego w 2014 roku były ubóstwo i bezrobocie. Liczba osób w rodzinach objętych wsparciem z tych powodów wyniosła odpowiednio 7.972 i 6.291. Ubóstwo stanowiło główną przyczynę udzielania pomocy w gminie Przedbórz (1.111) i w gminie miejskiej Radomsko (3.334). Kolejne ważne powody przyznawania pomocy w gminach powiatu radomszczańskiego to: niepełnosprawność (3.043), bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych (3.013) oraz długotrwała i ciężka choroba (2.400). Powody przyznania pomocy społecznej w gminie wpływały na formę wsparcia udzielanego przez ośrodki pomocy społecznej. Najczęściej były to: zasiłki okresowe, zasiłki stałe, zasiłki celowe i w naturze, posiłek, którym obejmowano głównie dzieci, oraz usługi opiekuńcze.

Infrastruktura socjalna w gminach

Pomoc społeczna polega m.in. na prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej. Składają się na nią zarówno jednostki środowiskowe, jak i instytucjonalne. Do tych, które obok Ośrodków Pomocy Społecznej funkcjonują w gminach wchodzących w skład powiatu radomszczańskiego należy: MONAR – MARKOT i działający w jego ramach Dom dla Osób Starszych, Świetlica Wiejska (Wąglin 15 gm. Gomunice), Świetlica Środowiskowa (Piaszczyce gm. Gomunice), Świetlica Środowiskowa (Kocierzowy gm. Gomunice), Dom dla Bezdomnych prowadzony przez Stowarzyszenie Pomocy „Przebudzenie" (gm. Gomunice), Dom Socjalny prowadzony przez Stowarzyszenie Pomocy „Alternatywa" (gm. Gomunice), Środowiskowy Dom Samopomocy (Krępa, gm. Lgota Wielka), Regionalny Ośrodek Pomocy (Graby, gm. Gidle), Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Koło Pomocy Dzieciom i Młodzieży Niepełnosprawnej Ruchowo (Radomsko), Ośrodek Wspierania Rodziny (Radomsko) Środowiskowy Dom Samopomocy (Radomsko) oraz Hostel dla Bezdomnych „Dom Nadziei". Poniżej zamieszczone karty zasobów przedstawiają szczegółową informację na temat tych jednostek.

Centrum Pomocy Bliźniemu MONAR-MARKOT
Klizin 18, 97-512 Kodrąb.
Podmiot prowadzący jednostkę:
Stowarzyszenie MONAR – MARKOT.
Zakres usług oferowanych przez jednostkę:

- ochrona i promocja zdrowia
- pomoc społeczna, w tym rodzinom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywanie szans tych rodzin i osób,
- działalność charytatywna,
- działalność na rzecz mniejszości,

- działanie na rzecz osób niepełnosprawnych,
- promocja zatrudnienia i aktywizacji zawodowej osób pozostających bez pracy i zagrożonych zwolnieniami,
- upowszechnianie i ochrona praw kobiet oraz działalność na rzecz równych praw kobiet i mężczyzn,
- upowszechnianie i ochrona praw dziecka,
- działalność wspomagająca rozwój gospodarczy w tym rozwój przedsiębiorczości,
- działalność wspomagająca rozwój wspólnot i społeczności lokalnych,
- działalność wspomagająca naukę, oświatę i wychowanie,
- wspomaganie krajoznawstwa ora wypoczynku dzieci i młodzieży,
- wspomaganie kultury i ochrona dóbr tradycji,
- promocja kultury fizycznej i sportu,
- działalność w zakresie ekologii i ochrony zwierząt oraz ochrony dziedzictwa przyrodniczego,
- działalność wspierająca technicznie szkolnictwo i informacyjnie organizacje pozarządowe oraz podmioty publiczne,
- działalność na rzecz porządku i bezpieczeństwa publicznego oraz przeciwdziałania patologiom społecznym,
- działania na rzecz integracji europejskiej oraz rozwijania kontaktów i współpracy między społeczeństwami,
- promocja i organizacja wolontariatu.

Kategoria klientów objętych wsparciem w 2014 r.:
- osoby bezdomne,
- samotne matki,
- osoby starsze z terenu powiatu radomszczańskiego i całego kraju.

Centrum Pomocy Bliźniemu MONAR – MARKOT
Dom dla Osób Starszych w Woli Malowanej (gm. Kodrąb)
Klizin 18, 97-512 Kodrąb.
Podmiot prowadzący jednostkę:
Stowarzyszenie „MONAR".
Zakres usług oferowanych przez jednostkę:
- pomoc stacjonarna dla osób starszych i niepełnosprawnych, w tym udzielania schronienia,
- interwencja kryzysowa,
- udzielanie pomocy żywnościowej,
- pomoc w załatwianiu spraw rodzinnych.

Kategoria i liczba klientów objętych wsparciem w 2014 r.:
Osoby starsze, niepełnosprawne.
Propozycje w zakresie rozwoju jednostki (potrzeby):
- termomodernizacja budynku,
- budowa nowego ogrodzenia,
- dokończenie prac budowlanych w budynku.

Świetlica Wiejska
Wąglin 15, 97-545 Gomunice.
Podmiot prowadzący jednostkę:
Gmina Gomunice, ul. Armii Krajowej 30, 97-545 Gomunice.
Zakres usług oferowanych przez jednostkę:
- organizowanie dyskotek, zabaw, konkursów, turniejów,
- przeprowadzanie prelekcji,
- biblioteka.

Kategoria klientów objętych wsparciem w 2014 r.:
- dzieci i młodzież,

- osoby starsze – łącznie około 100 osób.

Świetlica Środowiskowa
Piaszczyce Kol.1, 97-454 Gomunice.
Podmiot prowadzący jednostkę:
Stowarzyszenie Pomocy „Przebudzenie".
Zakres usług oferowanych przez jednostkę:
Opieka i zagospodarowanie czasu pozalekcyjnego dzieci, młodzieży (organizowanie zajęć sportowych, plastycznych, grupowych i indywidualnych oraz terapia zajęciowa).
Kategoria klientów objętych wsparciem w 2014 r.:
Dzieci i młodzież ucząca się w wieku od 3 do 16 lat.

Świetlica Środowiskowa
Kocierzowy 3, 97-454 Gomunice.
Podmiot prowadzący jednostkę:
Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Gminy Gomunice.
Zakres usług oferowanych przez jednostkę:
Opieka, zagospodarowanie czasu pozalekcyjnego i integracja dzieci i młodzieży.
Kategoria klientów objętych wsparciem w 2014 r.:
Dzieci i młodzież.

Dom dla Bezdomnych
ul. Piaszczyce Kol.1, 97-454 Gomunice.
Podmiot prowadzący jednostkę:
Stowarzyszenie Pomocy Przebudzenie.
Zakres usług oferowanych przez jednostkę:
- pomoc dla osób bezdomnych, uzależnionych,
- organizowanie interwencji kryzysowej, socjalnej, wychowawczo-terapeutycznej.

Kategoria klientów objętych wsparciem w 2014 r.:
Pomoc skierowana jest do osób bezdomnych, uzależnionych, znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej.
Dom Socjalny
Karkoszki 24, 97-454 Gomunice.
Podmiot prowadzący jednostkę:
Stowarzyszenie Pomocy „Alternatywa".
Zakres usług oferowanych przez jednostkę:
- pomoc dla osób bezdomnych i potrzebujących pomocy.
- organizowanie interwencji kryzysowej, socjalnej, wychowawczo-terapeutycznej.

Kategoria klientów objętych wsparciem w 2014 r.:
Pomoc skierowana jest do osób bezdomnych i potrzebujących pomocy.

Środowiskowy Dom Samopomocy
Krępa 23, 97-565 Lgota Wielka.
Podmiot prowadzący jednostkę:
Gmina Lgota Wielka.
Zakres usług oferowanych przez jednostkę:
Indywidualne lub zespołowe treningi samoobsługi oraz treningi umiejętności społecznych polegające na nauce, rozwijaniu lub podtrzymywaniu umiejętności w zakresie czynności dnia codziennego i funkcjonowania w życiu społecznym.

Regionalny Ośrodek Pomocy
Graby 14, 97-540 Gidle.
Podmiot prowadzący jednostkę:

Stowarzyszenie Centrum Pomocy „Panaceum" w Radomsku.
Zakres usług oferowanych przez jednostkę:
Pomoc dla bezdomnych i uzależnionych.
Kategoria klientów objętych wsparciem w 2014r.
Osoby bezdomne, uzależnione, znajdujące się w trudnej sytuacji życiowej.

Towarzystwo Przyjaciół Dzieci
Koło Pomocy Dzieciom i Młodzieży Niepełnosprawnej Ruchowo.
ul. Piastowska 12, 97-500 Radomsko.
Podmiot prowadzący jednostkę:
Łódzki Oddział Regionalny Towarzystwa Przyjaciół Dzieci, ul. Tuwima 40 w Łodzi.
Zakres usług oferowanych przez jednostkę:
- organizacja imprez turystycznych i kulturalnych.

Kategoria klientów objętych wsparciem w 2014 r.:
Dzieci i młodzież z różnym stopniem niepełnosprawności.
Propozycje w zakresie rozwoju jednostki (potrzeby):
- utworzenie miejsc, w których niepełnosprawni dzieci i młodzież mogliby spędzać czas wolny,
- organizacja zajęć rekreacyjno-sportowych,
- organizacja warsztatów tematycznych,
- organizacja zajęć artystycznych.

Ośrodek Wspierania Rodziny
ul. Kościuszki 12a, 97-500 Radomsko.
Podmiot prowadzący jednostkę:
Miasto Radomsko.
Zakres usług oferowanych przez jednostkę:
Celem Ośrodka jest:
- udzielanie pomocy rodzinom przeżywającym trudności wywołane przemocą, problemem alkoholowym oraz problemami opiekuńczo-wychowawczymi,
- przeciwdziałanie zagrożeniom rodziny tj. uzależnieniom, przemocy, agresji i rozpadowi rodziny
- mediacje rodzinne.

Realizacja powyższych celów odbywa się poprzez:
- organizowanie konkursów, imprez i spotkań promujących życie bez nałogów,
- inicjowanie spotkań z pedagogami, w trakcie których dzieci uczą się wychodzenia z sytuacji konfliktowych i radzenia sobie z agresją,
- zapewnianie wyżywienia dzieciom w ramach funduszy OWR i pomocy sponsorów
- realizację programów terapeutycznych w świetlicach środowiskowych. Do Ośrodka Wspierania Rodziny należy sześć świetlic środowiskowych przy ulicach: Dąbrowskiej 27, Konopnickiej 4, Reja 81, Brzeźnickiej 149, Strażackiej 13, Rozalii 36B, Klub Młodzieżowy ul. Kościuszki 12a, Klub Młodziaka ul. Konopnickiej 4 oraz Punkt Konsultacyjny przy ul. Reymonta 58.
- Zadaniem Punktu Konsultacyjnego jest prowadzenie dokumentacji udzielanych porad i prowadzonych działań, diagnozowanie oraz przeprowadzanie krótkich interwencji na terenie miasta przy współpracy z Poradnią Terapii Uzależnienia i Współuzależnienia oraz innymi jednostkami samorządu terytorialnego.

Kategoria i liczba klientów objętych wsparciem w 2014 r.:
Do świetlic środowiskowych uczęszczają dzieci i młodzież z rodzin dysfunkcyjnych. Klub Młodziaka zrzesza dzieci w przedziale wiekowym do 4 do 7 lat. Punkt Konsultacyjny oferuje pomoc rodzinom z problemem alkoholowym, narkotykowym oraz doznającym przemocy domowej.
Propozycje w zakresie rozwoju jednostki (potrzeby):
Potrzeba fachowej opieki psychologicznej.

Środowiskowy Dom Samopomocy
ul. Stara Droga 85, 97-500 Radomsko.
Podmiot prowadzący jednostkę:
Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Radomsku.
Zakres usług oferowanych przez jednostkę:

- trening funkcjonowania w codziennym życiu,
- trening umiejętności interpersonalnych i rozwiązywania problemów,
- trening umiejętności spędzania czasu wolnego,
- poradnictwo psychologiczne,
- pomoc w załatwianiu spraw urzędowych,
- pomoc w dostępie do niezbędnych świadczeń zdrowotnych,
- jeden posiłek w ramach treningu kulinarnego.

Obecnie funkcjonują pracownie: kulinarna, plastyczna, muzyczna, taneczna, komputerowa.
Dom jest czynny 5 dni w tygodniu, przez 8 godzin dziennie.
Kategoria klientów objętych wsparciem:
Przeznaczony dla osób przewlekle psychicznie chorych i osób upośledzonych umysłowo.

Hostel dla Bezdomnych „Dom Nadziei"
ul. Kopiec 17, 97-500 Radomsko.
Podmiot prowadzący jednostkę:
Chrześcijańskie Stowarzyszenie Dobroczynne Oddział Terenowy w Radomsku,
ul. Kopiec 17, 97-500 Radomsko.
Zakres usług oferowanych przez jednostkę:
Udzielanie schronienia osobom bezdomnym.
Kategoria klientów objętych wsparciem w 2014 r.:
Osoby bezdomne przebywające w Ośrodku z własnej woli z całego terenu kraju.

14.2. POMOC SPOŁECZNA W POWIECIE

Pomoc społeczną o charakterze powiatowym realizuje w powiecie radomszczańskim przede wszystkim Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Radomsku. Poza zadaniami pomocy społecznej jednostka ta wykonuje zadania z zakresu rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych, a także sprawuje nadzór nad powiatowymi jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej.

Na koniec 2014 roku kadrę PCPR-u stanowiło 30,38 etatów. Dane szczegółowe na temat stanu zatrudnienia w Centrum przedstawia poniższa tabela.

Tabela 27. Stan zatrudnienia w PCPR-ze na koniec 2014 roku

rodzaj stanowiska	liczba etatów
Dyrektor	1
pracownicy socjalni	3,63
starszy pracownik socjalny	1
koordynator rodzinnej pieczy zastępczej	5
koordynator ds. komputeryzacji	0,25
pozostali pracownicy	19,50

Dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Radomsku.

Na koniec 2014 roku kadra PCPR legitymowała się, poza jedną osobą, wykształceniem wyższym. Ponadto dyrektor i dwóch pracowników socjalnych posiadali specjalizację z zakresu organizacji pomocy społecznej. W uzupełnieniu powyższych danych warto dodać, iż w 2012 roku w ramach dokształcania kadry OPS-ów z terenu powiatu, PCPR zorganizowało dwie narady i szkolenia, w 2013 roku zorganizowano szkolenie, podobnie w 2014 roku. Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące kwot wydatkowanych przez powiat na realizację zadań w latach 2012-2014.

Tabela 28. Środki finansowe wydatkowane przez powiat na realizację zadań pomocy społecznej w latach 2012-2014

WYSZCZEGÓLNIENIE		Rok 2012	Rok 2013	Rok 2014
OGÓŁEM (działy)	1	**14 168 317**	**13 857 815**	**16 634 608**
W tym: w budżecie PCPR	2	**5 102 181**	**5 132 073**	**5 413 923**
852 - POMOC SPOŁECZNA				
85201 - Placówki opiekuńczo-wychowawcze	3	**1 909 632**	**2 091 304**	**2 352 816**
w tym: w budżecie PCPR	4	**98 853**	**107 500**	**95 554**
85202 - Domy pomocy społecznej	5	**6 518 502**	**6 030 087**	**8 019 617**
w tym: w budżecie PCPR	6	**0**	**0**	**0**
85204 - Rodziny zastępcze	7	**3 900 039**	**4 004 023**	**4 005 773**
w tym: w budżecie PCPR	8	**3 268 696**	**3 349 193**	**3 388 005**
85218 - Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	9	**584 335**	**687 045**	**876 555**
w tym: w budżecie PCPR	10	**584 335**	**687 045**	**743 564**
85220 - Specjalistyczne poradnictwo, mieszkania chronione i ośrodki interwencji kryzysowej	11	**20 760**	**2 880**	**4 660**
w tym: w budżecie PCPR	12	**20 760**	**2 880**	**4 660**
85295 - Pozostała działalność	13	**10 000**	**15 000**	**0**
w tym: w budżecie PCPR	14	**0**	**0**	**0**
853 - POZOSTAŁE ZADANIA W ZAKRESIE POLITYKI SPOŁECZNEJ				
85311 - Rehabilitacja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych	15	**41 100**	**41 021**	**191 047**
w tym: w budżecie PCPR	16	**0**	**0**	**0**
85321 - Zespoły orzekania o niepełnosprawności	17	**276 593**	**310 463**	**385 966**
w tym: w budżecie dyspozycji PCPR	18	**276 593**	**310 463**	**385 966**

85324 - Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych	19	**97 244**	**51 752**	**65 751**
w tym: w budżecie PCPR	20	**42 832**	**51 752**	**65 751**
85395 - Pozostała działalność w zakresie polityki społecznej	21	**810 112**	**624 240**	**732 423**
w tym: w budżecie PCPR	22	**810 112**	**623 240**	**730 423**

Wysokość kwot przeznaczonych przez powiat na wykonanie zadań w latach 2012-2014 wahała się (od 14.168.317,00 zł w 2012 r., przez 13.857.815,00 zł w 2013 r., do 16.634.608,00 zł w 2014 r.).

Dziecko pozbawione opieki rodziny i usamodzielniane

Dzieciom pozbawionym częściowo lub całkowicie opieki rodzicielskiej zapewnia się opiekę i wychowanie w rodzinie zastępczej lub placówce opiekuńczo-wychowawczej, natomiast osobom, które osiągnęły pełnoletność, w rodzinie zastępczej, oraz osobom pełnoletnim opuszczającym placówkę opiekuńczo-wychowawczą typu rodzinnego i socjalizacyjnego, dom pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, dom dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży oraz schronisko dla nieletnich, zakład poprawczy, specjalny ośrodek szkolno-wychowawczy i młodzieżowy ośrodek wychowawczy, specjalne ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii zapewniające całodobową opiekę, udzielana jest pomoc mająca na celu życiowe usamodzielnienie i integrację ze środowiskiem.

Rodzina zastępcza zapewnia dziecku opiekę, wychowanie i możliwości rozwoju odpowiednie do jego stanu zdrowia i poziomu rozwoju. Przyjęcie dziecka do rodziny przez małżeństwo lub osobę samotną następuje najczęściej bez zrywania więzi z rodziną biologiczną dziecka. Pełnienie funkcji rodziny zastępczej ustaje natomiast z mocy prawa w momencie osiągnięcia przez dziecko pełnoletności (wychowankowie mają również możliwość pozostania w rodzinie do czasu ukończenia szkoły, którą rozpoczęli przed osiągnięciem pełnoletności). Dane szczegółowe na temat typów rodzin zastępczych funkcjonujących w powiecie w analizowanym okresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 29. Rodziny zastępcze w powiecie w latach 2012-2014

rodzaj rodziny zastępczej	**liczba rodzin zastępczych w powiecie**			**liczba dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych w powiecie**		
	2012 r.	**2013 r.**	**2014 r.**	**2012 r.**	**2013 r.**	**2014 r.**
rodziny spokrewnione z dzieckiem	205	151	142	277	220	201
rodziny niezawodowe		45	56		55	71

rodziny zawodowe	3	4	4	17	15	17
rodziny zawodowe pełniące funkcję pogotowia rodzinnego	4	4	4	40	56	64
rodziny zawodowe specjalistyczne	1	1	1	5	3	2
ogółem	212	205	207	324	349	317

Dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Radomsku.

W latach 2012-2014 liczba rodzin zastępczych w powiecie radomszczańskim zmieniała się (212 w 2012 r., 205 w 2013 r., 207 w 2014 r.).

W latach 2012-2014 wartość środków finansowych przeznaczonych na rodziny zastępcze w powiecie radomszczańskim wahała się. Dane szczegółowe przedstawia poniższa tabela.

Tabela 30. Środki finansowe przeznaczone na dzieci w rodzinach zastępczych w powiecie i poza powiatem w latach 2012-2014

	wysokość środków ogółem w latach		
	2012 r.	**2013 r.**	**2014 r.**
Dzieci przebywające w pieczy zastępczej na terenie powiatu	2.731.888 zł	2.843.141 zł	2.783.589 zł
Dzieci przebywające w pieczy zastępczej poza powiatem	631 343 zł	649.266 zł	617.768 zł

Dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Radomsku.

Dziecku pozbawionemu częściowo lub całkowicie opieki rodzicielskiej zapewnia się również opiekę i wychowanie w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu interwencyjnego, rodzinnego i socjalizacyjnego. Dziecko może zostać umieszczone zarówno w placówce opiekuńczo-wychowawczej właściwej dla jego miejsca zamieszkania, jak również działającej w innym powiecie. W tym drugim wypadku powiat właściwy ze względu na miejsce zamieszkania dziecka ponosi wydatki na jego utrzymanie na podstawie porozumienia zawartego z powiatem prowadzącym placówkę. Dane szczegółowe dotyczące dzieci z powiatu radomszczańskiego umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych w latach 2013-2014 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 31. Dzieci z powiatu wychowujące się w placówkach opiekuńczo-wychowawczych w latach 2013-2014

	2013 r.	**2014 r.**
liczba dzieci pochodzących z powiatu radomszczańskiego, a przebywających w placówkach poza powiatem	53	65

Dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Radomsku.

Jak już wspomniano, pełnoletnim wychowankom rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo-wychowawczych udzielana jest pomoc mająca na celu życiowe usamodzielnienie i integrację ze środowiskiem. Wsparcie to polega na: pracy socjalnej, współpracy przy wyznaczeniu opiekuna osoby usamodzielniającej się, opracowaniu indywidualnego programu usamodzielnienia się, udzieleniu pomocy w znalezieniu zatrudnienia, przyznaniu pomocy na usamodzielnienie, na kontynuowanie nauki, na zagospodarowanie w formie rzeczowej, udzieleniu pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych.

W latach 2013-2014 wysokość środków przeznaczonych na pomoc dzieciom usamodzielnionym zwiększała się z roku na rok (w 2012 roku – 587.189 zł, w 2013 roku – 589.562 zł, w 2014 roku – 606.127 zł). Zdecydowana większość dzieci usamodzielnianych opuszczała rodziny zastępcze. Poniższa tabela przedstawia dane szczegółowe dotyczące form wsparcia udzielonego dzieciom usamodzielnianym w latach 2012-2014 na terenie powiatu radomszczańskiego.

Tabela 32. Formy wsparcia materialnego udzielonego osobom usamodzielnianym z rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej w powiecie w latach 2012-2014

formy pomocy	liczba dzieci usamodzielnianych w latach		
	2012 r.	2013 r.	2014 r.
pomoc pieniężna na usamodzielnienie	14	13	11
pomoc pieniężna na kontynuowanie nauki	113	117	122
pomoc na zagospodarowanie w formie rzeczowej	22	14	16

Dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Radomsku.

Najczęstszą formą wsparcia udzieloną dzieciom usamodzielnianym w powiecie radomszczańskim w latach 2012-2014 była pomoc pieniężna na kontynuowanie nauki. Liczba dzieci nią objętych w latach 2012-2014 wzrastała (z 113 w 2012 r., poprzez 117 w 2013 r. do 122 w 2014 r.). Istotne formy wsparcia stanowiły również: pomoc pieniężna na usamodzielnienie oraz pomoc na zagospodarowanie w formie rzeczowej. Pierwszą z nich w kolejnych latach objęto 14, 13 i 11 osób, a drugą odpowiednio 22, 14 i 16 osób.

Całodobowa opieka w Domach Pomocy Społecznej

Osobom wymagającym całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, niemogącym samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, którym nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych, przysługuje prawo do umieszczenia w domach pomocy społecznej. Jednostki te dzielą się na domy dla osób w podeszłym wieku, przewlekle somatycznie chorych, przewlekle psychicznie chorych,

dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie, dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie oraz osób niepełnosprawnych fizycznie. Prowadzenie i rozwój infrastruktury domów pomocy społecznej o zasięgu ponadgminnym oraz umieszczanie w nich skierowanych osób należy do zadań powiatu.

Dane dotyczące osób z powiatu radomszczańskiego skierowanych do domów pomocy społecznej oraz przebywających i oczekujących na umieszczenie w domach pomocy społecznej w latach 2012-2014 przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 33. Osoby z powiatu skierowane do DPS-ów w latach 2012-2014

rodzaj domu pomocy społecznej	**liczba osób skierowanych do DPS-ów w latach**		
	2012 r.	**2013 r.**	**2014 r.**
dla osób w podeszłym wieku	19	22	9
dla osób przewlekle somatycznie chorych	4	3	2
dla osób przewlekle psychicznie chorych	6	6	11
dla dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie	3	1	1
dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie	0	0	1
dla osób niepełnosprawnych fizycznie	0	0	0
ogółem	**32**	**32**	**23**

Dane gmin powiatu radomszczańskiego

W latach 2012-2014 zmieniała się liczba mieszkańców powiatu radomszczańskiego wymagających całodobowej opieki, którzy kierowani byli do domów pomocy społecznej dla osób w podeszłym wieku (z 19 w 2012 r. poprzez 22 w 2013r., do 9 osób w 2014 r.). Wzrosła liczba osób umieszczanych w domach pomocy dla osób przewlekle psychicznie chorych (odpowiednio z 6 w 2012 i 2013 r. do 11 osób w 2014 r.), z kolei do domów dla osób dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie skierowano 4 osoby w latach 2012-2014. Zmniejszała się liczba osób przewlekle somatycznie chorych (4 w 2012r., 3 w 2013r., 2 w 2014r.). Do domu pomocy społecznej dla osób niepełnosprawnych fizycznie nie skierowano nikogo, podobnie w przypadku osób uzależnionych od alkoholu.

Tabela 34. Osoby z powiatu przebywające i oczekujące na umieszczenie w DPS-ach w latach 2012-2014

	2012 r.	**2013 r.**	**2014 r.**
liczba osób przebywających w DPS-ach (dane szacunkowe)	85	87	93
liczba osób oczekujących na umieszczenie w DPS-ach	1	2	3

Dane gmin powiatu radomszczańskiego.

W latach 2012-2014 liczba osób z powiatu przebywających w domach pomocy społecznej zwiększała się z roku na rok (z 85 w 2012 r. do 93 w 2014 r.).

Infrastruktura socjalna w powiecie

Na infrastrukturę socjalną prowadzoną przez powiat radomszczański lub organizacje pozarządowe, którym samorząd powiatowy zlecił prowadzenie jednostki, składają się, obok Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Radomsku, następujące jednostki: : Dom Pomocy Społecznej w Radziechowicach obejmujący opieką całodobową pacjentów przewlekle chorych psychicznie, Dom Pomocy Społecznej dla osób w podeszłym wieku, Warsztaty Terapii Zajęciowej.

Poniżej zamieszczone karty zasobów przedstawiają szczegółową informację na temat większości z tych jednostek.

Dom Pomocy Społecznej w Radziechowicach
Radziechowice Pierwsze 2, 97-561 Ładzice, tel. (44) 684 08 21
Podmiot prowadzący jednostkę:
Powiat Radomszczański
Zakres usług oferowanych przez jednostkę:
DPS zapewnia całodobową opiekę oraz zaspokaja potrzeby bytowe, opiekuńcze i wspomagające, z uwzględnieniem indywidualnych potrzeb dla niepełnosprawnych chorych psychicznie mężczyzn w różnym wieku. Dysponuje 136 miejscami,
Zapewnia mieszkańcom:

- 3 posiłki dziennie, a w przypadku zaleceń lekarza - posiłki dietetyczne
- odzież i obuwie mieszkańcom nieposiadającym własnej odzieży i obuwia oraz możliwości zakupienia z własnych środków,
- pomoc w utrzymaniu higieny osobistej,
- świadczenie pracy socjalnej,
- organizację terapii zajęciowej w pracowniach terapii,
- możliwość korzystania z biblioteki,
- organizację świąt i udział w imprezach kulturalnych, sportowych i turystycznych,
- kontakt z kapłanem i udział w praktykach religijnych,
- regularny kontakt z dyrektorem DPS,
- sprawienie pogrzebu, jeżeli odmówi tego rodzina mieszkańca.

Kategoria objętych wsparciem w 2014 r.:
Mężczyźni z zaburzeniami psychicznymi.

Dom Pomocy Społecznej w Radomsku
ul. Krasickiego 138, 97-500 Radomsko
Podmiot prowadzący jednostkę:
Powiat Radomszczański
Zakres usług oferowanych przez jednostkę:

- zaspokajanie potrzeb bytowych, opiekuńczych, edukacyjnych, społecznych,
- całodobowa opieka i pielęgnacja,
- rehabilitacja i zajęcia terapeutyczne, dostosowane do indywidualnych potrzeb,
- organizowanie wycieczek krajoznawczych i wczasów rehabilitacyjnych.

Kategoria objętych wsparciem w 2014 r.:
Dom jest domem stałego pobytu przeznaczonym dla 60 osób (kobiet i mężczyzn) w podeszłym wieku, którzy ze względu na wiek, stan zdrowia, sytuację rodzinną i materialną postanowili zamieszkać w Domu Pomocy Społecznej.

Zespół Poradnictwa Specjalistycznego
Zadania realizowane przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie

ul. Piastowska 21, 97-500 Radomsko.
Podmiot prowadzący jednostkę:
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Radomsku
Zakres usług oferowanych przez jednostkę:
- przeciwdziałanie zjawisku przemocy w rodzinie na terenie powiatu,
- udzielanie pomocy osobom i rodzinom znajdującym się w szeroko rozumianym kryzysie, w tym osobom dotkniętym przemocą w rodzinie,
- zapewnianie bezpieczeństwa psychologicznego,
- określanie stanu klienta i problemu kryzysowego,
- budowanie dobrej relacji z klientem przeżywającym trudne chwile,
- motywowanie klientów do podejmowania zmian życiowych,
- pomoc w planowaniu celów klientów i ich rodzin,
- udzielanie informacji o możliwościach uzyskania pomocy w innych instytucjach,
- udzielanie informacji o sytuacji prawnej klientów i rodzin,

realizacja programu korekcyjno-edukacyjnego dla sprawców przemocy w rodzinie.
Kategoria i liczba klientów objętych wsparciem w 2014 r.:
Osoby doświadczające przemocy, osoby w kryzysie, osoby z niepełnosprawnością, z problemami opiekuńczo-wychowawczymi.

Warsztaty Terapii Zajęciowej
ul. Kopiec 17, 97-500 Radomsko.
Podmiot prowadzący jednostkę:
Chrześcijańskie Stowarzyszenie Dobroczynne Oddział Terenowy w Radomsku,
ul. Kopiec 17, 97-500 Radomsko.
Zakres usług oferowanych przez jednostkę:
- rehabilitacja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych.

Kategoria i liczba klientów objętych wsparciem w 2014 r.:
Dorosłe osoby niepełnosprawne. Miejsc statutowych – 25.

Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności
Elementy struktury organizacyjnej Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie
ul. Piastowska 21, 97-500 Radomsko.
Zakres usług oferowanych przez jednostkę:
- orzekanie o stopniu niepełnosprawności.
- orzekanie o wskazaniach dotyczących odpowiedniego zatrudnienia uwzględniającego psychofizyczne możliwości danej osoby, szkolenia (w tym specjalistycznego), uczestnictwa w terapii zajęciowej, zatrudnienia w zakładzie aktywności zawodowej, konieczności zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze, pomoce techniczne, korzystania z systemu środowiskowego wsparcia w samodzielnej egzystencji, konieczności stałego współudziału opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, dorosłe i jego edukacji.

Kategoria klientów objętych wsparciem w 2014 r.:
Dzieci i dorośli ubiegający się o ustalenie niepełnosprawności lub o zaliczenie do stopnia niepełnosprawności.

W uzupełnieniu powyższych danych warto dodać, iż mieszkańcy powiatu radomszczańskiego są również objęci wsparciem instytucji spoza powiatu. Jest to Chrześcijańskie Stowarzyszenie Dobroczynne w Kluczach (ul. Bolesławska 23), które objęło wsparciem w 2009 r. 2 osoby niepełnosprawne i bezdomne

W roku szkolnym 2013/2014 Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna wydała 287 orzeczeń, wśród których najwięcej dotyczyło potrzeby indywidualnego nauczania (153) oraz o upośledzeniu umysłowym w stopniu lekkim (50). Poniższa tabela przedstawia dane

szczegółowe dotyczące rodzajów orzeczeń.

Tabela 35. Rodzaje orzeczeń wydanych przez Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną w roku szkolnym 2013/2014

rodzaj wydanego orzeczenia	liczba orzeczeń
z upośledzeniem umysłowym w stopniu lekkim	50
z upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym lub znacznym	21
z niepełnosprawnościami sprzężonymi	4
zagrożonych niedostosowaniem społecznym	7
o potrzebie zajęć rewalidacyjno-wychowawczych	6
o potrzebie indywidualnego nauczania	153
o potrzebie indywidualnego obowiązkowego rocznego przygotowania przedszkolnego	10
o braku potrzeby kształcenia specjalnego	1
o braku potrzeby indywidualnego obowiązkowego rocznego przygotowania przedszkolnego	1
o braku potrzeby indywidualnego nauczania	17
z niepełnosprawnością ruchową w tym afazją	17

Dane Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Radomsku.

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna wydała 1.001 opinii, wśród których najwięcej dotyczyło: objęcia dziecka pomocą psychologiczno-pedagogiczną w szkole lub placówce (280 opinii), objęcia dziecka pomocą psychologiczno-pedagogiczną w przedszkolu (203 opinie), odroczenia rozpoczęcia spełniania przez dziecko obowiązku szkolnego (187 opinii), opinii o specyficznych trudnościach w uczeniu się (104 opinie) oraz opinii w sprawie dostosowania wymagań edukacyjnych, wynikających z programu nauczania do indywidualnych potrzeb edukacyjnych ucznia (101 opinii).

Ogólnie Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Radomsku w roku szkolnym 2013/2014 objęła wsparciem 1.691 dzieci i młodzieży, natomiast wczesnym wspomaganiem rozwoju 45 dzieci.

W analizowanym okresie wydano 934 diagnoz psychologicznych, 725 diagnoz pedagogicznych, 601 logopedycznych, 291 lekarskich, 3 diagnozy rehabilitanta i 32 związane z wyborem kierunku kształcenia i zawodu oraz planowaniem kształcenia i kariery zawodowej.

15. SYTUACJA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Niepełnosprawność oznacza trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy. Schorzeniami, które najczęściej przyczyniają

się do niepełnosprawności, są choroby układu krążenia oraz dysfunkcje narządu ruchu.

Z uwagi na to, że jedynym pełnym badaniem, którego wyniki pozwalają ustalić liczbę osób niepełnosprawnych oraz umożliwiają ich charakterystykę, są narodowe spisy powszechne, w analizie sytuacji tej grupy ludności powiatu radomszczańskiego i gmin wchodzących w jego skład wykorzystano dane z ostatniego spisu przeprowadzonego w 2002 roku.

W 2002 roku w powiecie radomszczańskim mieszkało 16.111 osób niepełnosprawnych (7.901 mężczyzn i 8.210 kobiet), w tym 11.686 osób niepełnosprawnych prawnie i 4.515 osób niepełnosprawnych tylko biologicznie. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 36. Osoby niepełnosprawne w wieku 15 lat i więcej w gminach powiatu w 2002 roku

lp.	nazwa gminy	liczba osób niepełnosprawnych w wieku 15 lat i więcej
1.	Miasto Radomsko	6.408
2.	Dobryszyce	407
3.	Gidle	1.088
4.	Gomunice	875
5.	Kamieńsk	616
6.	Kobiele Wielkie	658
7.	Kodrąb	875
8.	Lgota Wielka	462
9.	Ładzice	794
10	Masłowice	625
11.	Przedbórz	1.072
12.	Radomsko	690
13.	Wielgomłyny	578
14.	Żytno	963

Dane Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002.

W 2002 roku najwięcej niepełnosprawnych było w gminie miejskiej Radomsko (6.408 osoby), a najmniej w gminie Dobryszyce (407 osób).

W przypadku osób niepełnosprawnych szczególnych wysiłków wymaga rehabilitacja, w tym rehabilitacja społeczna. Ma ona na celu umożliwianie osobom dotkniętym niepełnosprawnością uczestnictwa w życiu społecznym. Jest realizowana w szczególności przez Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie i polega przede wszystkim na:

- wyrabianiu zaradności osobistej i pobudzaniu aktywności społecznej,
- wyrabianiu umiejętności samodzielnego wypełniania ról społecznych,
- likwidacji barier, w szczególności architektonicznych, urbanistycznych, transportowych, technicznych, w komunikowaniu się i dostępie do informacji,

- kształtowaniu w społeczeństwie właściwych postaw i zachowań sprzyjających integracji z osobami niepełnosprawnymi.

Poniższe tabele zawierają dane na temat realizowanych w powiecie radomszczańskim zadań z zakresu rehabilitacji społecznej. W pierwszej kolejności odnoszą się one do środków finansowych przeznaczonych na ten cel w latach 2012-2014.

Tabela 37. Środki finansowe przeznaczone na rehabilitację społeczną w powiecie w latach 2012-2014

rodzaj formy wsparcia	wysokość środków w zł					
	2012 r.		2013 r.		2014 r.	
	dzieci i młodzież	dorośli	dzieci i młodzież	dorośli	dzieci i młodzież	dorośli
Dofinansowanie uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych	66 051	0	0	0	0	0
dofinansowanie zakupu sprzętu ortopedycznego i środków pomocniczych	150 476	440 550	163 955	434 740	112 587	549 613
likwidacja barier architektonicznych	44 253	203 678	0	0	0	0
dofinansowanie do sprzętu rehabilitacyjnego	6 960	12 179	0	0	0	0
Dofinansowania w ramach realizacji programu pn. „Aktywny Samorząd”	12 684,34	171 397,31	52 985	225 198,58	30 277,49	579 206,60
ogółem	1 108 228,65		876 878,58		1 271 684,09	

Dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Radomsku.

Środki finansowe przeznaczone na dofinansowanie rehabilitacji społecznej w zakresie sportu, kultury, turystyki, rekreacji

	2012 r.	2013 r.	2014 r.
wysokość środków w zł	29 174,81	14 000	14 000

Dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Radomsku.

Tabela 38. Zakres rehabilitacji społecznej w powiecie w latach 2012-2014

rodzaj formy wsparcia	Liczba dofinansowanych wniosków					
	2012 r.		2013 r.		2014 r.	
	dzieci i młodzież	dorośli	dzieci i młodzież	dorośli	dzieci i młodzież	dorośli
turnusy rehabilitacyjne	42 + 39 opiekunów	0	0	0	0	0
dofinansowanie do sprzętu ortopedycznego i środków pomocniczych	169	1 487	157	1 622	110	1 723
likwidacja barier architektonicznych	17	76	0	0	0	0
dofinansowanie do sprzętu rehabilitacyjnego	5	19	0	0	0	0
Dofinansowania w ramach realizacji programu pn. „Aktywny Samorząd”	3	33	8	60	5	124

W latach 2012-2014 wysokość wydatków na rehabilitację społeczną w powiecie radomszczańskim z roku na rok ulegała wahaniom (z kwoty 1.108.228,65 zł w 2012 r. poprzez 876.878,58 zł w 2013 r. do 1.271.684,09 zł w 2014 r.). Generalnie w analizowanym okresie systematycznie zwiększały się środki finansowe przeznaczone na dofinansowanie zakupu sprzętu rehabilitacyjnego, sprzętu ortopedycznego i środków pomocniczych. Znaczne środki, których wartość z roku na rok również zwiększała się pozyskiwane były w ramach programu „Aktywny Samorząd”. Jest on realizowany przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie od 2012r., a jego celem jest wsparcie finansowe ze środków PFRON mieszkańców powiatu dotkniętych niepełnosprawnością. W 2012r. kwota przeznaczona na realizację programu wynosiła 184.081,65 zł, a już w 2014r. 609.484,09 zł.

Posiadane środki finansowe wpływały na zakres świadczonej rehabilitacji społecznej oraz liczbę osób nią objętych. W latach 2012-2014 miał miejsce wzrost liczby osób, którym dofinansowano zakup sprzętu ortopedycznego i środków pomocniczych, a także wzrost liczby osób korzystających z programu „Aktywny Samorząd”.

W analizowanym okresie swoją działalność prowadził Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności. W roku 2012 wydał on 326 orzeczeń o niepełnosprawności dzieciom do 16 roku życia i 2.835 orzeczeń o niepełnosprawności osobom powyżej 16 roku życia. W 2013 roku orzeczeń dla pierwszej grupy osób zostało wydanych 276, a dla pozostałej

2.811, natomiast w 2014r. 254 i 2.754.

16. PROBLEMY SPOŁECZNE W OPINII ŚRODOWISKA LOKALNEGO

Ważnym elementem każdego postępowania diagnostycznego są badania, których celem jest poznanie opinii środowiska lokalnego na temat przedmiotu diagnozy. w ramach diagnozy problemów społecznych powiatu radomszczańskiego badania takie zostały przeprowadzone przy zastosowaniu ankiety rozesłanej do osób mających wpływ na kształt lokalnej polityki społecznej (m.in. pracowników starostwa, burmistrzów i wójtów, kierowników jednostek pomocy społecznej, oraz mieszkańców powiatu.

Badani odnieśli się do wybranych zagadnień dotyczących sytuacji społecznej w powiecie.

Atuty powiatu

W pierwszej kolejności zapytano przedstawicieli środowiska lokalnego o największe atuty powiatu. Wskazując je, respondenci zwrócili szczególną uwagę na warunki naturalne powiatu oraz dobre położenie geograficzne, stwarzające możliwości rozwoju bazy rekreacyjnej i turystycznej. Duże znaczenie w tym kontekście przywiązywali do przebiegających przez teren powiatu ważnych szlaków komunikacyjnych, dobrze rozwiniętej sieci dróg powiatowych oraz przebiegającym przez teren powiatu, niezwykle istotnym szlaku krajowym.

Znaczna część ankietowanych wskazywała również na istnienie na terenie powiatu radomszczańskiego nowoczesnego i dobrze rozwiniętego Szpitala Powiatowego. Dzięki licznym dotacjom z Unii Europejskiej dokonano modernizacji wielu szkół, co również mieszkańcy uznali za atut powiatu.

Zdaniem największej liczby badanych największym atutem powiatu jest Łódzka Specjalna Strefa Ekonomiczna, dzięki której powiat rozwija się gospodarczo, a mieszkańcy znajdują nowe miejsca pracy.

Mieszkańcy zwracali uwagę na dobrze rozwinięty system wspierania rodzin wielodzietnych oraz rodzin zastępczych i niesioną pomoc osobom uzależnionym oraz osobom bezdomnym.

Słabe strony powiatu

Odpowiadając na następne pytanie, ankietowani identyfikowali słabe strony powiatu. Najistotniejszymi mankamentami podkreślanymi przez respondentów były duże bezrobocie, niewystarczająca liczba miejsc pracy i niskie zarobki, uzyskiwane przez osoby zatrudnione.

W zakresie infrastruktury drogowej badani wskazywali na złą jakość dróg w obszarach wiejskich, brak parkingów. Według ankietowanych problemem powiatu jest także zła sytuacja mieszkaniowa i materialna, szczególnie młodych rodzin.

Analizując słabe strony powiatu, respondenci wspominali także o braku ośrodków kultury oraz miejsc, w których młodzież mogłaby atrakcyjnie spędzić czas wolny, a także niewystarczającej liczby terenów rekreacyjnych, basenów czy sztucznych kąpielisk.

Ankietowani jako słabą stronę swojego powiatu wskazywali ogólnie niski poziom życia jego mieszkańców, częste migracje na zewnątrz powiatu oraz problem starzenia się społeczeństwa. Według licznego grona problemem jest też słaba opieka medyczna oraz niezwykle słaby dostęp do lekarzy specjalistów.

W badaniu respondenci wskazali również na zmiany, jakie ich zdaniem winny zostać dokonane, aby jakość życia mieszkańców uległa poprawie. Najczęściej wspominali o pilnej potrzebie zmniejszenia bezrobocia, m.in. poprzez tworzenie nowych miejsc pracy i dogodnych warunków dla potencjalnych inwestorów. Uznali również, że należy unowocześnić infrastrukturę komunikacyjną, zwiększyć liczbę miejsc parkingowych oraz likwidować architektoniczne bariery dla osób niepełnosprawnych.

Należy ułatwić dostęp do ośrodków oświatowo-wychowawczych, aby wyrównać szanse edukacyjne dzieci i młodzieży.

W kolejnym pytaniu poproszono badanych o wskazanie problemów, które najczęściej dotykają mieszkańców powiatu. Szczegóły w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 1. Problemy najczęściej dotykające mieszkańców powiatu

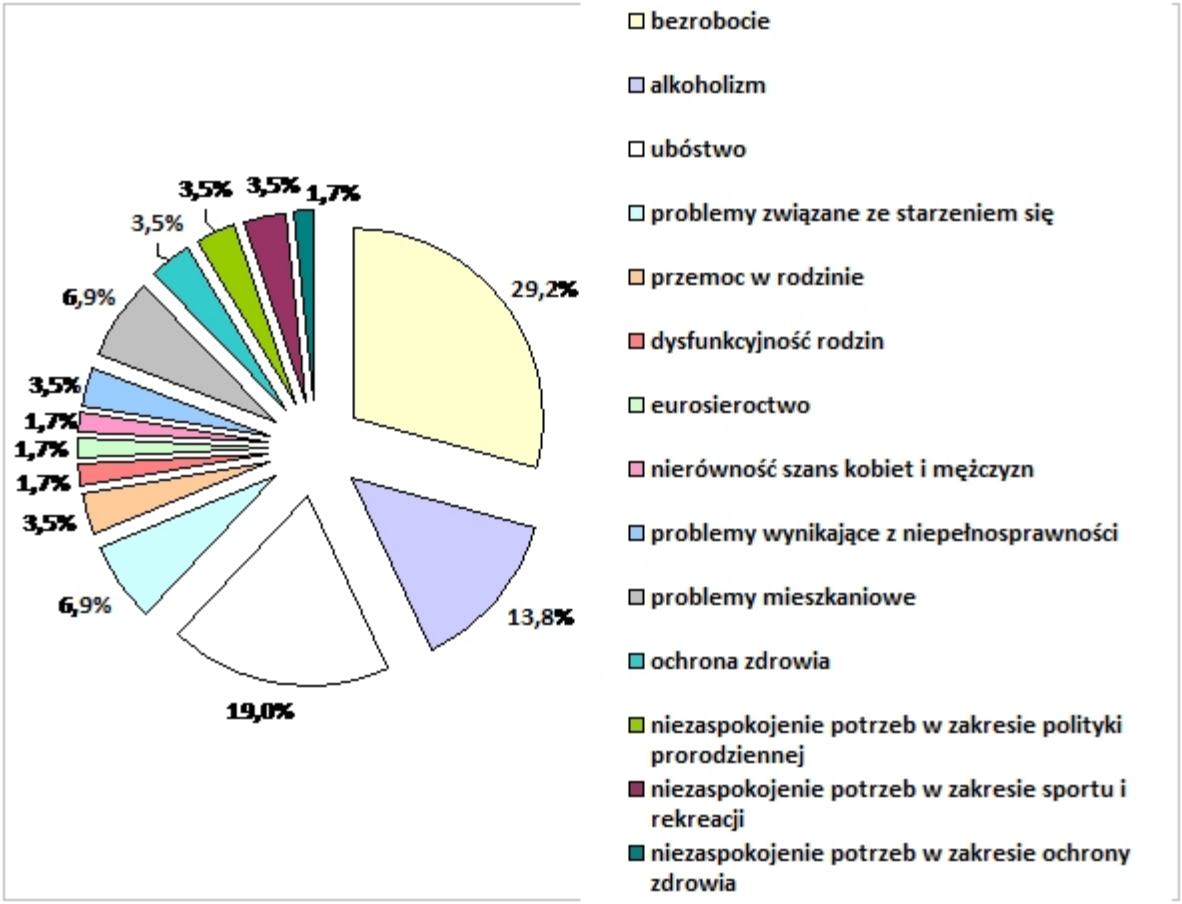

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Do problemów, które najczęściej dotykają mieszkańców powiatu, respondenci zaliczyli bezrobocie (29,2%), ubóstwo (19%) oraz alkoholizm (13,8%). Prawie wszyscy spodziewają się intensyfikacji problemu w najbliższej przyszłości.

Ważkim problemem w środowisku lokalnym jest także starzenie się społeczeństwa (6,9%) i problemy mieszkaniowe (6,9%), zwłaszcza w przypadku młodych ludzi. W dalszej kolejności respondenci wymienili m.in. problemy z ochroną zdrowia (3,5%), problem przemocy w rodzinie (3,5%), problemy wynikające z niepełnosprawności (3,5%), niezaspokajanie potrzeb w zakresie polityki prorodzinnej oraz sportu i rekreacji (po 3,5%), a także dysfunkcyjność rodzin, eurosieroctwo, nierówność szans kobiet i mężczyzn oraz niezaspokajanie potrzeb w zakresie ochrony zdrowia (po 1,7%).

Odpowiadając na następne pytanie, ankietowani podali kategorie osób i grup, które najbardziej odczuwają skutki problemów społecznych występujących w powiecie.

Uzyskane odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres 2. Kategorie osób i grup najbardziej odczuwających skutki problemów społecznych występujących w powiecie

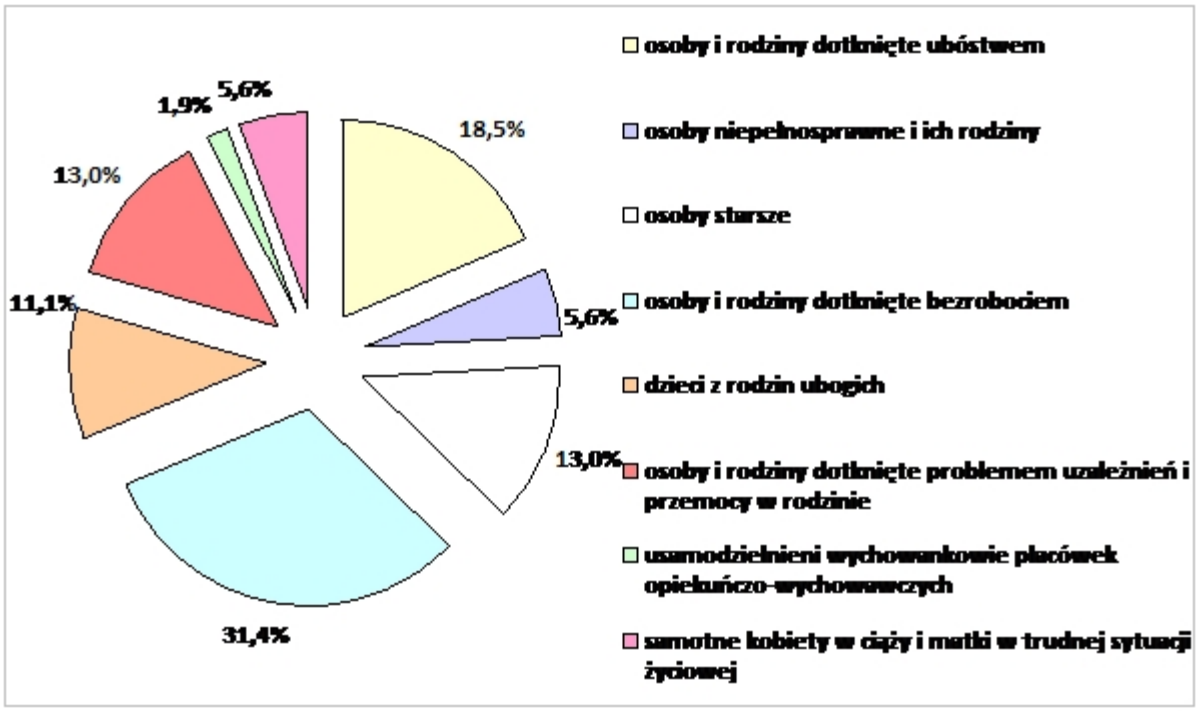

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Najwięcej badanych stwierdziło, że grupą, która najbardziej odczuwa skutki problemów społecznych w powiecie, są osoby i rodziny dotknięte bezrobociem (31,4%). W dalszej kolejności ankietowani dostrzegli sytuację osób i rodzin dotkniętych ubóstwem (18,5%). 13% respondentów wskazywało na osoby starsze i tyle samo na osoby i rodziny dotknięte problemem uzależnień i przemocy w rodzinie. Ankietowani wskazywali także na dzieci z rodzin ubogich (11,1%), osoby niepełnosprawne i ich rodziny (5,6%) oraz samotne kobiety w ciąży i matki w trudnej sytuacji życiowej (5,6%). Dostrzeżono również grupę usamodzielnionych wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych (1,9%).

Największe trudności w funkcjonowaniu rodzin w powiecie

W trakcie badań ankietowani wypowiedzieli się również na temat największych trudności w funkcjonowaniu rodzin. Zdecydowana większość odpowiedzi wskazywała na bezrobocie jako zjawisko dominujące. Wśród częściej udzielanych odpowiedzi pojawiały się także: ubóstwo rodzin oraz niskie zarobki i złe warunki mieszkaniowe. Według badanych przeszkody w prawidłowym funkcjonowaniu rodzin stanowią także

dotykające mieszkańców patologie społeczne, wśród nich najczęściej wymieniane uzależnienia i przemoc w rodzinie. I tym razem respondenci zauważyli problemy wynikające z rozłąki rodzin w związku z poszukiwaniem i podejmowaniem pracy za granicą. Ponadto zwrócili uwagę na problemy opiekuńczo-wychowawcze, utrudniony dostęp do wsparcia specjalistycznego oraz brak perspektyw w znalezieniu dobrej pracy.

Bariery i problemy, które ograniczają możliwości prawidłowego funkcjonowania dzieci i młodzieży w powiecie

W kolejnym pytaniu poproszono badanych o wskazanie barier i problemów, które w sposób najistotniejszy ograniczają możliwości prawidłowego funkcjonowania dzieci i młodzieży w powiecie. W odpowiedziach ankietowani najczęściej wymieniali ograniczony dostęp do alternatywnych form spędzania czasu wolnego, w tym do zajęć pozalekcyjnych, świetlic, obiektów sportowo-rekreacyjnych, dóbr kultury. Wspominali o problemach, z którymi zmagają się rodziny, a które rzutują na sytuację dziecka, tj. o ubóstwie, bezrobociu, dysfunkcjach opiekuńczo-wychowawczych, alkoholizmie, przemocy w rodzinie. Podnosili również problem uzależnień wśród młodzieży ze względu na łatwy dostęp do używek (narkotyki, papierosy, alkohol, dopalacze). Problemem ograniczającym w opinii mieszkańców powiatu jest też ograniczona ilość miejsc w Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej, a także nierówny dostęp do edukacji.

Co zrobić, aby skuteczniej pomagać osobom niepełnosprawnym w powiecie?

W ankiecie znalazło się również pytanie pozwalające badanym wskazać działania, jakie należałoby podjąć w powiecie w celu poprawy sytuacji osób niepełnosprawnych. Na pierwszym miejscu ankietowani wskazali, że winno to być usunięcie barier architektonicznych, a więc przystosowanie budynków, chodników, przystanków i przejść dla pieszych do specyficznych potrzeb osób niepełnosprawnych.

Skuteczna pomoc osobom niepełnosprawnym to, w opinii badanych, także więcej miejsc pracy i rozwój systemu edukacji i przygotowania zawodowego pod kątem potrzeb rynku pracy. Pomocne byłoby stworzenie Zakładów Aktywności Zawodowej dla niepełnosprawnych oraz zachęcanie pracodawców do zatrudniania takich osób. Właściwa pomoc osobom niepełnosprawnym, jak wynika z ankiety, to również łatwiejszy dostęp do lekarzy specjalistów, rehabilitacji i terapii.

Pojedyncze wskazania dotyczyły prawa do bezpłatnego leczenia i rehabilitacji, zapewnienia dostępu do pomocy prawnej, stworzenia placówek wsparcia i warsztatów terapii w każdej gminie. Wspomniano także o potrzebie zmiany świadomości i nastawienia mieszkańców w kierunku tolerancji wobec innych.

Instytucje i organizacje działające w powiecie, które mogą przyczynić się do zniwelowania lokalnych problemów społecznych

W następnym pytaniu poproszono ankietowanych o podanie instytucji i organizacji działających w powiecie, które mogą w największym stopniu przyczynić się do zniwelowania lokalnych problemów społecznych. Wśród nich badani najczęściej wskazywali: Ośrodki Pomocy Społecznej, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowy Urząd Pracy, Starostwo Powiatowe i urzędy gmin, placówki oświatowo-wychowawcze i kulturalne, biblioteki, gminne świetlice i punkty konsultacyjne, Poradnie Psychologiczno-Pedagogiczne, organizacje pozarządowe. Ponadto respondenci podkreślali znaczenie policji, ośrodków zdrowia, kościoła, klubów sportowych oraz różnorodnych fundacji i stowarzyszeń, działających m.in. na rzecz osób niepełnosprawnych i uzależnionych.

Na czym powinny się skupić instytucje i organizacje działające w powiecie?

Niejako w uzupełnieniu poprzedniego pytania, w kolejnym ankietowani wskazywali najistotniejsze pola działania instytucji i organizacji funkcjonujących w powiecie. W opinii badanych powinny się one skupić przede wszystkim na społecznej ochronie rodzin najuboższych (i pochodzących z nich dzieci; w ich przypadku najczęściej podkreślano potrzebę zwiększenia dostępu do alternatywnych form spędzania czasu wolnego), aktywizacji osób bezrobotnych oraz dostosowaniu kierunków kształcenia do potrzeb runku pracy. Ważną płaszczyzną działalności instytucji i organizacji powinna być również pomoc osobom niepełnosprawnym (tak w zakresie rehabilitacji społecznej, jak i zawodowej) oraz starszym.

Zdaniem respondentów szczególną uwagę należy zarazem zwrócić na wsparcie rodzin zmagającymi się na co dzień z dysfunkcjami opiekuńczo-wychowawczymi oraz różnego rodzaju patologiami (np. alkoholizmem i przemocą domową). Nie należy również zapominać o pobudzaniu środowisk o niskim statusie społecznym, które są zagrożone wykluczeniem społecznym. W opinii badanych należy dołożyć wszelkich starań, by pomoc udzielana powyższym grupom (np. w formie pracy socjalnej, wsparcia finansowego, rzeczowego czy specjalistycznego), miała charakter interdyscyplinarny i skoordynowany.

Wskazując pola działalności instytucji i organizacji w powiecie, respondenci podkreślali również konieczność powiększania zasobów mieszkaniowych, likwidowania barier komunikacyjnych, rozszerzenia poradnictwa psychologicznego i prawnego.

Możliwość przyczynienia się instytucji i organizacji w powiecie do zmniejszenia skali lokalnych problemów społecznych

W ostatniej części ankiety respondenci wskazywali, w jaki sposób instytucja lub organizacja, którą reprezentują, może przyczynić się do zmniejszenia skali lokalnych problemów

społecznych. Ankietowani najczęściej deklarowali możliwość podejmowania działań zmierzających do lepszego rozpoznania potrzeb lokalnej społeczności, w tym także dzieci i młodzieży, organizowania im dostępu do alternatywnych form spędzania czasu wolnego. Widzieli jednocześnie konieczność aktywizacji zawodowej osób dotkniętych bezrobociem, organizowania wszelkiego rodzaju kursów i szkoleń.

Badani wyrażali również gotowość prowadzenia pracy socjalnej, pedagogizacji rodziców, udzielania potrzebującym wsparcia finansowego, rzeczowego (w tym w formie dożywiania), świadczenia im usług opiekuńczych. Ponadto oferowali pomoc w uzyskaniu wsparcia specjalistycznego (psychologa, prawnika, terapeuty) oraz zgłaszali chęć opracowywania i realizowania projektów socjalnych (m.in. przy wykorzystaniu środków finansowych pozyskanych z zewnątrz), programów profilaktycznych oraz podejmowania współpracy z przedstawicielami innych instytucji i organizacji.

17. SEKTOR POZARZĄDOWY

Organizacje pozarządowe są przejawem społeczeństwa obywatelskiego, jedną z form aktywności społecznej. Odgrywają ważną rolę nie tylko w konsolidacji lokalnej społeczności, organizacyjnym wzmacnianiu władz lokalnych, lecz również zwiększają szanse rozwoju małych i średnich miejscowości. Dobrze zorganizowane środowisko może sprzyjać aktywizowaniu nie tylko pojedynczych osób i marginalizowanych grup społecznych, ale ich lokalnego otoczenia, sprzyja budowaniu samowystarczalności społeczności lokalnych poprzez uruchomienie i wykorzystanie jej zasobów.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Radomsku w szczególności współpracuje z następującymi jednostkami: Stowarzyszenie Pomocy „Przebudzenie", Centrum Pomocy Bliźniemu Monar – Markot, Chrześcijańskie Stowarzyszenie Dobroczynne, Polski Związek Głuchych Oddział Łódzki Koło Terenowe w Radomsku, Radomszczański Klub Amazonek, Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów Oddział Rejonowy w Radomsku, Stowarzyszenie na Rzecz Osób Niepełnosprawnych „PARTNERSTWO", TPD Koło Pomocy Dzieciom i Młodzieży Niepełnosprawnej Ruchowo, Polski Związek Niewidomych, Stowarzyszenie Rodziców i Opiekunów Osób Niepełnosprawnych „KONICZYNKA".

Kolejna tabela przedstawia dane szczegółowe na temat sektora pozarządowego funkcjonującego w gminach powiatu.

Tabela 39. Organizacje pozarządowe w powiecie radomszczańskim.

lp.	nazwa i adres organizacji	zakres działań organizacji	kategoria klienta
Gmina Dobryszyce			
1.	Stowarzyszenie	Integracja i aktywizacja społeczności	Mieszkańcy

	„Wspólne Życie” ul. Wolności 17 Dobryszyce	lokalnej	gminy Dobryszyce
2.	UKS „Orzeł” ul. Leśna 1 Dobryszyce	Kultura fizyczna i sport	Mieszkańcy gminy Dobryszyce, uczniowie szkół
3.	LKS Dobryszyce ul. Szkolna 4 Dobryszyce	Kultura fizyczna i sport	Mieszkańcy gminy Dobryszyce, uczniowie szkół
		Gmina Gidle	
1.	Stowarzyszenie Centrum Pomocy Panaceum w Radomsku, Regionalny Ośrodek w Grabach Graby 14 97-550 Gidle	Do działań statutowych Stowarzyszenia należy przeciwdziałanie oraz ograniczenie patologii społecznej. Celami statutowymi są również wdrażanie i wypracowanie skutecznych metod zapobiegania rozprzestrzeniania się choroby alkoholowej oraz pomoc i edukacja mająca na celu niedopuszczanie do używania innych środków odurzających. Konsekwencją tej działalności jest pomoc w powrocie do społeczeństwa osobom, które zaprzestały używania alkoholu, przystąpiły do programu wychodzenia z bezdomności, czynnie uczestniczących w zajęciach terapeutycznych. Stowarzyszenie upowszechnia również wiedzę o społecznych i psychologicznych kosztach i skutkach uzależnień.	Bezdomni, uzależnieni
2.	Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Stęszów Stęszów 69a 97-540 Gidle	Stowarzyszenie prowadzące działalność na rzecz rozwoju wsi.	Mieszkańcy wsi, gminy
3.	Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów Oddział Rejonowy z siedzibą w Kłomnicach Koło w Ciężkowicach Ciężkowice 36	Integracja emerytów, rencistów i inwalidów.	Mieszkańcy gminy
4.	Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów Oddział Rejonowy z siedzibą w Kłomnicach Koło w Pławnie Pławno ul. Częstochowska 17a 97-540 Gidle	Integracja emerytów, rencistów i inwalidów.	Mieszkańcy gminy
5.	Polski Związek Wędkarski	Wędkarstwo.	Mieszkańcy gminy

	Koło w Pławnie Pławno ul. Wolności 2 97-540 Gidle		
6.	Ludowy Klub Sportowy „Vis” Gidle ul. Częstochowska 49 Pławno	Kultura fizyczna i sport.	Mieszkańcy gminy
7.	Ludowy Klub Sportowy Warta „Carbo” Pławno Pławno ul. Częstochowska 8 97-540 Gidle	Kultura fizyczna i sport.	Mieszkańcy gminy
8.	Sławińskie Towarzystwo Muzyczne Pławno ul. Częstochowska 1 97-540 Gidle	Kultura i muzyka.	Miłośnicy muzyki
9.	OSP w Gidlach ul. Reymonta 2 97-540 Gidle	Zapobieganie pożarom, branie udziału w akcjach ratowniczych.	Mieszkańcy gminy
10.	OSP w Pławnie Pławno ul. Częstochowska 10a 97-540 Gidle	Zapobieganie pożarom, branie udziału w akcjach ratowniczych.	Mieszkańcy gminy
11.	OSP w Ciężkowicach Ciężkowice 75 97-540 Gidle	Zapobieganie pożarom, branie udziału w akcjach ratowniczych.	Mieszkańcy gminy
12.	OSP w Gowarzowie Gowarzów 27 97-540 Gidle	Zapobieganie pożarom, branie udziału w akcjach ratowniczych.	Mieszkańcy gminy
13.	OSP w Wojnowicach Wojnowice 14 97-540 Gidle	Zapobieganie pożarom, branie udziału w akcjach ratowniczych.	Mieszkańcy gminy
Gmina Gomunice			
1.	Ludowy Uczniowski Klub Sportowy „Gomunice” ul. Piłsudskiego 12 Gomunice	- opieka i zagospodarowanie czasu pozalekcyjnego dzieci i młodzieży	Uczniowie szkół
2.	Ruch Sportowy „RUCH 1951” Chrzanowice ul. Łuckiego 45 Chrzanowice	Kultura fizyczna i sport.	Mieszkańcy gminy
3.	Uczniowski Klub Sportowy „KADET” przy Publicznym Gimnazjum Gomunice	Kultura fizyczna i sport.	Uczniowie szkół
4.	Stowarzyszenie Pomocy „Przebudzenie” Kol.Piaszczyce 1	Opieka i pomoc osobom bezdomnym	bezdomni
5.	Stowarzyszenie Sił Twórczych „Wataha” ul. Fabryczna 13 Wojciechów	Rozwój indywidualny mieszkańców gminy.	Mieszkańcy gminy

Gmina Kodrąb			
1.	Centrum Pomocy Bliźniemu Monar-Markot Klizin 18 97-512 Kodrąb	-zapewnienie posiłku i schronienia	Bezdomni, osoby uzależnione, osoby niepełnosprawne, osoby ubogie
2.	Centrum Pomocy Bliźniemu Monar-Markot Wola Malowana 22 97-512 Kodrąb	- zapewnienie posiłku i schronienia	Bezdomni, osoby uzależnione, osoby niepełnosprawne, osoby ubogie
Gmina Lgota Wielka			
1.	LZS „Start" Lgota Wielka ul. Szkolna 3 Lgota Wielka	- upowszechnianie kultury fizycznej i sportu	
2.	LZS „Piast" Krzywanice	- upowszechnianie kultury fizycznej i sportu	
3.	LZS „Viktoria" Woźniki Woźniki 60	- upowszechnianie kultury fizycznej i sportu	
4.	Stowarzyszenie Rozwoju Wsi „Nasza Krępa" Krępa 23	- działalność na rzecz mieszkańców	Mieszkańcy gminy
5.	Stowarzyszenie Integracji Społecznej „Razem" – Kolonia Lgota		Mieszkańcy gminy
6.	Koło Gospodyń Wiejskich „Stokrotka" w Wiewiórowie		Społeczność lokalna
7.	Koło Gospodyń Wiejskich „Ogniwo" w Woli Blakowej		Społeczność lokalna
Gmina Przedbórz			
1.	Stowarzyszenie Przyjaciół Ziemi Przedborskiej ul. Mostowa 37b 97-570 Przedbórz	- działalność publiczna na rzecz rozwoju Gminy Przedbórz i poprawy warunków życia osób ją zamieszkujących	Społeczność lokalna gminy
2.	Towarzystwo Miłośników Przedborza ul. Rynek 15 97-570 Przedbórz	- upowszechnianie wiedzy o historii i tradycjach Przedborza i regionu - współudział w procesie patriotycznego wychowania młodzieży oraz popieranie rozwoju kultury i aktywnego wypoczynku - upowszechnianie wiedzy o mieście - organizowanie uroczystości o charakterze poznawczo-kulturowym	Społeczność lokalna gminy

		- współpraca z organami administracji rządowej i samorządowej	
Gmina Radomsko			
1.	Ludowy Klub Sportowy „Kietlin” ul. Szkolna 14 Kielin	Kultura fizyczna i sport.	Mieszkańcy gminy
2.	Ludowy Uczniowski Klub Sportowy „Strzałków” ul. Kolumba 2 Strzałków	Kultura fizyczna i sport.	Uczniowie PZSG
3.	Stowarzyszenie Kobiet Kietlina ul. Południowa 78 Kielin		Mieszkanki sołectwa Kietlin
4.	Stowarzyszenie „Przyjaciół Publicznego Zespołu Szkolno-Gimnazjalnego w Dziepółci” Dziepółć 97		Mieszkańcy sołectwa Dziepółć
5.	OSP w Dąbrówce Dąbrówka 12a	Zapobieganie pożarom, branie udziału w akcjach ratunkowych.	Mieszkańcy sołectwa Dąbrówka
6.	OSP w Dziepółci	Zapobieganie pożarom, branie udziału w akcjach ratunkowych.	Mieszkańcy sołectwa Dziepółć
7.	OSP w Kietlinie ul. Radomszczańska 63 Kielin	Zapobieganie pożarom, branie udziału w akcjach ratunkowych.	Mieszkańcy sołectwa Kietlin
8.	OSP w Płoszowie ul. Radomszczańska 40 Płoszów	Zapobieganie pożarom, branie udziału w akcjach ratunkowych.	Mieszkańcy sołectwa Płoszów
9.	OSP w Strzałkowie ul. Kopernika 69b Strzałków	Zapobieganie pożarom, branie udziału w akcjach ratunkowych.	Mieszkańcy sołectwa Strzałków
10.	OSP w Szczepocicach Rządowych Szczepocice Rządowe 11b	Zapobieganie pożarom, branie udziału w akcjach ratunkowych.	Mieszkańcy sołectwa Szczepocice Rządowe
11.	Stowarzyszenie Rozwoju Lokalnego „Nasze Miejsce” w Szczepocicach		Mieszkańcy sołectwa Szczepocice
12.	Koło Gospodyń Wiejskich ul. Kopernika 69a Strzałków	Koło zrzeszające mieszkanki gminy.	Mieszkańcy Gminy Radomsko
13.	Koło Gospodyń Wiejskich Dziepółć 97	Koło zrzeszające mieszkanki gminy.	Mieszkańcy Gminy Radomsko
Gmina Wielgomłyny			
1.	Stowarzyszenie	Włączanie seniorów do życia społecznego	Seniorzy i ich

	Emerytów i Rencistów „Zawsze razem” ul. Rynek 1 97-525 Wielgomłyny	gminy, integracja międzypokoleniowa, zachowanie lokalnej tradycji	rodziny
		Gmina Żytno	
1.	Stowarzyszenie na rzecz rozwoju Gminy Żytno Maluszyn ul. Wolności 50 97-532 Żytno	Upowszechnianie historii i dorobku Gminy Żytno, a także przyczynianie się do wszechstronnego rozwoju człowieka oraz wspieranie organizacyjne i rzeczowe osób fizycznych i jednostek organizacyjnych, które podejmują takie działania	Mieszkańcy gminy.
2.	Stowarzyszenie Klub Sportowy „Victoria” ul. Krótka 4 97-532 Żytno	Rozwój fizyczny i sport.	Mieszkańcy gminy.
3.	Stowarzyszenie Zagroda Grodzisko Grodzisko 44 97-532 Żytno		
4.	Stowarzyszenie Jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych Żytno. Mała Więś, Rogaczówek, Silnica, Maluszyn, Pągów, Borzykowa, Grodzisko, Borzykówka, Łazów	Zapobieganie pożarom, branie udziału w akcjach ratowniczych, integracja oddziałów Ochotniczych Straży Pożarnych w gminie.	Mieszkańcy gminy
		Miasto Radomsko	
1.	Abstynencki Klub Wzajemnej Pomocy – SZANSA ul. Jagiellońska 16 97-500 Radomsko	- nawiązywanie i utrzymywanie więzi pomiędzy ludźmi uzależnionymi od alkoholu, leczącymi się i pragnącymi pozostać w trwałej abstynencji - przyciągnięcie do pracy w ramach działalności Klubu wszystkich (również nie dotkniętych chorobą alkoholową), którzy są zdecydowani pomagać innym - oddziaływanie swoim przykładem oraz doświadczeniami na tę część społeczeństwa, która nie uświadomiła sobie niebezpieczeństwa idącego w parze z alkoholizmem -propagowanie wśród młodzieży i innych grup społecznych spędzania czasu wolnego i rozrywki bez alkoholu	Osoby uzależnione
2.	Chrześcijańskie Stowarzyszenie Dobroczynne ul. Kopiec 17 97-500 Radomsko	- praca z ludźmi bezdomnymi, przeciwdziałanie patologiom społecznym oraz pracę z osobami niepełnosprawnymi - prowadzenie Warsztatów Terapii Zajęciowej, składających się z pięciu pracowni , gdzie swój czas wolny spędza 25 osób niepełnosprawnych . Stowarzyszenie regularnie wydaje także osobom biednym i potrzebującym	Osoby bezdomne, niepełnosprawne

		żywność (prawie codziennie) i odzież (raz w tygodniu). Punkt wydawania odzieży to wynik ścisłej współpracy ChSD z misją New Life Mission z Norwegii, skąd pochodzą także przekazane w darze Szpitalowi Powiatowemu w Radomsku ręczniki i pościel - Stowarzyszenie prowadzi również noclegownię dla bezdomnych, gdzie przebywa około 13 osób, które włączane są w prace na rzecz Stowarzyszenia i biorą udział w zajęciach mających na celu reintegrację socjalną, zawodową i społeczną. Dwa razy w tygodniu działa świetlica, w której wesoło bawi się i rozwija swoje talenty plastyczne grupa około 25 dzieci. Ważnym elementem działalności Stowarzyszenia jest Punkt Konsultacyjny dla Osób Uzależnionych i ich rodzin (tzw. Grupa Wsparcia)	
3.	Fundacja Inicjatyw Kulturalnych ul. Przedborska 2 97-500 Radomsko	- fundacja wspiera wiele inicjatyw kulturalnych, prowadzi działalność wydawniczą. Jest również fundatorem stypendiów uzdolnionej artystycznie młodzieży. Na swoim koncie ma kilka zrealizowanych programów edukacyjnych (PHARE), szereg wystaw artystycznych, koncertów i festiwali	Dzieci i młodzież
4.	Klub Abstynencki MOŻNA INACZEJ ul. Wyszyńskiego 27 97-500 Radomsko	- celem Stowarzyszenia jest krzewienie trzeźwości i abstynencji jako niezbędnego warunku moralnego i materialnego dobra.	Anonimowi alkoholicy, osoby współuzależnione, dorosłe dzieci alkoholików
5.	Polski Czerwony Krzyż Zarząd Rejonowy w Radomsku ul. Przedborska 39 97-500 Radomsko	- wydawanie żywności i odzieży	Osoby ubogie, bezdomne
6.	Polski Związek Głuchych Oddział Łódzki Koło Terenowe w Radomsku ul. Wyszyńskiego 27 97-500 Radomsko	- celem działalności Koła jest wsparcie osób niesłyszących, propagowanie problemów ochrony słuchu, prowadzenie rehabilitacji społecznej, kursów aktywizujących i imprez integracyjnych dla osób niesłyszących oraz organizacja kursów języka migowego	Osoby głuche i niedosłyszące
7.	Radomszczański Klub Amazonek Przedborska 39/41 97-500 Radomsko	- celem działania Klubu Amazonek jest reprezentowanie interesów kobiet po leczeniu raka piersi i innych schorzeń onkologicznych oraz pełna rehabilitacja psychofizyczna. Klub Amazonek realizuje swoje cele poprzez: prowadzenie telefonu zaufania – dla wszystkich potrzebujących rady, wsparcia i pomocy w radzeniu sobie z chorobą onkologiczną	Kobiety po leczeniu raka piersi i innych schorzeń onkologicznych

		- wzajemne wspieranie się w trudnej sytuacji życiowej w jakiej postawiła nas choroba - organizacja prelekcji o tematyce współczesnego leczenia raka i rehabilitacji - propagowanie i organizowanie zajęć rehabilitacyjnych dla niepełnosprawnych członkiń klubu - przygotowywanie się do roli „ochotniczek", aby służyć pomocą kobietom, które znajdują się w analogicznej sytuacji - działalność związana z potrzebami zdrowotnymi członkiń np. zaopatrzenie rehabilitacyjne, sanatoria, turnusy rehabilitacyjne itp. - działania integrujące środowisko kobiet po leczeniu nowotworów złośliwych w tym szczególnie raka piersi - zaznajamianie społeczeństwa z problematyką kobiet po leczeniu nowotworów złośliwych w tym raka piersi, oraz możliwościami ich powrotu do normalnego życia - przedstawianie problemów kobiet z rakiem piersi i innych instytucjom odpowiedzialnym za organizację zdrowia publicznego -organizowanie prelekcji z udziałem lekarzy onkologów w szkołach ponadgimnazjalnych - organizowanie i współorganizowanie badań profilaktycznych kobiet z grupy ryzyka	
8.	Stowarzyszenie Młode Radomsko ul. 11 Listopada 27d 97-500 Radomsko	- stowarzyszenie zrzeszające młodych ludzi z miasta i okolic	Dzieci i młodzież
9.	Stowarzyszenie na Rzecz Osób Niepełnosprawnych – BYĆ RAZEM ul. Wyszyńskiego 89/89 97-500 Radomsko	- udzielanie pomocy niepełnosprawnym, kształtowanie postawy humanitarnej społeczeństwa w stosunku do osób niepełnosprawnych, integrację dzieci i młodzieży niepełnosprawnej ze środowiskiem rówieśników, integrację dorosłych ze społeczeństwem	Osoby niepełnosprawne
10.	Stowarzyszenie na Rzecz Osób Niepełnosprawnych – Partnerstwo ul. Tysiąclecia 5 97-500 Radomsko	- organizacja zajmuje się działalnością informacyjną i doradztwem dla osób niepełnosprawnych (programy celowe PFRON, świadczenia socjalne, sprzęt rehabilitacyjny, leczenie, rehabilitacja, adaptacja mieszkań, turnusy rehabilitacyjne); oferuje także pomoc przy poprawnym napisaniu podania,	Osoby niepełnosprawne

		wniosku lub skargi. Stowarzyszenie, w oparciu o dostępne źródła informacji i doświadczenie, zapewnia osobom niepełnosprawnym pełną informację o przysługujących niepełnosprawnej społeczności prawach i uprawnieniach. Każda osoba korzystająca z pomocy stowarzyszenia ma także możliwość otrzymania wsparcia emocjonalnego	
11.	Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Koło Pomocy Dzieciom i Młodzieży Niepełnosprawnej Ruchowo w Radomsku ul. Tysiąclecia 5 97-500 Radomsko	- celem towarzystwa jest troska o jakość warunków życia dziecka	Dzieci niepełnosprawne ruchowo
12.	Związek Harcerstwa Polskiego Komenda Hufca w Radomsku ul. Bugaj 3 97-500 Radomsko	- Hufiec ZHP Radomsko zrzesza prawie 800 zuchów, harcerzy i instruktorów z terenu miasta Radomska i okolicznych miejscowości. Poprzez doświadczonych instruktorów Hufiec wprowadza programy skierowane zarówno do poszczególnych grup - drużyn - jak i pojedynczych osób. Są to programy w zakresie wychowania fizycznego, sportowego, turystyki, wychowania ekologicznego, wychowania w tolerancji i pokoju, edukacji artystycznej i kulturalnej. Hufiec bierze czynny udział w życiu miasta, realizuje również zadania programowe przygotowywane przez Chorągiew Łódzką oraz Główną Kwaterę ZHP	Dzieci i młodzież
13.	Polski Związek Niewidomych Zarząd Koła Terenowego Radomsko ul. Przedborska 39	-działania na rzecz osób niewidomych poprzez organizowanie szkoleń dla dzieci, młodzieży i dorosłych	Osoby niewidome i słabo widzące
14.	Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów Zarząd Rejonowy ul. Wyszyńskiego 27 Radomsko	- związek zrzesza emerytów , rencistów i inwalidów w celu poprawienia ich warunków socjalno-bytowych oraz uczestnictwa w życiu społecznym, organizowanie życia kulturalnego, organizowanie ich interesów wobec organów władzy i administracji publicznej, samorządowej oraz popularyzowania ich wśród społeczeństwa	Emeryci, renciści i inwalidzi
15.	Katolickie Stowarzyszenie Civitas Christiana ul. Targowa 12b 6 97-500 Radomsko	Przygotowanie katolików świeckich do służby Kościołowi i Narodowi, w sferze kultury, edukacji, rodziny, pracy oraz samorządności.	Mieszkańcy gminy
16.	Polskie Towarzystwo		Mieszkańcy

	Historyczne Oddział w Radomsku ul. Narutowicza 1 97-500 Radomsko		gminy
17.	Polskie Towarzystwo Numizmatyczne, Oddział im. Leszka Czarnego w Radomsku ul. Brzeźnicka 5 97-500 Radomsko	Zrzesza pasjonatów - numizmatów.	Mieszkańcy gminy
18.	Radomszczański Klub Kolekcjonerów ul. Leszka Czarnego 14/70 97-500 Radomsko		Mieszkańcy gminy
19.	Stowarzyszenie Literackie PONAD ul. Piastowska 6 97-500 Radomsko		Mieszkańcy gminy
20.	Stowarzyszenie Miejski Teatr Źródło ul. Brzeźnicka 5 97-500 Radomsko	Kultura i sztuka.	Mieszkańcy gminy
21.	Stowarzyszenie Muzyki Chóralnej Cantabile ul. Gazowa 26/2 97-500 Radomsko	Kultura i muzyka.	Mieszkańcy gminy
22.	Stowarzyszenie Ziemi Radomszczańskiej „Regina” ul. Św.Jadwigi Królowej 93 97-500 Radomsko		Mieszkańcy gminy
23.	Towarzystwo Fotograficzne im.Edmunda Osterloffa w Radomsku ul. Brzeźnicka 5 97-500 Radomsko	Kultura i sztuka.	Mieszkańcy gminy
24.	Towarzystwo Opieki nad Zabytkami o/Radomsko Ul.Jagiellońska 21/20 97-500 Radomsko	Ochrona zabytków, działania na rzecz ochrony zabytków na terenie powiatu.	
25.	Towarzystwo Patriotyczne ul. Reymonta 22 97-500 Radomsko	Wspieranie i pobudzanie postaw patriotycznych w społecznościach powiatu.	Mieszkańcy gminy
26.	Towarzystwo Przyjaciół Muzeum w Radomsku ul. Narutowicza 1 97-500 Radomsko	Kultura i sztuka.	Mieszkańcy gminy
27.	Towarzystwo Śpiewacze im.St.Moniuszki	Kultura i muzyka.	Mieszkańcy gminy

	ul. Brzeźnicka 5 97-500 Radomsko		
28.	Akademia Karate KYOKUSHIN w Radomsku ul. Reymonta 33/12 97-500 Radomsko	Kultura fizyczna i sport.	Mieszkańcy gminy
29.	Klub Sportowy STAL ul. Spokojna 24 97-500 Radomsko	Kultura fizyczna i sport.	Mieszkańcy gminy
30.	Klub Sportowy TYTANI Radomsko ul. Starowiejska 25/1 97-500 Radomsko	Kultura fizyczna i sport.	Mieszkańcy gminy
31.	Międzyszkolny Klub Sportowy „Junak” ul. Piłsudskiego 4 97-500 Radomsko	Kultura fizyczna i sport.	Mieszkańcy gminy
32.	Międzyszkolny Uczniowski Klub Sportowy „Szóstka” ul. Św. Jadwigi Królowej 20 97-500 Radomsko	Kultura fizyczna i sport.	
33.	Okręgowy Klub Strzelectwa Sportowego 10-ka ul. Kościuszki 3 97-500 Radomsko	Kultura fizyczna i sport.	Mieszkańcy gminy
34.	Szkolny Związek Sportowy ul. Piłsudskiego 22 97-500 Radomsko	Kultura fizyczna i sport.	Mieszkańcy gminy
35.	Uczniowski Klub Sportowy „Dziesiątka” ul. Kornela Makuszyńskiego 97-500 Radomsko	Kultura fizyczna i sport.	Młodzież i dzieci
36.	Radomszczański Kolektyw Sportowy Uczniowskiego Klubu Sportowego ZSP nr 1 Mechanik ul. Brzeźnicka 20 97-500 Radomsko	Kultura fizyczna i sport.	Młodzież i dzieci
37.	Uczniowski Klub Sportowy „Młode Wilki Radomsko” ul. M. Reja 81 97-500 Radomsko	Kultura fizyczna i sport.	Młodzież i dzieci
38.	Uczniowski Klub Sportowy RAP Radomsko	Kultura fizyczna i sport.	Młodzież i dzieci

	ul. Św. Jadwigi Królowej 16/14 97-500 Radomsko		
39.	Uczniowski Klub Sportowy Wiking ul. Św. Jadwigi Królowej 20 97-500 Radomsko	Kultura fizyczna i sport.	Młodzież i dzieci
40.	Uczniowski Miejski Ludowy Klub Sportowy „Radomsko” ul. Kościuszki 3 97-500 Radomsko	Kultura fizyczna i sport.	Młodzież i dzieci
41.	Zapaśniczy Klub Sportowy „Radomsko” ul. Kościuszki 3 97-500 Radomsko	Kultura fizyczna i sport.	Mieszkańcy gminy
42.	Klub Szermierczy „Zawisza Czarny” ul. Włościańska 8-12 97-500 Radomsko	Kultura fizyczna i sport.	Mieszkańcy gminy
43.	Radomszczańska Szkoła Boksu NOKAUT ul. Prymasa Wyszyńskiego 23 97-500 Radomsko	Kultura fizyczna i sport.	Mieszkańcy gminy
44.	Fundacja Aktywne Centrum Edukacji Uniwersytet Otwarty dla Każdego ul. Targowa 12c/24 97-500 Radomsko	Rozwój zainteresowań, rozwijanie wiedzy i umiejętności społeczności gminy.	Mieszkańcy gminy
45.	Radomszczański Uniwersytet Trzeciego Wieku „Wiem Więcej” ul. Słowackiego 37 97-500 Radomsko	Wspieranie i rozwój zainteresowań, poszerzanie wiedzy, aktywizacja osób starszych w gminie.	Osoby starsze w gminie
46.	Centrum Integracji Młodzieży Radomsko ul. Ładna 31 97-500 Radomsko	Integracja, wspieranie, rozwój, pomoc młodym w gminie	Młodzież w gminie
47.	Harcerski Klub Żeglarski w Radomsku ul. Bugaj 3 97-500 Radomsko	Kultura fizyczna i sport	Mieszkańcy gminy
48.	Oddział Stowarzyszenia Parafia im. Jana Pawła II ul. Narutowicza 1 97-500 Radomsko		
49.	Caritas Archidiecezji Częstochowskiej, Oddział w Radomsku ul. Narutowicza 1 97-500 Radomsko	Wspieranie najbardziej potrzebujących w powiecie.	

50.	Stowarzyszenie Centrum Pomocy PANACEUM ul. Sucharskiego 87A 97-500 Radomsko	Do działań statutowych Stowarzyszenia należy przeciwdziałanie oraz ograniczenie patologii społecznej. Celami statutowymi są również wdrażanie i wypracowanie skutecznych metod zapobiegania rozprzestrzeniania się choroby alkoholowej oraz pomoc i edukacja mająca na celu niedopuszczanie do używania innych środków odurzających. Konsekwencją tej działalności jest pomoc w powrocie do społeczeństwa osobom, które zaprzestały używania alkoholu, przystąpiły do programu wychodzenia z bezdomności, czynnie uczestniczących w zajęciach terapeutycznych. Stowarzyszenie upowszechnia również wiedzę o społecznych i psychologicznych kosztach i skutkach uzależnień.	Osoby i rodziny dotknięte patologią społeczną, w tym problemami uzależnień i przemocy w rodzinie, osoby bezdomne.
51.	Fundacja „Promień Radości” ul. Dobryszycka 17 97-500 Radomsko		
52.	Stowarzyszenie Rodziców i Opiekunów Osób Niepełnosprawnych „Koniczynka” Radomsko	Wspieranie i integracja rodziców i opiekunów osób niepełnosprawnych.	Osoby niepełnosprawne i ich rodziny.
53.	Stowarzyszenie Rodzina Katyńska Ziemi Piotrkowskiej ul. Szkolna 4 97-500 Radomsko	Wspieranie, integracja, działania na rzecz rodzin katyńskich.	Rodziny Katyńskie
54.	Stowarzyszenie Szarych Szeregów o/Radomsko ul. Prymasa Wyszyńskiego 27 97-500 Radomsko		
55.	Związek byłych Więźniów Politycznych, Hitlerowskich Więzień i Obozów Koncentracyjnych, oddział w Radomsku ul. Brzeźnicka 5 97-500 Radomsko	Działania na rzecz byłych więźniów politycznych.	Byli więźniowie polityczni i ich rodziny.
56.	Związek byłych Żołnierzy KWP o/Radomsko ul. Prymasa Wyszyńskiego 2 97-500 Radomsko	Wspieranie i działanie na rzecz byłych żołnierzy KWP.	Byli żołnierze KWP.

57.	Związek Sybiraków ul. Prymasa Wyszyńskiego 27 97-500 Radomsko	Działania na rzecz Sybiraków i ich rodzin.	Mieszkańcy gminy.
58.	Związek Inwalidów Wojennych RP ul. Prymasa Wyszyńskiego 27 97-500 Radomsko	Działania na rzecz inwalidów wojennych RP i ich rodzin.	Mieszkańcy gminy
59.	Małopolski Niezależny Związek Represjonowanych Politycznie Żołnierzy – Górników o/Radomsko ul. Piastowska 15/21 97-500 Radomsko	Działania na rzecz represjonowanych politycznie żołnierzy – górników.	Mieszkańcy gminy
60.	Związek Żołnierzy Armii Krajowej ul. Prymasa Wyszyńskiego 27 97-500 Radomsko	Zrzeszanie żołnierzy Armii Krajowej i ich rodzin.	Żołnierze Armii Krajowej, mieszkańcy gminy.
61.	Stowarzyszenie Ogrodów Działkowych „Miła” ul. Miła 11 97-500 Radomsko		Mieszkańcy gminy
62.	Łódzka Wojewódzka Organizacja Ligi Obrony Kraju ul. Kościuszki 10 97-500 Radomsko		Mieszkańcy gminy
63.	Ochotnicza Straż Pożarna Ratownictwa Wodnego ul. Żeromskiego 19 97-500 Radomsko	Zapobieganie pożarom, branie udziału w akcjach ratowniczych.	Mieszkańcy gminy
64.	Powiatowe Wodne Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe w Radomsku ul. Leszka Czarnego 22 97-500 Radomsko	Branie udziału w akcjach ratowniczych.	Mieszkańcy gminy
65.	Radomszczańskie Centrum Współpracy Polsko-Niemieckiej ul. Targowa 12b/5 97-500 Radomsko		Mieszkańcy gminy
66.	Radomszczańskie Towarzystwo Opieki nad Zwierzętami ul. Sanicka 45 97-500 Radomsko	Działania na rzecz ochrony i opieki nad zwierzętami.	
67.	Radomszczański Związek Bezrobotnych	Wspieranie bezrobotnych w powiecie, działania aktywizujące.	Bezrobotni mieszkańcy

	ul. Bugaj 3 97-500 Radomsko		
68.	Regionalny Związek Pszczelarzy „Ziemi Piotrowskiej", Rejonowe Koło Pszczelarzy w Radomsku Kościerzowy 1 97-545 Gomunice	Integracja pszczelarzy na terenie powiatu.	Mieszkańcy gminy
69.	Stowarzyszenie Pokrzywdzonych w Wypadkach Drogowych – Bezpieczna Droga i Miasto w Radomsku ul. Krakowska 67 97-500 Radomsko	Wspieranie poszkodowanych, pokrzywdzonych w wypadkach drogowych.	Mieszkańcy gminy
70.	Towarzystwo Przyjaźni Polsko-Węgierskiej ul. Mokra 16 97-500 Radomsko		Mieszkańcy gminy
71.	Spółdzielnia Socjalna „Jadej" ul. Sokola 5 97-500 Radomsko		Mieszkańcy gminy

Dane Starostwa Powiatowego w Radomsku.

18. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT (jej nazwa to akronim angielskich słów: *Strengths* – mocne strony, *Weaknesses* – słabe strony, *Opportunities* – szanse i *Threats* – zagrożenia) jest jedną z najpopularniejszych heurystycznych technik analitycznych służących porządkowaniu informacji. Bywa stosowana we wszystkich obszarach planowania strategicznego.

Heurystyka (z greckiego *heurisko* – znajduję) to umiejętność wykrywania nowych faktów oraz znajdowania związków między nimi. Analityczne metody heurystyczne polegają na rozwiązywaniu problemów badawczych poprzez wyszukiwanie istotnych informacji w drodze dyskusji i porządkowanie ich w celu odnalezienia łączących je związków. Analiza SWOT opiera się na wspólnym usystematyzowaniu posiadanych informacji z danego obszaru, poprzez przyporządkowanie ich do jednej z czterech grup (mocne strony, słabe strony, szanse i zagrożenia). Dzięki takiemu postępowaniu z całego posiadanego zasobu informacji zostają wyodrębnione i zidentyfikowane te, które są istotne strategicznie.

W przypadku Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych analiza SWOT stanowi efektywną metodę identyfikacji mocnych i słabych stron lokalnego systemu

pomocy społecznej oraz szans i zagrożeń, jakie przed nim stoją. Pozwala oszacować potencjał, jakim się dysponuje oraz określić stopień, w jakim posiadane zasoby odpowiadają potrzebom i oczekiwaniom społeczności lokalnej.

Przedstawiona na kolejnych stronach analiza została przeprowadzona z udziałem zespołu opracowującego niniejszy dokument, który jest podmiotem analizy, i obejmuje następujące obszary:

- bezrobocie, ubóstwo, bezdomność, pomoc uchodźcom,
- rodzina, dziecko i młodzież, przemoc w rodzinie,
- zdrowie, uzależnienia, bezpieczeństwo publiczne,
- starość,
- niepełnosprawność,
- kapitał społeczny i ludzki.

Obszar **BEZROBOCIE, UBÓSTWO, BEZDOMNOŚĆ, POMOC UCHODŹCOM**	
mocne strony	**słabe strony**
• diagnozowanie problemu bezrobocia w powiecie • prowadzenie przez instytucje powiatowe działań na rzecz ograniczenia bezrobocia • prowadzenie działań służących aktywizacji osób bezrobotnych, w tym osób bezrobotnych w wieku 45 lat i więcej • prowadzenie działań na rzecz ograniczenia bezrobocia wśród kobiet • upowszechnianie ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy, o usługach poradnictwa zawodowego oraz szkoleniach zawodowych • pozyskiwanie przez instytucje powiatu środków finansowych z funduszy zewnętrznych na przeciwdziałanie bezrobociu (m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej) • osoby bezrobotne z terenu powiatu mają możliwość skorzystania z oferty organizacji pozarządowych działających na ich rzecz • podejmowanie działań służących ograniczeniu zjawiska dziedziczenia bezrobocia na terenie powiatu • podejmowanie działań służących integracji społeczności lokalnej i przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu osób bezrobotnych i ubogich • prowadzenie na terenie powiatu akcji charytatywnych na rzecz ubogich • realizowanie na terenie powiatu programów lub projektów na rzecz	• brak działań na rzecz tworzenia na terenie powiatu podmiotów ekonomii społecznej (jak np. spółdzielnie socjalne), mogących tworzyć nowe miejsca pracy • brak działań na rzecz zapobiegania bezdomności

zagrożonych i dotkniętych ubóstwem • diagnozowanie problemu bezdomności na terenie powiatu • osoby bezdomne i zagrożone bezdomnością w powiecie mają możliwość skorzystania z oferty organizacji pozarządowych działających na ich rzecz • monitorowanie na terenie powiatu zapotrzebowania na pomoc uchodźcom	
szanse	**zagrożenia**
• problem bezrobocia w powiecie jest wystarczająco rozpoznany • osoby bezrobotne z terenu powiatu posiadają wystarczającą wiedzę o dostępnych ofertach pracy i wolnych miejscach pracy oraz o usługach poradnictwa zawodowego oraz szkoleniach zawodowych • środki finansowe z funduszy zewnętrznych (m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej) przyczyniają się do ograniczenia bezrobocia w powiecie • mieszkańcy powiatu włączają się w działania prowadzone na rzecz ubogich • zjawisko bezdomności na terenie powiatu jest wystarczająco rozpoznane • wystarczająca w stosunku do potrzeb powiatu oferta organizacji pozarządowych zajmujących się problemem bezdomności • wystarczająco rozpoznana sytuacja osób, które otrzymały status uchodźcy	• poziom bezrobocia w powiecie wzrasta • wzrastająca liczba osób bezrobotnych na terenie powiatu, których nie udało się zaktywizować • niemalejący poziom bezrobocia na terenie powiatu wśród osób w wieku 45 lat i więcej • niemalejący poziom bezrobocia na terenie powiatu wśród kobiet • niezmniejszająca się skala zjawiska dziedziczenia bezrobocia na terenie powiatu • osoby bezrobotne z terenu powiatu nie znajdują zatrudnienia w podmiotach ekonomii społecznej • oferta organizacji pozarządowych działających na rzecz osób bezrobotnych nie przyczynia się do łagodzenia problemów związanych z bezrobociem w powiecie • podejmowane działania służące integracji społeczności lokalnej i przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu osób bezrobotnych i ubogich nie przynoszą oczekiwanych rezultatów • niewystarczające w stosunku do potrzeb powiatu działania na rzecz zagrożonych i dotkniętych ubóstwem • wzrastająca w powiecie liczba osób zagrożonych bezdomnością

Obszar **RODZINA, DZIECKO I MŁODZIEŻ, PRZEMOC W RODZINIE**	
mocne strony	**słabe strony**
• analizowanie potrzeb rodzin, dzieci i młodzieży z terenu powiat • rozwijanie w powiecie zastępczej opieki rodzinnej • rodzinom wymagającym poradnictwa specjalistycznego zapewniony jest dostęp do tej formy wsparcia • na terenie powiatu funkcjonują placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży • monitorowanie zapotrzebowania na opiekę przedszkolną oraz szkolnictwo na poziomie podstawowym i gimnazjalnym	

• rodziny, dzieci i młodzież z terenu powiatu mają możliwość skorzystania z oferty organizacji pozarządowych działających na ich rzecz • propagowanie wśród dzieci i młodzieży idei wolontariatu • powiat zapewnia wsparcie dzieciom usamodzielnianym • we wszystkich gminach powiatu jest kadra przygotowana do pracy z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie, działają zespoły interdyscyplinarne, prowadzone jest poradnictwo i podejmowane są interwencje w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie • sprawcy przemocy w rodzinie z terenu powiatu kierowani są do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych • prowadzenie w powiecie akcji uwrażliwiających społeczność lokalną na problemy przemocy w rodzinie • osoby z terenu powiatu dotknięte przemocą w rodzinie mają możliwość skorzystania z oferty organizacji pozarządowych działających na ich rzecz	
szanse	**zagrożenia**
• potrzebujące wsparcia dzieci i młodzież mają możliwość skorzystania z oferty placówek wsparcia dziennego na terenie miasta Radomska • w powiecie rośnie zaangażowanie dzieci i młodzieży w wolontariat • prowadzone na terenie powiatu poradnictwo i podejmowane interwencje mają wpływ na zmianę zachowań ofiar i sprawców przemocy w rodzinie	• niedostateczne rozpoznanie potrzeb rodzin, dzieci i młodzieży w powiecie • niezmniejszająca się liczba rodzin dysfunkcyjnych w powiecie • poradnictwo specjalistyczne udzielane rodzinom na terenie powiatu nie zaspokaja ich potrzeb w tym zakresie • niewystarczająca w stosunku do potrzeb mieszkańców powiatu oferta ośrodków wsparcia dla rodzin i osób samotnie wychowujących dzieci • niedostosowana do potrzeb oferta organizacji pozarządowych zajmujących się problemami rodzin, dzieci i młodzieży w powiecie • niewystarczające w stosunku do potrzeb powiatu wsparcie dla dzieci usamodzielnianych • niewystarczająca liczba osób pracujących na terenie powiatu z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie • zwiększająca się na terenie powiatu liczba osób, w stosunku do których istnieje potrzeba podjęcia działań interdyscyplinarnych, osób dotkniętych przemocą w rodzinie wymagających umieszczenia w ośrodkach wsparcia oraz osób wymagających działań korekcyjno-

	edukacyjnych

Obszar ZDROWIE, UZALEŻNIENIA, BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE	
mocne strony	**słabe strony**
• rodziny z powiatu dotknięte problemami uzależnień mają zapewniony dostęp do pomocy psychospołecznej i prawnej • osoby uzależnione zamieszkałe na terenie powiatu mają zapewnioną możliwość leczenia odwykowego • funkcjonowanie w powiecie instytucji wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych • prowadzenie przez placówki oświatowe na terenie powiatu wśród dzieci i młodzieży działań profilaktycznych, informacyjnych i edukacyjnych w obszarze uzależnień • mieszkańcy powiatu mają możliwość skorzystania z oferty organizacji pozarządowych zajmujących się problemami uzależnień • w placówkach oświatowych na terenie powiatu są realizowane programy profilaktyczno-edukacyjne poświęcone przestępczości i jej negatywnym skutkom społecznym • podejmowanie przez jednostki powiatowe współpracy z instytucjami (jak np. policja, prokuratura, sąd) i organizacjami pozarządowymi na rzecz przeciwdziałania i ograniczenia przestępczości • prowadzenie przez samorząd powiatowy działań na rzecz poprawy stanu bezpieczeństwa w powiecie • w powiecie są realizowane inwestycje mające na celu zapewnienie mieszkańcom bezpieczeństwa na drodze (m.in. remonty dróg i ulic, budowa chodników, przejść dla pieszych, oświetlenia ulicznego)	
szanse	**zagrożenia**
• wzrastające zainteresowanie zdrowym trybem życia wśród mieszkańców powiatu • wzrastająca świadomość ekologiczna mieszkańców powiatu • rodziny z powiatu dotknięte problemami uzależnień mają zapewniony dostęp do pomocy psychospołecznej i prawnej • wzrastająca świadomość dzieci i młodzieży w powiecie na temat zagrożeń uzależnieniami • wzrastająca wśród dzieci i młodzieży w powiecie świadomość negatywnego wpływu przestępczości na życie społeczne	• niewystarczający zakres świadczeń medycznych dostępnych w powiecie • niezadowalające efekty działań terapeutycznych i rehabilitacyjnych podejmowanych w powiecie w obszarze uzależnień • niewystarczająco rozpoznane zapotrzebowanie na leczenie odwykowe • pomocą instytucji wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych nie są objęte wszystkie osoby z powiatu zainteresowane wsparciem • niedostosowana do potrzeb powiatu oferta

• wzrastający poziom bezpieczeństwa na drodze	organizacji pozarządowych zajmujących się problemami uzależnień

Obszar STAROŚĆ	
mocne strony	**słabe strony**
• analizowanie warunków codziennego funkcjonowania osób starszych w powiecie • informowanie osób starszych w powiecie o dostępnych formach pomocy • prowadzenie na terenie powiatu działań na rzecz wzmacniania potencjału osób starszych • podejmowanie na terenie powiatu działań zmierzających do większego zaangażowania członków rodzin w sprawowanie opieki nad osobami starszymi • funkcjonowanie na terenie powiatu takich form wsparcia osób starszych, jak kluby seniora, domy dziennego pobytu • monitorowanie potrzeb w zakresie całodobowej opieki nad osobami starszymi • stwarzanie osobom starszym warunków do kontynuowania na terenie powiatu aktywności społecznej, edukacyjnej i zawodowej	
szanse	**zagrożenia**
• wystarczająca wiedza osób starszych o dostępnych formach pomocy • zasoby powiatu umożliwiają wzmacnianie potencjału osób starszych • dostosowana do potrzeb i oczekiwań osób starszych oferta spędzania wolnego czasu na terenie powiatu • dostrzeganie przez społeczność lokalną problemów osób starszych • dostosowana do potrzeb mieszkańców powiatu w wieku senioralnym oferta organizacji pozarządowych zajmujących się ich problemami	• wzrastający w populacji powiatu udział osób w wieku poprodukcyjnym • wymagające poprawy warunki codziennego funkcjonowania osób starszych w powiecie • niewystarczający dostęp dla osób starszych z powiatu do takich form wsparcia osób starszych, jak kluby seniora, domy dziennego pobytu • nieodpowiadająca potrzebom osób starszych oferta kontynuowania aktywności społecznej, edukacyjnej i zawodowej w powiecie

Obszar NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ	
mocne strony	**słabe strony**
• monitorowanie liczby orzeczeń o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności wydawanych mieszkańcom gmin powiatu • informowanie osób niepełnosprawnych z terenu powiatu o przysługujących im prawach oraz dostępnych formach pomocy • powiat dysponuje kadrą pracowników	

świadczących opiekę i udzielających wsparcia osobom niepełnosprawnym • zapewnianie w powiecie osobom niepełnosprawnym dostępu do domów dziennego pobytu • likwidowanie barier utrudniających codzienne życie osobom niepełnosprawnym • upowszechnianie wśród osób niepełnosprawnych ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy • prowadzenie działań na rzecz tworzenia na terenie powiatu podmiotów ekonomii społecznej (jak np. warsztaty terapii zajęciowej, zakłady aktywności zawodowej, spółdzielnie inwalidów, spółdzielnie socjalne), mogących zatrudniać osoby niepełnosprawne • przedsiębiorcy z powiatu są informowani o możliwościach refundacji ze środków PFRON kosztów zatrudniania osób niepełnosprawnych • prowadzenie w powiecie działań na rzecz wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży dotkniętych niepełnosprawnością (nauczanie indywidualne, grupy i klasy integracyjne) • prowadzenie wśród mieszkańców powiatu działań zapobiegających marginalizacji i wykluczeniu osób niepełnosprawnych • osoby niepełnosprawne z terenu powiatu mają możliwość skorzystania z oferty organizacji pozarządowych działających na ich rzecz	
szanse	**zagrożenia**
• osoby niepełnosprawne z terenu powiatu mają wiedzę o przysługujących im prawach i dostępnych formach wsparcia • potrzeba likwidacji barier utrudniających codzienne życie osobom niepełnosprawnym spotyka się ze społeczną akceptacją • osoby niepełnosprawne z terenu powiatu posiadają wystarczającą wiedzę o dostępnych ofertach pracy i wolnych miejscach pracy • wzrastające w społeczności powiatu przekonanie o potrzebie zapewnienia osobom niepełnosprawnym pełnego uczestnictwa w życiu społecznym	• nieodpowiadająca potrzebom osób z orzeczoną niepełnosprawnością oferta usług rehabilitacyjnych w powiecie • liczebność i poziom fachowości kadry świadczącej opiekę i udzielających wsparcia nie zaspokaja potrzeb osób niepełnosprawnych • brak na terenie powiatu podmiotów ekonomii społecznej (jak np. warsztaty terapii zajęciowej, zakłady aktywności zawodowej, spółdzielnie inwalidów, spółdzielnie socjalne), mogących zatrudniać osoby niepełnosprawne • niewystarczająca wiedza przedsiębiorców z powiatu o możliwościach refundacji ze środków PFRON kosztów zatrudniania osób niepełnosprawnych • niedostosowana do potrzeb powiatu oferta organizacji pozarządowych zajmujących się

	problemami osób niepełnosprawnych

Obszar KAPITAŁ SPOŁECZNY I LUDZKI	
mocne strony	**słabe strony**
• poziom i jakość życia mieszkańców powiatu wzrastają • potrzeby mieszkańców powiatu zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym są zauważane • mieszkańcy powiatu mają możliwość realizacji społecznikowskich pasji i rozwoju zainteresowań • prowadzenie działań zachęcających mieszkańców powiatu do aktywnego spędzania czasu wolnego • upowszechnianie na terenie powiatu wiedzy o możliwościach uzyskania wsparcia z systemu pomocy społecznej • w powiecie pozyskiwane są dodatkowe środki na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej (np. z funduszy Unii Europejskiej) • pracownicy pomocy społecznej z terenu powiatu podnoszą swoje kwalifikacje zawodowe, biorąc udział w szkoleniach, konferencjach i innych formach doskonalenia zawodowego • realizowanie na terenie powiatu przedsięwzięć (jak np. projekty finansowane z funduszy Unii Europejskiej) umożliwiające mieszkańcom korzystanie z oferty uczenia się przez całe życie (m.in. szkolenia i kursy dla osób dorosłych lub uniwersytet III wieku) • prowadzenie działań zachęcających mieszkańców powiatu do aktywnego uczestnictwa w kulturze • organizacje pozarządowe prowadzą na terenie powiatu działania na rzecz łagodzenia i rozwiązywania problemów społecznych • jednostki organizacyjne powiatu (np. placówki oświatowe) prowadzą działania w zakresie propagowania i inicjowania wolontariatu	• dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców wskazane byłoby poszerzenie sieci placówek pomocy społecznej na terenie powiatu
szanse	**zagrożenia**
• inicjatywy podejmowane na terenie przez różne instytucje i organizacje mają wpływ na wzrost poziomu i jakości życia mieszkańców • społeczność lokalna jest otwarta na kwestie integracji i przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu	

• mieszkańcy powiatu wykazują aktywność społeczną • dostosowana do potrzeb zgłaszanych przez mieszkańców baza sportowa i rekreacyjna na terenie powiatu • mieszkańcy powiatu mają dostateczną wiedzę o dostępnych formach wsparcia z systemu pomocy społecznej • istnieje możliwość poszerzenia sieci placówek pomocy społecznej na terenie powiatu • na terenie powiatu nie wzrasta zapotrzebowanie na wsparcie z systemu pomocy społecznej • wysokość pozyskiwanych środków zewnętrznych (np. z funduszy Unii Europejskiej) wpływa na podniesienie skuteczności świadczonej pomocy społecznej • wystarczające w stosunku do potrzeb działania na rzecz podnoszenia kwalifikacji gminnej kadry pomocy społecznej • mieszkańcy powiatu mają dostateczną wiedzę o dostępnych formach uzupełniania lub podnoszenia poziomu wykształcenia i kwalifikacji zawodowych osób dorosłych • wzrasta liczba mieszkańców powiatu zainteresowanych uczestnictwem w kulturze • działalność organizacji pozarządowych wpływa na łagodzenie problemów społecznych na terenie powiatu • mieszkańcy powiatu wykazują zainteresowanie różnymi formami działalności wolontarystycznej	

19. PODSUMOWANIE

Diagnoza przeprowadzona w ramach Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Radomszczańskiego obejmowała kilkanaście zagadnień i pozwoliła wskazać poniżej przedstawione obszary problemowe.

Zmiany demograficzne, problem starzenia się ludności

Mimo, iż powiat radomszczański charakteryzuje się znacznym odsetkiem mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym, zachodzące na jego terenie procesy demograficzne są coraz mniej korzystne. Od kilku lat zmniejsza się liczba osób w wieku przedprodukcyjnym (17.116 w 2012 r.,

16.541 w 2014 r.), powiększa się natomiast grupa seniorów (o 1.074 osoby w latach 2012-2014), coraz liczniej zasilana przez osoby kończące aktywność zawodową. Na koniec 2014 roku problem starzenia się w największym stopniu dotykał mieszkańców gminy Żytno, w którym na koniec 2014 roku osoby w wieku poprodukcyjnym stanowiły 23,1%. Z perspektywy systemu zabezpieczenia społecznego jest to o tyle ważne, że wymaga dostosowania do potrzeb osób starszych oferty usług społecznych, w tym pomocy materialnej i rzeczowej, usług medycznych, opiekuńczych i rehabilitacyjnych oraz oferty spędzania czasu wolnego.

Niepełnosprawność

Wzrost udziału osób starszych w ogóle populacji może przyczynić się do zwiększenia liczby osób niepełnosprawnych. Starsze grupy wiekowe są bowiem bardziej narażone na ryzyko niepełnosprawności. Rokrocznie wzrastają wartości pieniężne przekazywane przez pomoc społeczną osobom niepełnosprawnym. Ponadto na terenie powiatu radomszczańskiego od 2012 roku realizowany jest program „Aktywny Samorząd", wpierający materialnie osoby z orzeczeniem o stopniu niepełnosprawności.

Nie ulega wątpliwości, że w związku z zakresem kompetencji samorządu powiatowego należy zaprogramować działania, które z jednej strony będą łagodziły skutki niepełnosprawności, np. poprzez systematyczne łamanie barier funkcjonalnych, a z drugiej ułatwiały poprzez rehabilitację powrót, przynajmniej części osób niepełnosprawnych, na rynek pracy.

Rodzina, sytuacja dziecka

Analiza sytuacji rodzin mieszkających w powiecie radomszczańskim wykazała, że do problemów, z którymi najczęściej się zmagają, należą ubóstwo i bezrobocie – jako zjawiska dominujące, a także niepełnosprawność, niskie zarobki i złe warunki mieszkaniowe. Przeszkody w prawidłowym funkcjonowaniu rodzin stanowią również dotykające mieszkańców patologie społeczne, wśród nich najczęściej wymieniane uzależnienia i przemoc w rodzinie, a także problemy wynikające z rozłąki rodzin w związku z poszukiwaniem i podejmowaniem pracy za granicą, trudności opiekuńczo-wychowawcze czy z dostępem do wsparcia specjalistycznego.

Jeśli chodzi o sytuację dzieci i młodzieży, grupie tej najbardziej doskwiera ograniczona liczba alternatywnych form spędzania czasu wolnego, w tym zajęć pozalekcyjnych, świetlic, obiektów sportowo-rekreacyjnych, dóbr kultury. Na sytuację dziecka w powiecie rzutują głównie problemy, z którymi zmagają się rodziny, tj. ubóstwo, bezrobocie, dysfunkcje opiekuńczo-wychowawcze, alkoholizm, przemoc w rodzinie.

W działaniach samorządu powiatu radomszczańskiego szczególne znaczenie powinny mieć również inicjatywy zabezpieczające sytuację dziecka, które musiało opuścić rodzinę. Należy stawiać na opiekę rodzinną (rodziny zastępcze), a dopiero, gdy ta będzie niewystarczająca, na instytucjonalną (placówki opiekuńczo-wychowawcze).

Ubóstwo i bezrobocie, problemy zagrożenia marginalizacją i wykluczeniem społecznym

Pomimo ogólnego wzrostu poziomu dochodów i wydatków, corocznie coraz większy odsetek ludności znajduje się poniżej granic ubóstwa – zarówno opartych na miarach absolutnych, jak również relatywnych. Oznacza to, że coraz więcej rodzin nie jest w stanie zaspokoić swoich potrzeb oraz, że zwiększa się stopień zróżnicowania dochodowego w społeczeństwie. Długotrwałe ubóstwo, często jak w przypadku powiatu radomszczańskiego, spowodowane bezrobociem, wymusza zmianę stylu życia rodziny, powoduje wzrost poczucia beznadziejności i negatywnie wpływa na kierunek podejmowanych decyzji. Ograniczone możliwości zapewnienia potrzeb powoduje drastyczny spadek poziomu życia rodziny i może prowadzić do powstawania następnych niekorzystnych zjawisk: alkoholizmu, przemocy w rodzinie, osłabienia więzi rodzinnych czy nawet przestępczości. Szczególne niepokojącym następstwem tego zjawiska jest dziedziczenie biedy.

Łagodzeniem problemu ubóstwa zajmują się przede wszystkim jednostki organizacyjne pomocy społecznej funkcjonujące na poziomie gminnym.

Problem ubóstwa częstokroć wiąże się z pozycją członków rodziny na rynku pracy, która to z kolei silnie wpływa na sytuację finansową gospodarstw domowych i relacje wewnątrz rodzin. Wśród problemów społecznych wymienianych przez respondentów w badaniach przeprowadzonych dla potrzeb strategii, czołowe miejsce zajmował kompleks problemów wynikających z funkcjonowania członków rodzin na rynku pracy. Nie tylko w subiektywnym odczuciu bezrobocie znalazło się wysoko w hierarchii problemów. Również obiektywne wskaźniki wskazują na wysoką rangę tego problemu – na koniec 2014 roku stopa bezrobocia w powiecie radomszczańskim wynosiła 13,8%, udział bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wynosił 13,4%.

Odrębna kategoria problemów dotyczy poszczególnych grup społecznych, które z racji niekorzystnie toczących się kolei losu, czynników mniej lub bardziej zawinionych doświadczają szczególnie silnej ekspozycji na zagrożenie wykluczeniem społecznym. W powiecie radomszczańskim, poza osobami i rodzinami zmagającymi się z ubóstwem, bezrobociem, bezradnością opiekuńczo-wychowawczą czy też problemami wynikającymi ze starości i niepełnosprawności, można wskazać m.in. osoby i rodziny dotknięte problemami uzależnień i przemocy w rodzinie.

Aktywność społeczna i obywatelska

W pośredni sposób na funkcjonowanie lokalnych społeczności wpływa kondycja i działalność organizacji pozarządowych oraz jakość kadr i służb pomocowych. Samorząd powiatu radomszczańskiego powinien rozwijać współpracę z sektorem pozarządowym, aby móc w skuteczny sposób realizować nowatorskie rozwiązania i występować o fundusze wspomagające rozwiązywanie lokalnych problemów społecznych. Duża liczba organizacji pozarządowych w powiecie nie jest jednak równoznaczna z jakością działania tego sektora. Niewiele z nich jest aktywnych na niwie społecznej, część z organizacji tłumaczy to brakami finansowymi.

Nie należy równocześnie zapominać o dalszej profesjonalizacji służb publicznych, a w szczególności pracowników zatrudnionych w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie oraz Ośrodkach Pomocy Społecznej, którzy powinni stać się liderami i animatorami rozwiązywania lokalnych problemów społecznych. Szkolenia, rozwój zawodowy i zwiększone nakłady na służby społeczne powinny zaowocować zwiększoną efektownością zawieranych kontraktów socjalnych, programowanych i realizowanych projektów socjalnych, m.in. przy wykorzystaniu środków finansowych z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.

Uzyskane wyniki diagnozy problemów społecznych posłużyły do opracowania założeń polityki powiatu radomszczańskiego na lata 2016-2022. Zostały one przedstawione w części programowej strategii.

III. CZĘŚĆ PROGRAMOWA

1. MISJA, CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE, KIERUNKI DZIAŁAŃ

M i s j a jest to zbiór przesłanek, które uzasadniają podjęcie działań dla rozwiązywania problemów społecznych oraz kształtowania polityki społecznej w powiecie.

Misją przedmiotowego dokumentu jest podnoszenie jakości życia mieszkańców powiatu radomszczańskiego, poprzez stworzenie sprawnego systemu wspierającego osoby i rodziny w przezwyciężaniu trudności życiowych, zabezpieczającego przed wykluczeniem społecznym i prowadzącego do pełnej integracji ze społeczeństwem.

Cele tworzące misję strategii obejmują spójne wartości, jakie można osiągać lub wzmacniać za pomocą działań strategicznych wspomagających rozwój społeczny. Strategia wskazuje potrzebę ukierunkowania działań w zakresie wspierania rodzin i uznaniu wartości z nią związanych, jako podstawy życia społecznego. Dlatego za istotne stawiane są działania na rzecz budowy systemu rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej. Strategia wspiera szeroko rozumianą politykę społeczną, której celem jest społeczeństwo zintegrowane i wolne od problemów wykluczenia społecznego, a zwłaszcza bezrobocia i uzależnień. Przesłaniem strategii jest dążenie do zapewnienia bezpieczeństwa socjalnego wszystkim grupom społecznym. W związku z tym istotne staje się wspieranie tworzenia warunków sprzyjających aktywizacji osób będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy, tj. kobiet, osób niepełnosprawnych, osób po 50 roku życia, osób do 25 roku życia (młodzieży), osób długotrwale bezrobotnych oraz niwelowanie barier utrudniających prawidłowe funkcjonowanie osób starszych i niepełnosprawnych, wspieranie rodzin z dziećmi mających trudności w sprawnym wypełnianiu swoich funkcji.

Ważnym przesłaniem strategii jest także ukierunkowanie działań na rozwój aktywności obywatelskiej, inspirowanie do tworzenia organizacji lokalnych, konsolidowania się ich i tworzenia inicjatyw mających na celu wspieranie różnych grup społecznych.

Główne obszary działania to:

1. Rozwój i doskonalenie systemu opieki nad dzieckiem i rodziną.
2. Doskonalenie warunków do rozwoju integracji społecznej osób niepełnosprawnych i starszych oraz ograniczanie zjawiska ich wykluczenia społecznego.
3. Ograniczenie występowania zjawiska przemocy w rodzinie wśród mieszkańców powiatu radomszczańskiego.
4. Ograniczanie zjawisk bezrobocia i ubóstwa.
5. Podniesienie poziomu bezpieczeństwa.

CEL STRATEGICZNY I.

Rozwój i doskonalenie systemu opieki nad dzieckiem i rodziną.

Cele operacyjne:

1. Wspieranie rodzin wykazujących trudności w wypełnianiu swoich funkcji, w szczególności rodziny wielodzietne, samotnie wychowujących dzieci, rodziny dotknięte problemami uzależnień, przemocy, szeroko rozumianym kryzysem, z problemami opiekuńczo-wychowawczymi.
2. Rozwój rodzinnych i tworzenie instytucjonalnych form pieczy zastępczej.
3. Wspieranie istniejących form pieczy zastępczej.
4. Zapewnienie pomocy osobom usamodzielniającym się opuszczającym rodzinne i instytucjonalne formy pieczy zastępczej, jak i inne instytucje (schroniska dla nieletnich, zakłady poprawcze, specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze, specjalne ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii, młodzieżowe ośrodki wychowawcze, domy pomocy społecznej).

Kierunki działań:

1. Promowanie modelu rodziny z dziećmi i pozytywnego wizerunku rodziny wielodzietnej.
2. Zapewnienie rodzinom z dziećmi szerszego dostępu do poradnictwa specjalistycznego.
3. Poprawa warunków życia i wzmocnienie kondycji rodzin.
4. Zapewnianie dzieciom pozbawionym częściowo lub całkowicie opieki rodzicielskiej opieki i wychowania w rodzinach zastępczych lub placówkach opiekuńczo-wychowawczych.
5. Kontynuowanie działań w zakresie propagowania idei rodzicielstwa zastępczego oraz rozwijanie zastępczej opieki rodzinnej poprzez stałe pozyskiwanie nowych rodzin zastępczych.
6. Upowszechnianie i rozwijanie form pracy socjalnej z rodziną; upowszechnianie pracy asystentów rodzinnych.
7. Tworzenie rodzinnych domów dziecka na terenie powiatu.
8. Rozwój sieci placówek wsparcia środowiskowego dla dzieci.
9. Podejmowanie działań w celu uruchomienia placówki opiekuńczo-wychowawczej na terenie powiatu.
10. Rozwijanie sieci rodzin zastępczych zawodowych, w tym specjalistycznych oraz pełniących funkcje pogotowia rodzinnego, zgodnie z limitem rodzin zastępczych zawodowych określanym w Powiatowym Programie Pieczy Zastępczej.
11. Organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka.

12. Kwalifikowanie osób kandydujących do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka.
13. Opracowywanie i realizacja programów dotyczących pieczy zastępczej.
14. Obejmowanie rodzin zastępczych oraz osób prowadzących rodzinne domy dziecka opieką koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej – zgodnie z wymaganiami ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.
15. Zapewnienie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka dostępu do poradnictwa i terapii mających na celu zachowanie i wzmocnienie ich kompetencji oraz zapewnienie pomocy prawnej.
16. Organizowanie szkoleń dla osób pełniących funkcję rodzin zastępczych lub prowadzących rodzinne domy dziecka.
17. Zapewnienie pomocy i wsparcia osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w ramach grup wsparcia oraz rodzinom pomocowym.
18. Dokonywanie oceny sytuacji dzieci umieszczonych w rodzinnych formach pieczy zastępczej, opracowywanie planów pomocy dziecku umieszczonemu w rodzinnych formach pieczy zastępczej oraz dokonywanie oceny rodziny zastępczej lub prowadzących rodzinny dom dziecka.
19. Organizowanie pomocy wolontariuszy dla rodzinnych form pieczy zastępczej.
20. Współpraca z instytucjami zaangażowanymi w problematykę pieczy zastępczej, a w szczególności z gminami (asystenci pieczy zastępczej) w zakresie ustalania zasadności dalszego pobytu dzieci w pieczy zastępczej.
21. Zgłaszanie do ośrodka adopcyjnego informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną.
22. Udzielanie pomocy na kontynuowanie nauki, pomocy na usamodzielnienie oraz pomocy na zagospodarowanie.
23. Pomoc w uzyskaniu mieszkania i zatrudnienia.
24. Tworzenie i prowadzenie mieszkań chronionych.
25. Tworzenie grup wsparcia.
26. Zapewnienie pomocy prawnej i psychologicznej.
27. Współpraca pomiędzy instytucjami w celu zwiększenia oferty pomocowej dla usamodzielniających się wychowanków.

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba nowo utworzonych rodzin zastępczych niezawodowych,

- liczba nowo utworzonych rodzin zastępczych zawodowych,
- liczba nowo utworzonych rodzinnych domów dziecka,
- liczba uruchomionych placówek opiekuńczo-wychowawczych,
- liczba przeszkolonych kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej,
- liczba przeszkolonych kandydatów do pełnienia funkcji osoby prowadzącej rodzinny dom dziecka,
- liczba przeprowadzonych kwalifikacji dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej/prowadzenia rodzinnego domu dziecka,
- liczba opracowanych programów/projektów z zakresu pieczy zastępczej,
- liczba zatrudnionych w PCPR koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej,
- liczba rodzin zastępczych,
- liczba dzieci przebywających w rodzinach zastępczych,
- liczba programów dotyczących pieczy zastępczej,
- liczba osób zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej,
- liczba osób zakwalifikowanych do prowadzenia rodzinnego domu dziecka, liczba przeprowadzonych szkoleń dla rodzin zastępczych,
- liczba przeprowadzonych szkoleń dla prowadzących rodzinne domy dziecka,
- liczba przeprowadzonych ocen sytuacji dziecka,
- liczba sporządzonych planów pomocy dziecku,
- liczba przeprowadzonych ocen rodzin zastępczych,
- liczba przeprowadzonych ocen prowadzących rodzinne domy dziecka,
- liczba podjętych działań promujących rodzicielstwo zastępcze (artykuły prasowe, ulotki, plakaty, imprezy lokalne, programy TV),
- liczba rodziców zastępczych biorących udział w grupach wsparcia,
- liczba wolontariuszy zaangażowanych w pomoc osobom prowadzącym rodzinne formy pieczy zastępczej,
- liczba osób prowadzących rodzinne formy pieczy zastępczej korzystających z poradnictwa psychologicznego,
- liczba osób prowadzących rodzinne formy pieczy zastępczej korzystających z poradnictwa pedagogicznego,
- liczba osób prowadzących rodzinne formy pieczy zastępczej korzystających z poradnictwa prawnego,
- liczba dzieci z rodzinnych form pieczy zastępczej objętych poradnictwem specjalistycznym,
- liczba dzieci z rodzinnych form pieczy zastępczej objętych wsparciem terapeutycznym,
- liczba asystentów rodzinnych w gminach,
- liczba dzieci i rodzin objęta poradnictwem specjalistycznym,
- liczba wychowanków otrzymujących poszczególne formy pomocy materialnej
- liczba wychowanków objętych wsparciem w ramach grupy wsparcia
- liczba wychowanków objętych wsparciem psychologicznym
- liczba wychowanków objętych poradnictwem prawnym

- liczba wychowanków objętych pomocą w uzyskaniu mieszkania i zatrudnienia
- liczba uruchomionych mieszkań chronionych dla usamodzielniających się wychowanków
- liczba wychowanków objętych wsparciem w postaci pobytu w mieszkaniu chronionym.

Głównym elementem na poziomie realizacji kierunków działań będą Powiatowe Programy Rozwoju Pieczy Zastępczej.

Czas realizacji działań:
Działania ciągłe w latach 2016-2022.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Powiat Radomszczański, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowy Urząd Pracy, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna.

Partnerzy w realizacji działań:

Ośrodki Pomocy Społecznej, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, samorządy gminne, placówki oświatowe.

Źródła finansowania działań:

Budżet powiatowy, centralny, fundusze zewnętrzne, np. Unii Europejskiej.

Prognoza zmian: Powstanie systemu wsparcia środowiskowego dla rodzin przeżywających kryzys, niewydolnych wychowawczo i opiekuńczo. Rozbudowa systemu pieczy zastępczej na terenie powiatu zabezpieczającego opiekę i wychowanie dzieciom przede wszystkim w rodzinnych formach pieczy zastępczej. Rozwój działań wspierających usamodzielnienie wychowanków opuszczających rodzinne i instytucjonalne formy pieczy zastępczej.

CEL STRATEGICZNY II.

Doskonalenie warunków do rozwoju integracji społecznej osób niepełnosprawnych i starszych oraz ograniczanie zjawiska ich wykluczenia społecznego.

Cele operacyjne:

1. Tworzenie warunków do poprawy funkcjonowania i przeciwdziałania marginalizacji społecznej osób niepełnosprawnych i starszych ze środowiskiem.

2. Poprawa jakości usług i pomocy instytucjonalnej i pozainstytucjonalnej na rzecz

rozwiązywania problemów społecznych osób starszych i niepełnosprawnych.

3. Zwiększenie udziału osób starszych i niepełnosprawnych w życiu społecznym i dostępie do rehabilitacji.
4. Rozwijanie świadomości społecznej na temat niepełnosprawności i budowanie pozytywnego wizerunku osoby starszej i niepełnosprawnej.

Kierunki działań:

1. Opracowanie i realizacja programów i projektów aktywizujących osoby starsze i niepełnosprawne.
2. Organizacja imprez kulturalnych, oświatowych, sportowych i rekreacyjnych w sposób uwzględniający dostępność dla osób niepełnosprawnych i starszych.
3. Wspieranie organizacji pozarządowych działających na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych.
4. Podejmowanie działań na rzecz mieszkańców powiatu w zakresie likwidacji barier funkcjonalnych, w tym: architektonicznych, transportowych, komunikacyjnych itp.
5. Inicjowanie i wspieranie wprowadzania nowatorskich form pomocy i poprawa jakości usług świadczonych na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych.
6. Prowadzenie poradnictwa specjalistycznego wspierającego osoby starsze i niepełnosprawne oraz ich opiekunów.
7. Rozwój wolontariatu wśród osób dorosłych i młodzieży na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych.
8. Współpraca z instytucjami i organizacjami pozarządowymi w zakresie działań podejmowanych na rzecz poprawy sytuacji osób starszych i niepełnosprawnych, w tym zlecanie zadań z zakresu rehabilitacji i pomocy społecznej.
9. Finansowanie kosztów uczestnictwa osób niepełnosprawnych w warsztatach terapii zajęciowej oraz innych formach wspomagających rehabilitację społeczną i zawodową.
10. Wspieranie działań na rzecz tworzenia i utrzymania systemu pomocy środowiskowej, w tym działalności dziennych i całodobowych placówek

świadczących usługi opiekuńcze dla osób starszych i niepełnosprawnych.

11. Zapewnienie na terenie powiatu miejsc w stacjonarnych domach pomocy społecznej osobom starszym i niepełnosprawnym, które z uwagi na stan zdrowia nie są w stanie funkcjonować w swoim dotychczasowym środowisku.

12. Wspieranie materialne osób starszych i niepełnosprawnych, w tym poprzez dofinansowanie likwidacji barier utrudniających aktywizację społeczną i zawodową m.in. poprzez likwidację barier transportowych, w poruszaniu się, architektonicznych, technicznych oraz w komunikowaniu się, barier w dostępie do uczestnictwa w społeczeństwie informacyjnym, pomoc w zapewnieniu opieki nad osobami zależnymi, pomoc w zdobyciu wykształcenia, kwalifikacji zawodowych i uprawnień umożliwiających aktywność zawodową, uruchomieniu działalności gospodarczej.

13. Dofinansowanie organizacji imprez sportowych, kulturalnych, turystycznych i rekreacyjnych wspierających aktywność osób starszych i niepełnosprawnych.

14. Dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i starszych w turnusach rehabilitacyjnych, zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny oraz wyroby medyczne, tj. przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze.

15. Podnoszenie świadomości społeczności lokalnej w zakresie potrzeb i praw osób niepełnosprawnych i starszych poprzez opracowanie np. informatorów, ulotek, plakatów, artykułów prasowych oraz ich popularyzacja w środowisku.

16. Wspieranie działań na rzecz budowania pozytywnego wizerunku osoby niepełnosprawnej i osoby starszej poprzez popularyzację dobrych wzorców takich osób w lokalnych mediach i na stronach internetowych instytucji i organizacji pozarządowych wspierających działania tych osób.

17. Ułatwianie dostępu osobom starszym i niepełnosprawnym do informacji o możliwych formach pomocy poprzez publikację informatorów o prawach i uprawnieniach tych grup społecznych w prasie, mediach oraz na stronach internetowych i tablicach informacyjnych lokalnych instytucji i organizacji pozarządowych.

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba osób niepełnosprawnych i starszych objętych wsparciem psychologicznym,
- liczba osób niepełnosprawnych i starszych objętych poradnictwem prawnym,
- liczba realizowanych projektów dot. aktywizacji i integracji społecznej osób niepełnosprawnych i starszych,
- liczba osób niepełnosprawnych i starszych objętych działaniami aktywizującymi i integrującymi,
- liczba osób niepełnosprawnych objętych grupami wsparcia
- liczba rodziców dzieci niepełnosprawnych objętych działaniami w ramach grup wsparcia,
- liczba osób niepełnosprawnych uczestniczących w grupach samopomocowych,
- liczba udzielonych ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych dofinansowań do zakupu środków ortopedycznych, przedmiotów pomocniczych, sprzętu rehabilitacyjnego, likwidacji barier funkcjonalnych,
- liczba osób niepełnosprawnych będących uczestnikami Warsztatu Terapii Zajęciowej.
- liczba osób niepełnosprawnych będących uczestnikami Zakładu Aktywizacji Zawodowej,
- liczba miejsc w stacjonarnych domach pomocy społecznej,
- liczba miejsc w dziennych domach pomocy społecznej.

Głównym elementem na poziomie realizacji kierunków działań będą Powiatowe Programy Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych.

Czas realizacji działań:

Działania ciągłe w latach 2016 – 2022.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Powiat Radomszczański, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowy Urząd Pracy, Warsztaty Terapii Zajęciowej.

Partnerzy w realizacji celów:

Sąd rodzinny, kuratorzy sądowi, Ośrodki Pomocy Społecznej, NGO.

Źródła finansowania działań:

Budżet powiatowy, fundusze centralne, fundusze zewnętrzne, np. Unii Europejskiej.

Prognoza zmian:

Większy udział osób starszych i dotkniętych niepełnosprawnością w życiu społecznym i zawodowym. Podniesienie jakości świadczonych im usług. Ułatwienie dostępu do informacji o możliwych formach wsparcia. Zwiększenie liczby osób usprawnionych i zatrudnionych.

CEL STRATEGICZNY III.

Ograniczenie występowania zjawiska przemocy w rodzinie wśród mieszkańców powiatu.

Cele operacyjne:

1. Podwyższenie jakości i skuteczności pomocy dla osób doświadczających przemocy.
2. Zmianę zachowań i postaw sprawców przemocy w rodzinie.
3. Monitorowanie zjawiska występowania przemocy w rodzinie.

Kierunki działań:

1. Konieczność kontynuacji działań z zakresu profilaktyki, edukacji i podnoszenia świadomości społeczności lokalnej na temat zjawiska przemocy, jego konsekwencji oraz uwarunkowań.
2. Podjęcie starań w kierunku utworzenia Całodobowego Ośrodka Interwencji Kryzysowej jako instytucji koordynującej m.in. działania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie w powiecie radomszczańskim.
3. Podnoszenie poziomu i zakresu profesjonalnej pomocy dla osób doświadczających przemocy.
4. Zwiększenie skuteczności oddziaływań w odniesieniu do osób, co do których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc.
5. Zacieśnianie współpracy między instytucjami i organizacjami zobligowanymi do podejmowania działań w obszarze przeciwdziałania przemocy w celu podnoszenia skuteczności oddziaływań.
6. Monitorowanie zjawiska przemocy na terenie powiatu w celu efektywnego planowania dalszych działań w obszarze przeciwdziałania przemocy.

Głównym elementem na poziomie realizacji kierunków działań będą Powiatowe Programy Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy.

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba sporządzonych analiz
- liczba akcji edukacyjno-informacyjnych,
- liczba konferencji, narad, szkoleń dot. przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- liczba udzielonych porad psychologicznych,

- liczba udzielonych porad prawnych,
- liczba udzielonych porad pedagogicznych,
- liczba udzielonych porad socjalnych,
- liczba sporządzonych „Niebieskich kart",
- liczba uczestników grupy wsparcia dla ofiar przemocy,
- liczba sprawców przemocy objętych oddziaływania korekcyjno-edukacyjnymi,
- liczba utworzonych Punktów Konsultacyjnych,
- liczba interwencji domowych funkcjonariuszy policji,
- liczba pracowników zaangażowanych w dziedzinie przeciwdziałania przemocy uczestniczących w szkoleniach, kursach, konferencjami tematycznych.

Głównym elementem na poziomie realizacji kierunków działań będą Powiatowe Programy Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie.

Czas realizacji działań:

Działania ciągłe w latach 2016-2022.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Powiat Radomszczański, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Komenda Powiatowa Policji.

Partnerzy w realizacji działań:

Ośrodki Pomocy Społecznej, Zespoły Interdyscyplinarne, NGO, prokuratura rejonowa, sąd, kuratorzy sądowi.

Źródła finansowania działań:

Budżet powiatowy, centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. Unii Europejskiej.

Prognoza zmian:

Ograniczenie zjawiska przemocy w rodzinie na terenie powiatu. Zwiększenie świadomości i wrażliwości społecznej na to zjawisko społeczne. Sprawnie działający system przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

CEL STRATEGICZNY IV.

Ograniczanie zjawisk bezrobocia i ubóstwa.

Cele operacyjne:

1. Skuteczna aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych i poszukujących pracy.
2. Wzrost aktywności osób niepełnosprawnych na rynku pracy.

3. Promocja przedsiębiorczości i wspieranie jej rozwoju środkami publicznymi.
4. Rozwijanie współpracy z instytucjami rynku pracy oraz lokalnymi samorządami na rzecz aktywizacji zawodowej mieszkańców powiatu piotrkowskiego.

Kierunki działań:

1. Aktywizacja bezrobotnych poprzez organizację różnorodnych form wsparcia, takich jak: staże, prace interwencyjne, roboty publiczne, szkolenia, refundację kosztów utworzenia stanowisk pracy, dotacje na uruchamianie działalności gospodarczej lub wkład do spółdzielni socjalnej.
2. Udzielanie pomocy bezrobotnym i poszukującym pracy w uzyskaniu odpowiedniego zatrudnienia oraz pracodawcom w pozyskaniu pracowników poprzez pośrednictwo pracy, poradnictwo zawodowe.
3. Opracowanie i realizacja programów i projektów mających na celu promocję zatrudnienia w powiecie radomszczańskim.
4. Upowszechnianie informacji o usługach i instrumentach rynku pracy oferowanych przez powiatowy urząd pracy.
5. Inicjowanie i organizowanie spotkań osób bezrobotnych z pracodawcami.
6. Realizacja zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych finansowanych ze środków FP i PFRON.
7. Wsparcie finansowe pracodawców tworzących miejsca pracy, w tym dla osób niepełnosprawnych i powyżej 50 roku życia.
8. Promowanie oraz udział w realizacji projektów i programów na rzecz osób niepełnosprawnych nieaktywnych zawodowo, finansowanych ze środków krajowych i europejskich w zakresie aktywizacji zawodowej i nabywania kwalifikacji zawodowych.
9. Propagowanie przedsiębiorczości wśród osób bezrobotnych i poszukujących pracy między innymi poprzez udzielanie wsparcia finansowego na rozpoczęcie działalności gospodarczej.
10. Organizowanie doradztwa i szkoleń w zakresie możliwości pozyskania z różnych źródeł środków finansowych na rozpoczęcie działalności gospodarczej.

11. Udzielanie wsparcia finansowego ze środków publicznych przedsiębiorcom tworzącym nowe miejsca pracy.
12. Współpraca Powiatowego Urzędu Pracy z Ośrodkami Pomocy Społecznej z terenu powiatu radomszczańskiego w zakresie wspólnych działań na rzecz aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych korzystających z pomocy społecznej.
13. Propagowanie rozwoju ekonomii społecznej.

Głównym elementem na poziomie realizacji kierunków działań będą **Programy Promocji Zatrudnienia oraz Aktywizacji Lokalnego Rynku Pracy**.

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba osób objętych stażami,
- liczba osób objętych pracami interwencyjnymi,
- liczba osób objętych robotami publicznymi,
- liczba osób objętych szkoleniami,
- liczba osób objętych poradnictwem zawodowym,
- liczba osób objętych pośrednictwem pracy,
- liczba dofinansowanych stanowisk pracy, w tym dla osób niepełnosprawnych,
- liczba udzielonych dotacji/pożyczek na wkład do spółdzielni socjalnych,
- liczba udzielonych pożyczek na podjęcie działalności gospodarczej, w tym dla osób niepełnosprawnych,
- liczba opracowanych i zrealizowanych programów i projektów promujących zatrudnienie, w tym dla osób niepełnosprawnych,
- liczba wydanych opinii w zakresie dopasowania kierunków kształcenia w szkołach do potrzeb lokalnego rynku pracy.

Czas realizacji:

Działanie ciągłe w latach 2016-2022

Podmioty odpowiedzialne za realizację:

Powiat Radomszczański, Powiatowy Urząd Pracy, Starostwo Powiatowe.

Partnerzy w realizacji działań:

Ośrodki Pomocy Społecznej, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, pracodawcy, samorządy gminne, NGO.

Źródła finansowania:

Budżet powiatowy, budżet centralny, fundusze zewnętrzne m. in. Unii Europejskiej.

Prognoza zmian:

Realizacja powyższych działań powinna przyczynić się do większej aktywizacji osób bezrobotnych, w tym osób z niepełnosprawnością, ograniczenia bezrobocia w powiecie, zwiększenia liczby miejsc pracy.

CEL STRATEGICZNY V.

Podniesienie poziomu bezpieczeństwa.

Cele operacyjne:

1. Przeciwdziałanie przestępczości, w tym wśród nieletnich.
2. Zwiększenie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców.

Kierunki działań:

1. Patrolowanie i wizytowanie miejsc publicznych w powiecie.
2. Zapewnienie dzieciom i młodzieży alternatywnych form spędzania czasu wolnego.
3. Podejmowanie przez jednostki powiatowe i gminne oraz mieszkańców powiatu współpracy z policją, prokuraturą rejonową, sądem rejonowym, kuratorami sądowymi i organizacjami pozarządowymi na rzecz przeciwdziałania przestępczości.
4. Opracowywanie i realizowanie programów profilaktyczno-edukacyjnych w placówkach oświatowych; włączanie w ich realizację policjantów.
5. Podejmowanie w powiecie przedsięwzięć edukacyjno-informacyjnych poświęconych przestępczości i jej skutkom (akcje, kampanie, turnieje).
6. Zapewnienie mieszkańcom bezpieczeństwa na drodze, m.in. poprzez remont dróg powiatowych.

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba popełnionych i wykrytych przestępstw, w tym popełnionych przez nieletnich,
- liczba zrealizowanych inwestycji w celu poprawy bezpieczeństwa na drodze,
- liczba przedsięwzięć edukacyjno-informacyjnych,
- liczba wspólnych przedsięwzięć różnych podmiotów działających na rzecz przeciwdziałania przestępczości,
- liczba alternatywnych form spędzania czasu wolnego i liczba dzieci i młodzieży - uczestników tych zajęć.

Czas realizacji działań:

Działania ciągłe w latach 2016-2022.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Powiat Radomszczański, Starostwo Powiatowe, Komenda Powiatowa Policji, Powiatowe

Centrum Pomocy Rodzinie, placówki oświatowe szczebla ponadgimnazjalnego.

Partnerzy w realizacji działań:

Prokuratura rejonowa, sąd, kuratorzy sądowi, ośrodki pomocy społecznej, społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

Budżet powiatowy, central, fundusze zewnętrzne m.in. Unii Europejskiej.

Prognoza zmian:

Realizacja wskazanych działań powinna przyczynić się do spadku przestępczości, w tym wśród nieletnich, zwiększenia bezpieczeństwa na drodze, upowszechnienia wśród dzieci i młodzieży wiedzy na temat negatywnych skutków przestępczości.

3. WDROŻENIE STRATEGII, MONITOROWANIE JEJ REALIZACJI

Koordynatorem realizacji działań wyznaczonych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Radomszczańskiego na lata 2016-2022 będzie Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Radomsku. Działania te będą podejmowane w szczególności przez wskazane w strategii podmioty.

Monitoring zapisów strategicznych, polegający na zbieraniu i analizowaniu informacji dotyczących realizowanych działań, będzie prowadzony przez Zespół Oceniający strategię. Gromadzone dane pozwolą zidentyfikować problemy, które pojawią się w trakcie wdrażania dokumentu, oraz stwierdzić, czy wyznaczone działania zmierzają w słusznym kierunku i czy przynoszą zakładane zmiany.

Zespół Oceniający zostanie powołany zarządzeniem Starosty, a w jego skład wejdą m.in.: przedstawiciele podmiotów realizujących strategię i współdziałających w jej realizacji, w tym pracownicy Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie. Zespół Oceniający strategię będzie oceniał poziom wdrożenia zapisów strategicznych raz na 2 lata, a następnie przygotuje raport monitoringowy. Zawartą w nim ocenę skuteczności polityki społecznej prowadzonej w powiecie przekaże Zarządowi Powiatu.

Do oceny stopnia wdrożenia wyznaczonych działań zostaną wykorzystane m.in. sformułowane pod każdym celem strategicznym wskaźniki monitoringowe. W większości są one dostępne w zbiorach statystyki publicznej oraz w zasobach informacyjnych instytucji i organizacji realizujących strategię i współdziałających w jej realizacji. W przypadku części danych może zaistnieć potrzeba przeprowadzenia badań ankietowych wśród mieszkańców

powiatu ewentualnie wśród podmiotów będących kluczowymi dla rozwiązywania lokalnych problemów społecznych.

Przygotowany wykaz nie wyczerpuje wszystkich wskaźników, jakie mogą być zastosowane w procesie monitorowania realizacji strategii. W miarę rozwoju systemu monitorowania dokumentu będą mogły zostać zidentyfikowane nowe wskaźniki, które w odpowiedni sposób będą charakteryzowały przebieg realizacji podejmowanych działań.

3. RAMY FINANSOWE

Głównym źródłem finansowania działań zaplanowanych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Radomszczańskiego na lata 2016-2022 będzie budżet Powiatu Radomszczańskiego. Szczegółowe określenie wysokości środków, które będą przeznaczone na te działania, z uwagi na długi okres obowiązywania przedmiotowego dokumentu, jest bardzo trudne. Poniższa tabela zawiera przybliżone ramy finansowe wydatków powiatu na zadania realizowane w ramach polityki społecznej w latach 2016-2022.

Tabela 40. Szacunkowe wydatki Powiatu Radomszczańskiego na realizację działań strategii w latach 2016-2022.

szacunkowa wielkość wydatków (w tysiącach złotych) w latach:						
2016 r.	**2017 r.**	**2018 r.**	**2019 r.**	**2020 r.**	**2021 r.**	**2022 r.**
30 742 278	**30 937 583**	**31 059 583**	**31 161 583**	**31 263 583**	**31 375 583**	**31 487 583**

Sporządzone przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Radomsku

Działania zawarte w przedmiotowym dokumencie będą również finansowane z innych źródeł tj. z:

- budżetów samorządów gminnych
- budżetu państwa w ramach dotacji do zadań własnych oraz na finansowanie zadań zleconych
- Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych
- funduszy europejskich w ramach pozyskiwania środków na realizację różnych programów i projektów
- Funduszu Pracy
- innych źródeł pozyskiwanych przez organizacje pozarządowe.

4. PROGRAMY

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Radomszczańskiego będzie skuteczna, o ile przedstawiciele samorządu lokalnego znajdą zasoby umożliwiające opracowanie i realizację programów i projektów zgodnych z przyjętymi w dokumencie działaniami. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Radomszczańskiego na lata 2016-2022 będzie realizowana w szczególności poprzez niżej wymienione programy:

- Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej,
- Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie,
- Specjalistyczny program profilaktyczny w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie,
- Powiatowy Program Działań na rzecz Osób Niepełnosprawnych,
- Program współpracy powiatu radomszczańskiego z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.
- Program Promocji Zatrudnienia oraz Aktywizacji Lokalnego Rynku Pracy

IV. UWAGI KOŃCOWE

Autorzy dokumentu pragną złożyć serdeczne podziękowania wszystkim tym, którzy uczestniczyli w jego opracowaniu przedmiotowego dokumentu, przyczyniając się do identyfikacji problemów społecznych występujących w powiecie. Jednocześnie chcą wyrazić nadzieję na dalszą współpracę w realizacji zapisów strategii.

V. SPIS DIAGRAMÓW, TABEL I WYKRESÓW

Diagramy:

Diagram 1. Struktura dokumentu strategii

Tabele:

Tabela 1. Podział administracyjny powiatu na koniec 2014 roku
Tabela 2. Infrastruktura techniczna w powiecie w 2014 roku
Tabela 3. Najważniejsze inwestycje zrealizowane przez gminy i powiat w latach 2012-2014
Tabela 4. Ludność w poszczególnych gminach powiatu na koniec 2014 roku

Tabela 5. Struktura wiekowa ludności powiatu w latach 2012-2014
Tabela 6. Struktura wiekowa ludności poszczególnych gmin powiatu w 2014 roku
Tabela 7. Ruch naturalny ludności powiatu w latach 2012-2014
Tabela 8. Ruch migracyjny ludności powiatu w latach 2012-2014
Tabela 9. Użytki rolne, lasy i grunty leśne, pozostałe grunty i nieużytki
Tabela 10. Podmioty gospodarcze w powiecie w latach 2012-2014
Tabela 11. Podmioty gospodarcze w powiecie w poszczególnych sekcjach Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007) na koniec 2014 roku
Tabela 12. Bezrobotni w powiecie według płci i ich udział w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w latach 2012-2014
Tabela 13. Bezrobotni w gminach powiatu na koniec 2014 roku
Tabela 14. Stopa bezrobocia w powiecie, województwie i w kraju w latach 2012-2014
Tabela 15. Bezrobotni w powiecie na koniec 2014 roku według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy i wykształcenia
Tabela 16. Bezrobotni w powiecie na koniec 2014 roku według wybranych rodzajów działalności ostatniego miejsca pracy oraz oferty pracy
Tabela 17. Zasoby mieszkaniowe w powiecie w latach 2012-2014
Tabela 18. Dodatki mieszkaniowe przyznane w gminach powiatu w latach 2012-2014
Tabela 19. Placówki oświatowo-wychowawcze w powiecie w roku szkolnym 2013/2014
Tabela 20. Placówki kulturalne w powiecie w 2014roku
Tabela 21. Obiekty sportowo-rekreacyjne w powiecie w 2014 roku
Tabela 22. Jednostki służby zdrowia w powiecie radomszczańskim w 2014 roku
Tabela 23. Stan zatrudnienia w Ośrodkach Pomocy Społecznej w powiecie na koniec 2014 roku
Tabela 24. Środki finansowe wydatkowane przez Ośrodki Pomocy Społecznej na pomoc społeczną w 2014 roku
Tabela 25. Beneficjenci pomocy społecznej w gminach powiatu w 2014 roku
Tabela 26. Najczęstsze powody przyznawania pomocy społecznej w gminach powiatu w 2014 roku
Tabela 27. Stan zatrudnienia w PCPR-ze na koniec 2014 roku
Tabela 28. Środki finansowe wydatkowane przez powiat na realizację zadań w latach 2012-2014
Tabela 29. Rodziny zastępcze w powiecie w latach 2012-2014
Tabela 30. Środki finansowe przeznaczone na rodziny zastępcze w powiecie w latach 2012-2014
Tabela 31. Dzieci z powiatu wychowujące się w placówkach opiekuńczo-wychowawczych

w latach 2013-2014
Tabela 32. Formy wsparcia materialnego udzielonego osobom usamodzielnianym z rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej w powiecie w latach 2012-2014
Tabela 33. Osoby z powiatu skierowane do DPS-ów w latach 2012-2014
Tabela 34. Osoby z powiatu przebywające i oczekujące na umieszczenie w DPS-ach w latach 2012-2014
Tabela 35. Rodzaje orzeczeń wydanych przez Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną w roku szkolnym 2013/2014
Tabela 36. Osoby niepełnosprawne w wieku 15 lat i więcej w gminach powiatu w 2002 roku
Tabela 37. Środki finansowe przeznaczone na rehabilitację społeczną w powiecie w latach 2012-2014
Tabela 38. Zakres rehabilitacji społecznej w powiecie w latach 2012-2014
Tabela 39. Organizacje pozarządowe w powiecie radomszczańskim.
Tabela 40. Szczegółowe wydatki Powiatu Radomszczańskiego na realizację działań strategii w latach 2016-2022.

Wykresy:

Wykres 1. Problemy najczęściej dotykające mieszkańców powiatu
Wykres 2. Kategorie osób i grup najbardziej odczuwających skutki problemów społecznych występujących w powiecie